

דברי הכנסת

הישיבה המאה-וחמש של הכנסת הארבע-עשרה

יום שלישי, כ"ז באייר התשנ"ז (3 ביוני 1997)

ירושלים, הכנסת, שעה 16:03

תוכן העניינים

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעה לסדר-היום

יום ללא עישון

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לחברי משלחת הפרלמנט האירופי

הצעה לסדר-היום

יום ללא עישון

שאלות ותשובות

סקר בעניין זיהומים לאחר ניתוח בבית-החולים "רמב"ם"

משכורות בכירי מינהל ומשק בבית-החולים "איכילוב"

שירותי בריאות בבתי-הספר

הפניית חולים גריאטריים לבתי-חולים פרטיים

תרומות איברים להשתלה

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 16), התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 17), התשנ"ז–1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 27) (תיקון) (הרחבת התחולה), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 7) (תובענה ייצוגית), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

הצעות לסדר-היום שלוש שנה לאיחודה של ירושלים ולמלחמת ששת הימים

הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון מס' 2) (הלוואה נוספת – הוראת שעה), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 17) (הנחת כבלים בבית משותף), התשנ"ז–1997

(קריאה ראשונה)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' תיכון:

חברי הכנסת, היום יום שלישי, כ"ז באייר התשנ"ז, 3 ביוני 1997. ישיבת הכנסת פתוחה.

הודעה למזכיר הכנסת.

מזכיר הכנסת א' האנ:

ברשות יושב-ראש הכנסת, הנני מתכבד להודיע, כי הונחו על שולחן הכנסת החלטות ועדת האתיקה של הכנסת – החלטות שהונחו על שולחן הכנסת בכנסת האחת-עשרה, השתיים-עשרה והשלוש-עשרה. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אני מבין שאני לא נחשב.

הצעה לסדר-היום

יום ללא עישון

היו"ר ד' תיכון:

היום יום ללא עישון, חברי הכנסת. לאורך כל היום נשמעות טענות על שדווקא בכנסת לא מקיימים את החוק, והכנסת שהיא בית-המחוקקים צריכה לשמש דוגמה בתחום הזה. בצדק מלינים אנשים על שהכנסת לא אוכפת את החוק. הטענה צודקת, שהרי מעשנים מתחת לשלט שנאמר בו שאין לעשן ואוסר על עישון, וכשהסדרנים מעירים הם גם נפגעים לעתים. לכן אני מבקש מחברי הכנסת להקפיד, שהרי אם לא כן, מומלץ להגיש דוח נגד חבר הכנסת, ולאחר מכן גם משלמים כסף בגין הדוח; כמדומני 180 שקל, חבר הכנסת בניזרי? לתשומת לבם של חברי הכנסת.

רבותי, יום ללא עישון – הצעה לסדר-היום מס' 2463, מאת חבר הכנסת אמנון רובינשטיין. בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

עד שהוא יעלה אני מבקש.

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני, משום-מה את ההצעות לסדר-היום בנושא "30 שנה לאיחודה של ירושלים" שמו בסוף סדר-היום. זה לא בסדר. מחר יום ירושלים, זה עולה לדיון לא במסגרת ההקצבות – – – ונתנו רק לשלוש מפלגות לדבר, וארבעה חברי כנסת הגישו על חשבונם הצעה לסדר-היום.

היו"ר ד' תיכון:

לא על חשבונם.

רחבעם זאבי (מולדת):

על חשבונם.

היו"ר ד' תיכון:

לא. אני משחרר אותם מהנהלת החשבונות.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מניח שהם משוחררים, מה שלא ידעתי. אבל מדוע זה בסוף סדר-היום? איפה הכבוד לירושלים?

היו"ר ד' תיכון:

אני לא יודע אם זה בסוף היום, אבל זה באמצע סדר-היום. אני מבקש להסביר. מחר הוא יום ירושלים, הכנסת תקיים ישיבה חגיגית, וחברי הכנסת מוזמנים להגיע בשעה היעודה. תהיה כאן קבלת פנים, ונדמה לי שגם אתה מוזמן לאותה קבלת פנים, לפחות הזכירו את שמך בטקס שנערך אצל הנשיא, והנשיא עשה זאת לכבוד מי שהגיע אתו לראשונה להר-הצופים, כמדומני; נכון?

רחבעם זאבי (מולדת):

נכון.

היו"ר ד' תיכון:

היות שנשמעה תרעומת שאני נותן רשות דיבור רק ליושב-ראש הכנסת, לראש הממשלה ולנציג המפלגה הגדולה – במקרה הזה גם לראש העיר – ומן הראוי שבאירועים מן הסוג הזה אאפשר גם למפלגות יותר קטנות להשמיע את דברן, אכן החלטתי לאפשר. לצורך העניין נתתי הפעם זכות דיבור לסיעת מרצ, אבל זה יהיה בתורנות, וכל הסיעות ישתתפו באירועים מן הסוג הזה. כדי שלא לקפח החלטנו לאפשר למי שמאוד רוצה, מחוץ למסגרת ולא על חשבון הסיעה, להגיש הצעות רגילות לסדר-היום, והן יידונו באמצע סדר-היום ולא בסופו.

רחבעם זאבי (מולדת):

מדוע באמצע ולא בתחילה?

היו"ר ד' תיכון:

אתה צודק, אבל אני רואה לראשונה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

אני יודע לראשונה, אבל רבותי, אין מה לעשות.

רשות הדיבור לחבר הכנסת אמנון רובינשטיין, ואתו הסליחה על העיכוב.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אדוני היושב-ראש, ראשית אני רוצה לפנות אליך אישית שתשתמש בסמכותך כדי לכפות על הכנסת את החוקים שהיא מחוקקת. לא רק חברי כנסת מעשנים, אלא כל באי המזמון. הבניין הזה רווי עשן סיגריות אף-על-פי שהכנסת הועידה מקומות מיוחדים לעישון. הדבר לא נשמר, הוא פוגע גם בתדמיתה של הכנסת וגם בחובתה לשמש דוגמה לציבור.

יום ללא עישון הוא טוב, אבל הרבה יותר טוב כל יום ללא עישון. אני עצמי מדבר כמי שעישן – וזה סיפור המעשה. כמו כל מי שעבר את צבא-הגנה לישראל נכנסתי לעולם העישון, הייתי אומר כעניין שבשגרה. לפני הרבה שנים ערכתי תוכנית טלוויזיה בנושא העישון, ואז רק החל אותו מבצע הסברתי נגד העישון. אחד הרופאים שהופיעו בתוכנית ביקש לעשות ניסיון פשוט מאוד: לקחת ממחטת נייר, שנקראת בעברית צחה טישיו או "קלינקס", לשאוף עשן סיגריה ולנשוף אותו דרך ממחטת הנייר. לתדהמתי ראיתי, שמהנשיפה הבודדת הזו נוצר חור שחור באותה ממחטת נייר, באותו טישיו. זה עשה עלי רושם עז כל כך שהודעתי אז במקום, גם כדי לכבול את עצמי, מעל מסך הטלוויזיה הצעירה של ישראל, שאני מפסיק לעשן.

זה לא היה קל. הרי העישון הוא סם, הוא סם ממכר, וצריך לומר את האמת: מי שמפסיק לעשן גם עובר כאבי גמילה מההתמכרות הזאת. אגב, הסם הזה הוא יותר ממכר מאשר סמים אחרים שאנחנו אסרנו את השימוש בהם בחוק, וגם נזקו האינדיבידואלי והכללי למשק גדול יותר, אבל אי-אפשר לבטל ולאסור על עישון. אנחנו מצפים שהדבר הזה ייעשה. אבל עברתי את כאבי הגמילה האלה, וכמו כל מי שהוא מומר, העישון מפריע לי ביותר, קשה לי להסתגל גם בתוך מפלגתי לחדר אפוף עשן. והיום אני גם יודע, שההסתגלות הזו והקושי להתרגל מחדש לעשן הסיגריות, יש להם בסיס מדעי.

רבותי, חברות הסיגריות בארצות-הברית, לאחר שנים של מאבקים משפטיים, הודו שמדובר בגורם של ארצות-הברית, surgeon general ממכר. יתר על כן, כל המחקרים ואזהרתו של הרופא הכללי, ה-מוכיחים בצורה שאי-אפשר לערער עליה, שנגרם נזק למעשן הפסיבי, למעשן מפה שני או מיד שנייה, זה שלא רוצה לעשן אבל העישון נכפה עליו. וגם נכפים עליו איסורי העישון ונזקיו. ויש היום תביעה קיבוצית של דיילים לא מעשנים בחברות התעופה האמריקניות נגד יצרני הטבק על הנזקים שנגרמו להם כתוצאה מהעישון הפסיבי הזה בתא הסגור והכלוא של המטוס.

בישראל התקדמנו בנושא הזה, אבל לא התקדמנו מספיק. מה התכלית שלנו? אני יודע שקשה לגמול אנשים מכורים ואני גם לא מנסה לעשות מאמץ לאומי בעניין זה. אני רוצה לעשות שלושה דברים: קודם כול, למנוע מתמכרים חדשים בבתי-הספר, בתנועות הנוער, בצבא. וכדי למנוע התמכרות חדשה כזאת צריך להציב להם דוגמה, וצריך למנוע מצב שבו אנשים, מנהיגים מכובדים של הציבור, מופיעים מעשנים בטלוויזיה ובאירועים ציבוריים. וצריך לתת להם דוגמה, שמדובר במה שכינה בזמנו שר הבריאות האמריקני קליפנו התאבדות בקצב אטי. וצריך לא רק להסביר להם, אלא לומר להם שההתמכרות לעישון היא לא גברית, היא ההיפך הגמור מזה; היא לא אופנתית, היא ההיפך הגמור מזה. אז קודם כול – התעמולה הזאת בבתי-הספר שהתחלנו בה, ואני מקווה שהיא גם נמשכת היום, בעת כהונתו של שר החינוך זבולון המר.

דבר שני – חובה להגן על מי שלא רוצה לעשן. זוהי זכותו היסודית, הבסיסית. זה לא כתוב בחוק-יסוד: כבוד האדם וחירותו, אבל זוהי הזכות הבסיסית להישמר מכל פגע, מכל נזק לבריאות. ולכן אני רוצה גם לברך את חברת "אל על" על החלטתה לאסור את העישון בטיסות לא טרנסאטלנטיות, מכיוון שלא-מעשנים סבלו במטוסים, הם סובלים בכל מקום שבו מעשנים והם סובלים גם כאן, במזמון הכנסת ובמקומות אחרים בכנסת.

הדבר האחרון שצריך לעשות הוא זה – יש לנו חופש פרסום, אבל מדינות דמוקרטיות ליברליות אמרו: מכיוון שאת הסם הממכר הזה אנחנו לא יכולים לאסור בחוק, ולא את שימוש, לפחות נאסור על פרסום המפתה אנשים חדשים להצטרף להתמכרות הזאת. הכנסת אומנם הגבילה, הגבלות שאיש לא שומר עליהן – תראו את המודעות של חברות הסיגריות עם כל מיני אנשים צעירים, בחורים, בחורות, חיים ספורטיביים, כן – – –

היו"ר ד' תיכון:

מה יהיה עם ה"גרנד פרי", מירוץ המכוניות של "פורמולה-1" המבוסס על חברות – – –

אמנון רבינשטיין (מרצ):

לנו אין "גרנד פרי" בארץ הזאת. אני לא אאסור על תחנות הטלוויזיה בכבלים להעביר אותו.

היו"ר ד' תיכון:

לא תוכל.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

לא אוכל. אבל אני רוצה לעשות שני דברים מינימליים, ואני רוצה להציע גם ששר הבריאות ייזום את הצעת החוק הזאת, ואם לא – אני אזור אותה. קודם כול, פרסום סיגריות בלי פרצופים של בני אדם, כמקובל בארצות-הברית ובאנגליה, ואני לא מרחיק לכת עד נורבגיה, המדינות הסקנדינביות וקנדה, שאסרו כליל על פרסום סיגריות. הלוואי שהייתי יכול להעביר גם דבר כזה. אז אין פרצופים, אין אנשים שמושכים את הנוער בעיקר להצטרף למעגל לאנשים המכורים.

והדבר הנוסף – האזהרה צריכה להיות הרבה יותר גדולה, ולא מספיק לכתוב בה שהעישון מזיק לבריאות; צריך להעתיק את הנהגים של מדינות מתוקנות ולומר מה באמת עושה העישון. הוא לא סתם מזיק לבריאות, הוא גורם למוות, הוא מזיק במיוחד לנשים בהיריון, הוא מביא לסרטן ריאות ולמחלות לב ולכל הצרות. את זה צריך לכתוב באזהרה. אז גם הפרסום יהיה לרועץ לאלה שרוצים להוסיף קורבנות חדשים למעגל המכורים האומללים. תודה רבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ד' תיכון:

בבקשה.

רחבעם זאבי (מולדת):

בעקבות דבריו ובהיותך משפטן, האם אפשר לחייב את רשתות הטלוויזיה שלא יציבו אמנים ולפעמים גם נבחר ציבור שהם מעשנים? זה בהחלט – – –

אמנון רבינשטיין (מרצ):

האמת היא, שברשות השידור – אני לא יודע מה קורה בערוץ השני – יש כלל פנימי, שאני גם הודעתי ודרבנתי אותו בשעתי, שאין מעשנים בתוכניות אירוח ובתוכניות בשידור חי, בניגוד לצילום דוקומנטרי. אני לא יודע אם זה נשמר. אני קורא למשרד הבריאות להתערב בעניין הזה.

אני גם חושב שמשרד הבריאות חייב להתערב בעניין המודעות. המודעות מפירות גם את החוק הקלוש, המינימלי, שיש לנו בישראל.

רחבעם זאבי (מולדת):

כאשר אמן נערץ מעשן, זה יותר ממודעה.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

נכון. גם איש צבא נערץ. תודה רבה.

היו"ר ד' תיכון:

האם אתה ממליץ לתבוע, להגיש תביעה נגד החברה לייצור סיגריות בארץ?

נסים דהן (ש"ס):

תביעה ייצוגית.

אמנון רבינשטיין (מרצ):

לא, אני לא ממליץ. אני משוכנע, בהכירי את האופנתיות הישראלית, שגם זה יגיע.

היו"ר ד' תיכון:

הבנתי.

ישיב סגן שר הבריאות, חבר הכנסת שלמה בניזרי. בבקשה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, כשנכנסתי לתפקידי, בהיותי סגן שר הבריאות – אחד הנושאים שאנחנו מטפלים בהם במסגרת הסמכויות זה נושא של התמכרויות, סמים וכדומה. תיארתי לעצמי שהבעיה בסמים היא החמורה ביותר, כשנחשפתי למספרים מאוד מאוד מדהימים, לפחות כ- 300,000 אנשים שמשתמשים בכל צורה שהיא בסמים במדינת ישראל, חלק גדול מהם בני נוער אפילו. אבל לא תיארתי לעצמי שהמצב כל כך חמור מבחינת עישון סיגריות במדינת ישראל, מבחינת התוצאות וההשלכות שקיימות כתוצאה מעישון של סיגריות.

אני אישית לא מעשן סיגריות. שאלו אותי באיזו תוכנית בטלוויזיה בשבוע שעבר אם עישנתי. אמרתי שבגיל 14 לקחתי את הסיגריות הראשונה, "סיגריית הדאווין" קוראים לזה ברחוב, ומה נעשה, ברוך השם העשן לא נכנס לי לגוף, לשמחתי הרבה היום ולשמחתי של אשתי, לא נכנס העשן הזה, ומאז אני לא מסוגל להיות בחברת אנשים שמעשנים ואני משתדל להעיר, אבל לפעמים אני קצת ביישן, אז אני סובל את העשן. אבל לא תיארתי לעצמי שהבושה הזאת, שאני לא תמיד מעיר ואני מוכן לבלוע אותו עשן – כמה היא מזיקה לי, מזיקה למעשן ומזיקה לי.

לפני חודשים מספר פנה אלי יושב-ראש האגודה למלחמה בעישון, אחד העובדים הבכירים במשרד הבריאות, ד"ר טוביה לרר, ושאל אותי אם אני מוכן להצטרף למאבק ולעמוד בראש המאבק נגד העישון במדינת ישראל. אמרתי לו: בוא נשמע פרטים, אני רוצה להכיר קצת את הנושא לפני שאני נכנס למאבק.

ואז הוא התחיל להסביר לי. הסיגריה שנראית כל כך תמימה, ועם כיתובים מאוד מעניינים: "טיים", ו"זה עושה אותך גבר", "זה עושה אותך משהו" וכו', ולפעמים הקופסאות הן צבעוניות ומפתות ביותר – בוא תשמע מה מכילה סיגריה, מה הנזקים ומה המשמעות שלם. והוא התחיל לתת לי פרטים, שלמעשה, כל מעשן מחדיר לגופו 4,000 חומרים כימיים שרבים מהם הם חומרים רעילים. יותר מ- 25 מחלות נגרמות כתוצאה מצריכת טבק, ביניהן סרטן, מחלות לב וריאה בעיקר, תמותות תינוקות, מחלות אלרגיות. הוכח באופן ברור ביותר, שהעישון גורם לפגיעה גם בילדים וגם בתינוקות. ומי שהיה היום למטה, עם הצוות הנפלא, עם אותן מתנדבות שעשו עבודה מצוינת, ראה בצורה מוחשית ביותר איך התינוק ברחם אמו מושפע גם הוא, וכמה זה פוגע בו. האיכות של חלב האם נפגמת, וממילא

התינוקות סובלים מפגיעות שונות עד גילים מבוגרים. כלומר, הם עלולים להיוולד גם עם מומים מסוימים.

ואז ניגשנו למספרים. 3 מיליוני בני-אדם מתים בעולם כל שנה כתוצאה מעישון. לצורך המחשה, בכל עשר שניות מת אדם בעולם. הסיכויים של מעשנים כבדים למות עד גיל 60 הם כ-50%. תוחלת החיים מתקצרת ב-22 שנה.

שאלתי אותו לגבי הנתונים במדינת ישראל. אמר לי כך: בכל שנה מתים במדינת ישראל כ-5,000 אנשים, אזרחי מדינת ישראל, כתוצאה מעישון אקטיבי. אם נחלק את זה לימים, בכל יום מתים כ-15 בני אדם בישראל כתוצאה מעישון. אם נחלק את זה לשעות, זה יוצא כאדם ורבע בכל שעה. רבותי, הממדים מבהילים. הייתי אומר אפילו שאלה ממדים של מגפה.

בדרך כלל אנחנו מזדעזעים מהנתונים שמובאים לנו בכל שבוע על תאונות הדרכים; ובצדק. בכל שבוע נהרגים בתאונות דרכים 10-15 בני-אדם, לא עלינו. כלומר, 500-600 בני-אדם נהרגים בתאונות בשנה. וכולנו מזדעזעים בכל שבוע מהנתונים הסטטיסטיים, כולנו מרימים קול זעקה. יש המועצה למניעת תאונות – משקיעים משאבים וכספים בהסברה ובפעולות אחרות, ואומרים: נילחם בתאונות. וקמים כל מיני לובים להילחם בהן.

והנה, כאן יש תופעה שאנחנו במו ידינו גורמים לה. כלומר, זו לא טעות אנוש, זו לא בעיה של הכביש, זו לא בעיה שנסעת במהירות, זה לא שמישהו סנוור אותך, זו לא תקלה במכונית. לפעמים יש טעויות שאינן טעויות אנוש, אלא הסיבות להן אחרות. פה לא. פה בן-אדם במו ידיו מאבד את גופו, את נשמתו ואת ממונו. כמו שאמר פעם איזה רב: כשאדם לוקח סיגריה, הוא צריך לברך: ברוך שורף ממונו בידו. וצריך להוסיף: שורף את גופו ונשמתו בידו.

אנשים לא מודעים לנתונים הללו. לפעמים אני מחפש קצת כתבות בתקשורת, בעיתונות, לראות איך הם נאבקים בתופעה. כשרוצים להיאבק בתופעה במדינה, האמינו לי שמצליחים. אני זוכר, כשהיינו ילדים קטנים, כשרצו שלא נקטוף את פרחי הבר, כל יום החדירו לנו בבית-הספר, המורים והשלטים והפלקטים, שפרחי בר הם נכס. רבותי, פה אני רואה שהתקשורת קצת ממעטת לדבר בנושא הסיגריות. למה? אני לפחות שמעתי הערכות בעניין הזה. למה שהם יצאו נגד דבר כזה בצורה נחרצת? הרי הם מקבלים תשלומים רבים עבור כל פרסומת. חברות הסיגריות לא מפרסמות מודעות בגודל של קופסת סיגריות. הן מפרסמות מודעות על עמודים שלמים. יכול להיות שלתקשורת יש בכך אינטרס – פה אני מאשים אותה קצת – ולכן לא משקיעים. או שאנחנו אשמים. עושים יום אחד בשנה יום ללא עישון, ומקדישים לזה רבע שעה או חצי שעה.

פה אני חייב לציין לשבח את נשיאות הכנסת, ובראשה את היושב-ראש, שנתנו לי את כל האפשרויות. ביקשתי שזה יהיה בראש סדר-היום. אמרו לי: זה יהיה בראש סדר-היום, כמה זמן שתצא, אנחנו אתך, נילחם בזה בכל דרך, נעשה מה שנוכל כדי לסייע. כי למעשה זה פיקוח נפש.

רבותי, אחד הדברים הראשונים שהצבנו לעצמנו הוא שאמרנו: בואו נצא בפנייה לרב עובדיה יוסף, שהוא אישיות תורנית, גדול הפוסקים וגדול האנשים שמשפיעים מבחינה חברתית, שאנשים רבים סרים למרותו. לפני כשבועיים פנינו אליו, הבאנו לו את כל הנתונים. כבוד הרב הזדעזע: מה, עד כדי כך המצב חמור? הוא אמר: אני אעשה כל שביכולתי הן בכתבת פסק והן באמצעות השיעורים שלי,

שאני מפיץ כל שבוע. ובלווין, שבאמצעותו שומעים אותו קרוב ל-100,000 איש בכל מוצאי שבת, העביר מסר חד-משמעי: ונשמרתם לנפשותיכם, שכן זה דבר חמור ביותר.

רבתי, הרב ידע שהוא עלול להיכנס פה אולי לביקורת ציבורית או משהו כזה. אבל הוא אמר לי במלים האלו: שלמה, דע לך דבר אחד. אם אני אצליח בפסק ההלכה שלי להציל אדם אחד, והיה זה שכרנו. שהרי נאמר: כל המציל נפש אחת כאילו קיים עולם מלא.

רבתי, הרב עמד ונשא את דבריו בצורה חד-משמעית, ללא שום ספק. ביום שני הופיעו הכותרות בעיתונים. שימו לב מה תקשורת שלילית מסוגלת לעשות. אומנם, במקרה הזה הרווחנו, אבל שימו לב מה כתבו: הרב עובדיה יוסף אמר: כל מי שמעשן יקבל 40 מלקות, והיצרנים – גיהנום. כלומר, כתבו על כך בצורה מלגלגת. וכשהאזנתי לרדיו, הביאו את נציגי החברות, את עורכי-הדין שלהן, שיגידו: האם זה פסק? האם כך רב מדבר? איפה הנאורות? מה זה מלקות, מה זה גיהנום? כאילו שלרב עובדיה יוסף היה פה איזה אינטרס פרטי. כלומר, התקשורת עוד מסייעת בידם.

עד שביקשתי להיכנס לתקשורת ואמרתי: רבתי, בואו נעביר מסר חיובי. הרי לרב עובדיה יוסף אין פה אינטרס פרטי. זה לא "אל המעיין" ולא "מעין החינוך התורני" ולא שום דבר אחר. זה אינטרס של כל אדם בעולם – יהודי, ערבי, גוי, לא משנה – להציל נפשות. הרי אנחנו משקיעים כל כך הרבה משאבים.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

אבל מה זה 40 מלקות?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

צריך להבין מה שהרב אמר. מצד אחד, אני שמח שהרב אמר 40 מלקות. כי אם הוא לא היה אומר 40 מלקות, לא היה נכנס לעיתון שהרב אמר זאת. אז יכול להיות שזה היה דבר טוב.

אבל מה הרב אמר, חבר הכנסת סלים? הוא אמר דבר פשוט. הוא אמר – אילו היה קיים בימינו בית-דין, שבזמנו היה מושג של עונש מלקות. אני לא רואה את זה כדבר פרימיטיבי או משהו כזה. הרב אמר: אילו היה בית-דין בימינו או סנהדרין, היו קובעים הלכות בעניין הזה. כפי שיש הלכות שאדם שפוגע בנפשו פוגע באחרים, כך גם כאן. הרי המעשנים מזיקים לא רק לעצמם. אני נתתי נתונים רק על המעשנים הפעילים – כל שנה נפטרים מעישון כ-5,000 בני-אדם. אבל כל נשכח שמדי שנה נפטרים בין 800 ל-1,000 מעשנים פסיביים, על לא עוול בכפם. מי שראה את זה בהדגמה מבין היטב על מה אנחנו מדברים – שאתה גם אוכל, לוקה ומשלם. כלומר הרב אמר: אילו היה בית-דין, היה ראוי אדם זה לקבל מלקות. אבל הוא לא אמר: לכו ותלקו. זה לא כמו אותם דמגוגים שאמרו ברדיו: איך הרב אומר? אני אלך ברחוב עם סיגריה, יתפסו אותי אנשים וילקו אותי. נו, באמת, האם זו רמה? הרב אמר את החומרה של הדבר ביהדות: אדם שפוגם בשלומם של אחרים, מן הדין להלקות אותו, פשוט כדי שלא לפגוע באחרים. כבר נאמר במקורותינו: מה ששנוא עליך אל תעשה לחברך. ובכן, אלה דבריו של הרב.

ומה שהרב אמר, שעונשם של אלה שמפיצים את הסיגריות הוא בגיהנום – הוא לא טעה הרבה. כלומר, לגבי הגיהנום, אני לא אחראי שם, ואני לא סגן של מישהו שממונה שם, אבל מדובר על העיקרון. העיקרון הוא פשוט ביותר. כבר הדגיש השר לשעבר, חבר הכנסת רובינשטיין, הוא אמר בצדק: בארצות-הברית סוף סוף קמו החברות והודו שהן מכניסות לסיגריות חומרים ממכרים, שהם גורמים למעשה את הנזק לאדם. כלומר, חברות הסיגריות לא שמות לנו טבק פשוט, אלא הן מכניסות חומרים ממכרים כדי שיקנו יותר סיגריות, כדי שאנשים לא יוכלו להיגמל מהעישון. כלומר, כאשר הם מודים כבר בדבר כזה, ואנחנו יודעים שכל חברות הסיגריות, אחת יותר ואחת פחות, אבל בסופו של דבר כולן כופות אותנו להיות מעשנים כרוניים, וגורמות לנו לנזקים בלתי הפיכים. על זה אמר הרב: רבותי, שימו לב, שמים מכשול ברשות הרבים, פוגמים בבריאותם של אנשים, ואנחנו עוברים על זה לסדר-היום.

לכן, אנחנו שמחים שהיום מתקיים הדיון הזה במסגרת הכנסת. לפחות זה מקבל איזה ממד ציבורי. אמר לי ד"ר טוביה לרר, שהוא לא זוכר ב-20-30 השנים האחרונות הד ציבורי כל כך חזק כמו השנה. והיום שאלו אותי ברדיו: האם ידוע לך על השפעה שהשפיע פסקו של הרב? רבותי, בצורה חד-משמעית. בכניסה לאולם עכשיו ניגש אלי אדם ואמר לי: דע לך, כתוצאה מפסקו של הרב הפסקתי לעשן. הרב אמר – נגמר הסיפור. אתם יודעים כמה סיפורים כאלה, כמה מקרים כאלה יש? מאות טלפונים זורמים אלי ולאגודה למניעת עישון, ומקבלים תגובות נפלאות.

לכן, חבר הכנסת סלים, אולי באמת כדאי שתפנה גם אתה, להבדיל, לראשי הדת המוסלמית, שגם הם אולי יוציאו פסקים חד-משמעיים – – –

היו"ר ד' תיכון:

קודם תבקש ממנו שהוא יפסיק לעשן.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

אז אולי נפנה גם אליך – המתחיל במצווה אומרים לו גמור.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לצער, מה שהרב אמר פה לא עזר לי. אני עדיין מעשן. אולי קמיע יעזור לי. אני רציני.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

קמיע? נדבר על זה אמר כך. אני אסדר לך.

קריאה:

היו"ר ד' תיכון:

שם זה לא עוזר. מי שנותן, גם הוא מעשן.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

קמיע נסדר לך אחר כך. אבל אדרבה. אני חושב שכדאי באמת שתפנה לראשי הדת שלכם, שאולי הם יצאו בקריאה. תראה, אצלנו, בכל אופן, כשמנהיג דתי כמו הרב עובדיה יוסף מוציא קריאה כזאת, תראה את ההדים הנרחבים ותראה את הפעולה הנפלאה שהיא פעלה. אתמול ניגש אלי אדם מבני-ברק, חילוני, נישק לי את היד – אני לא בבא ואני לא במבה – ואמר לי: את הנשיקה הזאת תעביר לכבוד הרב עובדיה יוסף על הפסק הנפלא שלו, שהוא עשה את זה בצורה הטובה ביותר למען עם ישראל. רבותי, אלה דיבורים, עד לכאן, מה הדברים האופרטיביים?

דרך אגב, מבחינה כלכלית העישון גם גורם נזק רב למדינת ישראל: 400,000 ימי עבודה הולכים לאיבוד, שעלותם כ-40 מיליון דולר – על-פי מחקר של המכון לבריאות העובד. הסכום שעולה למדינה כתוצאה ממוות, מחלות ואשפוזים, נאמד בלמעלה מ-3 מיליארדי דולר בשנה.

בואו ניגש לצעדים האופרטיביים לסיכום הנושא שלנו. הדבר הראשון שעשיתי בכניסתי למשרד, אמרתי: פנינו לרב עובדיה יוסף להוצאת הפסק. הדבר השני – הקמת ועדה מייעצת לסגן השר, שמורכבת ממומחים בנושא העישון, כמו ד"ר טוביה לרר, עורך-הדין עמוס האוזנר, בנו של המנוח חבר הכנסת לשעבר גדעון האוזנר, עמוס דניאלי ועוד אנשים בכירים ביותר שמתמחים מאוד בנושא. דבר נוסף – פנייה לרופאי המשפחה לצורך גיוסם לנושא בטיפול הראשוני. דבר רביעי – ייזום חקיקת חוקים. הזכיר חבר הכנסת רובינשטיין את העניין, ואולי ניקח אותך, חבר הכנסת רובינשטיין, בנושא החקיקה ותסייע לנו גם אתה בחקיקה הבאה בתחומים כלהלן.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

יש לי הצעות חוק פרטיות – – –

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

נשמח ליישם אותן. אם נכנסתי לזה, עד הסוף אני נכנס, כידוע.

היו"ר ד' תיכון:

וירשובסקי, וירשובסקי.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

א. החומרים שבסיגירות יהיו נתונים לפיקוח משרד הבריאות; ב. חובת פירוט המרכיבים שבסיגירה על גבי הקופסה. חוץ מזה שכתוב שמשרד הבריאות קובע שהעישון מזיק, אולי נוסף גם שההלכה קובעת שזה אסור; ג. הגבלות על מכירת סיגריות לבני נוער, כפי שקיים בארצות-הברית. הנשיא קלינטון לא פחד להגיד – כפייה או חופש הביטוי או חופש העישון – שם עד גיל 18 אסור למכור סיגריות. אני לא יודע לגבי הגיל פה – 17 או 18, בכל אופן אנחנו רוצים עד הגיוס לצבא, יש בזה איזו עדינות מסוימת, ונצטרך לבדוק את הנושא יותר לעומק; ד. איסור הפעלת מכונות ממכר אוטומטיות לסיגריות; ה. הגבלות מחמירות על הפרסום; ו. במקביל להעלאת מחירי הסיגריות באגורות בודדות יפעל משרד הבריאות להעברת כספי הכנסות אלו למניעה ולהסברה נגד עישון; ז. חקיקה שתסייע באכיפת החוקים האוסרים עישון במקומות ציבוריים; ח. הפעלת תוכניות גמילה נרחבות, בהן תוכנית שנוסתה בהצלחה במשך חמש שנים והיא תופעל בציבור הרחב.

בזה אנחנו באמת עומדים להעמיק, כי בטלפונים רבים שקיבלתי מהציבור אמרו לי: תעזור לנו. גם הרב, כשאמר לא לעשן, לא התכוון במכה אחת, אלא אם כן משהו יכול לעשות את זה בבת אחת, אבל אנחנו נפעיל תוכניות גמילה בכל רחבי הארץ. כבר יש לנו תוכניות מגובשות, ואני מקווה שבימים הקרובים נוכל לפרסם אותן.

עכשיו שני דברים שאני באמת חושב שהם משמעותיים ביותר, וזה מה שהזכרנו כרגע לגבי חברת הסיגריות השלישית בגודלה בעולם – נדמה לי שהיא נקראת "ליגט", שמייצרת בין שאר הסיגריות את סיגריית "צ'סטרפילד", זו הסיגריה שגולדה מאיר, עליה השלום, היתה מעשנת – היא הציגה לראשונה מסמכים שמראים נתונים מזעזעים שהוסתרו עד כה מהציבור, והם מוכיחים, כי חברות הטבק מכניסות במתכוון חומרים ממכרים לתוך הסיגריות, במטרה ברורה. עקב הממצאים הללו קבע הנשיא קלינטון, כי הסיגריות נחשבות לסם ממכר.

עקב חשיפתן של החברות המייצרות סיגריות בארצות-הברית לתביעות פיצויים מסיביות, הן מעוניינות להיכנס להסכם שיבטיח אותן מפני תביעות אלו. כלומר, הן מבקשות: אנחנו ניתן לכם את הסכום, רק אל תתבעו אותנו יותר. ועל איזה סכום אנחנו מדברים, רבותי, שעומדים לתבוע אותן? על-פי הסכם זה, הן ישלמו סכום של 300 מיליארד דולר, עד כמה שאני יודע, שיחולקו ל-25 שנה ויהוו קרן פיצויים עבור התביעות של המדינות והמעשנים. עד היום, בארצות-הברית לפחות, בין 25 ל-30 מדינות כבר הגישו את התביעה הייצוגית הזאת, כי הן טוענות, בצדק: עבור כל אדם חולה אנחנו משלמים ימי אשפוז, אנחנו צריכים לטפל בו, וזה עולה לנו. הם הודו במזק שהם עשו, בבקשה שישלמו את זה.

אני מודיע לכם פה מעל בימת הכנסת, שאנחנו שוקלים במלוא הרצינות הגשת תביעה ייצוגית נגד יבואנים ויצרנים במדינת ישראל, יצרני סיגריות ויבואני סיגריות. שוב יגידו לי: כפייה או לא כפייה. תמיד יש לנו הדוגמה של מדינה נאורה, אז הנה ארצות-הברית. גם אנחנו שוקלים להגיש את

התביעה הזאת, במלוא הרצינות. בימים אלה עשינו בדיקה עם כל היועצים המשפטיים, ואני מקווה שנקבל את ההחלטה בזמן הקרוב.

דבר אחרון מבחינת נקיטת הצעדים – לפני שאספר משהו קטן – נקיטת צעדים נגד חברי הכנסת. מהבוקר אני יושב עם יושב-ראש הכנסת הנכבד שלנו, שגם הוא לא מעשן וגם הוא לא יכול לסבול סיגריות, ובני משפחתו לא מעשנים, ואמרתי לו: אדוני, אנחנו הולכים ועושים מסעות הסברה, אני נרתמתי לנושא במלוא הכנות, מתוך רצון לבוא ולעזור, אבל תמיד אנשים אומרים לי: הרי כבר נאמר – קשוט עצמך תחילה ואחר כך קשוט אחרים; החבר'ה שלכם בכנסת, חברי הכנסת, מעשנים. בכל מקום אתה רואה מעשנים, במקומות ציבוריים, כשיש חוק במדינת ישראל, שקובע שאסור לעשן במקומות ציבוריים אלא במקומות שהוקצו לכך.

כבר היום שמעתי כמה הערות ציניות גם כלפי וגם כלפי הצוות שהיה למטה: אתם לא תמנעו מאתנו, זו כפייה, אנחנו לא מסוגלים לעבוד, ודברים מהסוג הזה. חברי כנסת נכבדים שהיו שרים בעבר יושבים מתחת לשלט "אסור לעשן" ומעשנים. וכשמעירים להם – ובעבר העירו להם הסדרנים – אוי ואבוי, אתם תעירו לנו על דבר כזה? בדקנו את זה היום מבחינה משפטית. רבותי, בהסכמה עם יושב-ראש הכנסת אנחנו נציב סדרן מיוחד, אם לא שניים, שיסתובבו בבניין הכנסת, וכל מי שיעשן, רבותי, יקבל את הדוח. זה חוק. לא ייתכן שבמדינה דמוקרטית אנחנו מבקשים מהאזרחים למלא – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

— — —

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

סליחה, זה חוק, וחוק צריך למלא.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

שייתנו מקום למעשנים, לא בפינה.

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

יש מקומות. אם תהיה באמת בעיה שאין מקומות, אנחנו נדאג לפתרון הבעיה, אבל לא ייתכן שבכנסת, שמחוקקת את החוקים – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

יש מקומות עישון.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

למה שלא יהיה מקום מכובד? למה לשבת בפניה?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

דרך אגב, חבר הכנסת גדעון עזרא, אני מבטיח לך שנסדר לך מקום מכובד. מה זה מכובד, הם צריכים מקום כבוד, כל המעשנים? חבר הכנסת עזרא, אנחנו נבדוק את הנושא הזה. אם אין מקום, אנחנו נדאג להקצות לך מקום.

מקסים לוי (הליכוד-גשר-צומת):

מי ידאג, משרד הבריאות?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

דרך אגב, אתם במיעוט, המעשנים, לפי הסקרים. עד לפני 25 שנה דובר על 42% שמעשנים, אבל היום המעשנים הם 28%.

מכיוון שצופה בנו ציבור רחב, אני רוצה לספר סיפור אמיתי של אחת העובדות במשרד הבריאות. שמענו אותה מדברת בנושא הסיגריות וביקשנו שתכתוב את הסיפור שלה בקצרה – על בעלה שנפטר כתוצאה מעישון. אני רוצה להציג בפניכם את סיפורה של רחל קרן, עובדת משרד הבריאות, שבמקרה חדרה סמוך ללשכתי. רחל התאלמנה מבעלה שלומיק, שנפטר בגיל 37 מסרטן ריאות לאחר שעישן במשך כ-20 שנה כשתי חפיות סיגריות ביום:

"להיות לבד זה לא דבר קל, לגדל ילדים לבד זה דבר קשה פי כמה. המציאות קשה, כואבת, מכעיסה ובודדה. אין יום שאני לא חושבת: אם זה מה שאני כאדם בוגר מרגישה, מה מרגישים ילדי? עידן היום בן 14.5, היה בן שמונה-וחצי כשאבא נפטר. יניב היום בן 13, היה בן שבע כששלומיק נפטר. עתר בן שמונה-וחצי, היה בן פחות משלוש כשחרב עלינו עולמנו. כל יום בחייהם מאז הוא יום בלי אבא, אבא לראות אותו, אבא לחיות אתו, אבא לשחק אתו, אבא לספר לו. כל זה לא קיים. דמיינו לעצמכם מה יש לכם מילדיכם כל יום ואפילו רק ביום אחד בודד, מה יש לילדיכם מכם ב-24 שעות. השבתות, החגים הריקים, ההתאפקות ליד שולחן ראש השנה או שולחן ליל הסדר, או ימי הולדת של הילדים, שלי, והכי גרוע יום ההולדת של אבא. ואיכשהו כל אחד זוכר אותו יום הולדת אחרון שחגגנו לו.

"והנה מגיע יום הבר-מצווה של בני הבכור עידן, כל ההתרגשויות, ההכנות, הפחדים, ההתמודדויות, הכול מתגמד ליד אותו רגע שבו אני רואה את עידן מתכונן, מניח את התפילין כשכל הדודים עומדים מסביבו. את הרגע שהוא עומד לבד, כל כך לבד על-יד ספר התורה הגדול והקדוש וקורא את הברכות וקורא אותם פסוקים בפרשה שעליהם התכונן ארוכות. ושוב כל כך לבד אף שכולנו עמדתו סביבו לעטוף אותו. והנה עוד בר-מצווה, הפעם ליניב. לא מתחשלים לקראת השני ואחרי הראשון, פשוט עוברים הכול מחדש, ועוד בידיעה ברורה של מה ארגיש בכל רגע, והכי חשוב – מה ירגיש יניב.

"יניב היה ילד עם קשיים; במשך שנתיים היה בגן השיקומי. היום הוא ילד כמו כל ילד במערכת החינוך הרגילה. ואם לפני עשר שנים היו שואלים אותי איך יניב יעלה לתורה ואיזה מין בר-מצווה יהיה לו, לא הייתי מסוגלת לומר. והנה הוא עומד לבד, למרות כל הדודים והחברים ובני הדודים וכו', וקורא בתורה ומניח תפילין, ולבי שוב עולה על גדותיו מרוב שמחה, שכל כך מהולה בעצב, שמחה שאין עם מי להתחלק בה כי שותפי ליצירות הנהדרות האלה שנקראים בני המקסימים לא כאן אתי, וכל מה שנותר לי לקוות שהוא בכל זאת כאן מסביבנו, נהנה.

"וסיפור עצוב זה החל ונגמר בסיגריות. דבר תמים לכאורה, מין ספורט כמעט לאומי, מין התאבדות המונית, שהשאירה את ילדי ואותי בלי אבא ובלי בעל".

רבותי, אני מקווה שכולנו יחד נירתרם. גם אלה שמעשנים – אני לא בא למנוע מהם את העישון, אני רק בא להתריע ולהזהיר אותם, בכל אופן. אבל לפחות אל תפריעו לנו במאבק. אל תפגעו בי, שאני לא מעשן, ובכל אותם 60% או 72% שלא מעשנים במדינת ישראל. לפחות אתם דמות שמסמלת, וכמו שאמר חבר הכנסת זאבי על זמרים, כך זה גם על חברי כנסת. לפחות בואו נירתרם למאבק של 5,000, וזכרו את המספר, פלוס 1,000 מעשנים פסיביים שנפטרים כל שנה, 6,000 איש, שזה בגדר מגפה. סייעו בידינו, ואני חושב שנוכל להביא ברכה לעם ישראל. תודה רבה.

דברי ברכה של יושב-ראש הכנסת לחברי משלחת הפרלמנט האירופי

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, ביציע המכובדים אנחנו מארחים משלחת של חברי הפרלמנט האירופי.

אני שמח לקדם בברכה ידידים מובהקים, חברי המשלחת ליחסים עם ישראל של הפרלמנט האירופי; בתוכם נמצאים השגריר ההולנדי בישראל, השגריר של הקהילה האירופית והשגריר של ישראל בקהילה האירופית. אתם בני בית כאן, אורחים רצויים בארצנו.

הדיאלוג הקבוע בין הפרלמנט האירופי לבינינו, שנמשך כבר שנים, משמש במה גלויה ופתוחה לחילופי דעות והשקפות. אני רוצה לשגר מכאן ברכה חמה לפרלמנט האירופי על אישור הסכם-האסוציאציה בין ישראל לאיחוד האירופי. הסכם זה מהווה פריצת דרך ביחסינו עם אירופה, ומשמש מענה לצרכים ולאינטרסים של שני הצדדים.

ההידברות בינינו חרגה מזמן אל מעבר לפורמליות. אנו חשים, בבואנו אליכם, כחברים ותיקים, ומקווים כי תראו באכסניה שלנו את ביתכם.

אני רוצה גם להודות לחבר הכנסת זאב בויס – –

קריאה:

שנכנס עכשיו.

היו"ר ד' תיכון:

– – שמארח ומלווה את חברי המשלחת של הפרלמנט האירופי, וגם לכל חברי הכנסת שמשתתפים בדיאלוג הזה. אני מבין שעל אף העובדה שחברי הכנסת של מפלגת העבודה לא נמצאים היום בכנסת בשל בחירות – – –

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

לא רק היום.

היו"ר ד' תיכון:

לא רק היום, חבר הכנסת סאלח סלים. אני מודה לכולם.

הצעה לסדר-היום

יום ללא עישון

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אני ממשיך. חבר הכנסת רובינשטיין, אני מבין שאתה מסתפק בהודעתו החגיגית – – –

אמנון רובינשטיין (מרצ):

בהחלט כן. אני מקווה שהיא גם תבוצע הלכה למעשה.

היו"ר ד' תיכון:

בסדר. חבר הכנסת דהן, זה כמובן היה אקט חגיגי. אני מקווה, חבר הכנסת גדעון עזרא, חבר הכנסת סאלח סלים – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

יש פה רוב.

היו"ר ד' תיכון:

– – וחבר הכנסת מקסים לוי, שחברו יחדיו להגן על האינטרסים של המעשנים, שבכל זאת אולי נצליח פעם.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת סאלח סלים, עליך אני בכלל לא אוסר לעשן בכל הבניין, ואני יודע למה.

סאלח סלים (חד"ש-בל"ד):

– – –

היו"ר ד' תיכון:

הרי אני גם אחראי לבריאות של חברי הכנסת.

שאלות ותשובות

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו עוברים לסעיף הבא – סגן שר הבריאות ישיב על שאלות. בבקשה.

רבותי, במשכן הכנסת 55 חברי כנסת.

שאלתא מס' 751 של חבר הכנסת יונה יהב, שאיננו; שאלתא מס' 951 של חבר הכנסת ברונפמן, שאיננו; ושאלתא מס' 958 של חבר הכנסת אברהם רביץ, שאיננו – לפרוטוקול.

סקר בעניין זיהומים לאחר ניתוח בבית-החולים "רמב"ם"

חבר הכנסת י' יהב שאל את שר הבריאות ביום ה' באדר א' התשנ"ז (12 בפברואר 1997):

על-פי החלטת ועדת השרים לתיאום, שמספרה תמ/366, היה צריך מנכ"ל משרדך לבצע סקר לבחינת נושא הזיהומים לאחר ניתוח במחלקות בית-החולים "רמב"ם" ולדווח לאגף לביקורת המדינה.

רצוני לשאול:

1. האם בוצע הסקר?

2. מה הן תוצאותיו?

3. מה הן המסקנות והפעולות שעולות ממנו?

4. אם לא בוצע – מדוע?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. לפני כשנתיים נבדקו אספקטים ספציפיים של זיהומים לאחר ניתוח במרכז הרפואי "רמב"ם": הראשון – תצפית ליישום נהלים למניעת זיהומים בחדרי ניתוח, והשני – ניטור שיעורי זיהומים לאחר ניתוחים קיסריים.

2. התוצאות הראו הפחתה משמעותית של שיעור המנותחות עם חום לאחר ניתוח ו/או בעלות תרבית חיובית באחת או יותר משכבות החתכים הניתוחיים.

שיעור המקרים שניתן להגדירם בבירור כ"זיהום" נמוך עוד בהרבה, והוא כיום כמעט אפסי.

3. בעקבות הסקרים הנ"ל הוציאה הנהלת בית-החולים נהלים מחייבים למחלקות הניתוח השונות, כגון: א. חיטוי מחטי תפירה בפנול; ב. שיטת גילוח בהכנה לניתוח – שונתה לאפילציה; ג. הכנסה לשימוש של כיסויים חד-פעמיים למנותחים במקום כיסויי בד בחלק גדול מהניתוחים; ד. העברת כל הניתוחים הקיסריים לחדר הניתוח הכללי, במקום חדר הניתוח של חדרי הלידה; ה. שינוי טכניקה ניתוחית, כלומר סגירת שכבות חתכי הניתוח באופן שונה מהמקובל עד עכשיו, ובכך הביאו לקיצור משך הניתוח וכך מופחת שיעור הזיהומים.

4. יש לציין, כי משרד הבריאות החליט לאחרונה על ביצוע מחקר כוללני בנושא זיהומים בבתי-חולים. מחקר זה אמור לכלול את כל בתי-החולים הכלליים במדינה, על כל המחלקות שלהם, לרבות מחלקות כירורגיות. הסקר אמור לבדוק את הזיהומים הנרכשים לפי סוגם, לרבות זיהומים לאחר ניתוח.

בשלב זה מתבצעת תוכנית חלוץ בכמה מחלקות בארבעה בתי-חולים.

משכורות בכירי מינהל ומשק בבית-החולים "איכילוב"

חבר הכנסת ר' ברונפמן שאל את שר הבריאות ביום ג' באדר ב' התשנ"ז (12 במרס 1997):

בעקבות חשיפת שכרם של בכירי המינהל והמשק ב"איכילוב", רצוני לשאול:

1. איך ייתכנו משכורות כאלה כאשר מצב מערכת הבריאות הינו כפי שהוא?

2. האם ישקול משרדך צמצום המשכורות והעברת הכסף לטובת רופאים מתמחים, שמשכרם היום כ-3,000 ש"ח?

3. האם קיימים בתי-חולים נוספים שבהם בכירי המינהל נהנים משכר דומה?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. אכן נכון שמדובר בשכר גבוה מהמקובל במערכת הבריאות. החריגות האמורות מבוססות על הסכמים שנקבעו לפני שנים רבות ונוגעות רק לעובדי מינהל ומשק בכירים, ולא למגזרי הרופאים או האחיות.

2. הנושא נמצא בבדיקה על-ידי הממונה על השכר זה ארבעה חודשים. מטרת הבדיקה לבחון כיצד נבנה השכר והאם ניתן לצמצמו.

3. משרד הבריאות, יחד עם הממונה על השכר, בוחנים כעת את מבנה השכר של מגזר המינהל והמשק בבתי-החולים.

שירותי בריאות בבתי-הספר

חבר הכנסת א' רביץ שאל את שר הבריאות ביום י"ז באדר ב' התשנ"ז (26 במרס 1997):

פורסם כי בימים האחרונים הופסקו שירותי הבריאות ב-200 בתי-ספר ברחבי הארץ, לאחר שהתקציב המיועד למטרה זו לא הועבר לרשויות המקומיות.

רצוני לשאול:

1. כיצד פועל משרדך למען בריאות התלמידים נוכח הפסקת השירות?

2. לנוכח החשיבות של שירותי הבריאות בבתי-הספר, האם תפעל לחידושם?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. מעת הגשת השאילתא היתה החלטת ממשלה בעניין זה, אשר קבעה ביטול אגרת בריאות לתלמיד ומימון ממשלתי של שירותי בריאות לתלמיד. 'ושב-ראש מרכז השלטון המקומי פנה לכל הרשויות המקומיות לחידוש השירות. אכן, מתן החיסון חודש ברוב הרשויות על-ידי נותני השירותים השונים. ברשויות האחרות השירות כבר ניתן, או יושלם על-ידי לשכות הבריאות הרלוונטיות עד סוף שנת הלימודים.

2. כאמור בתשובה על השאלה הראשונה, שירות הבריאות לתלמיד בארץ כבר חודש ויושלם עד סוף שנת הלימודים הנוכחית.

אשר לשנת הלימודים הבאה, בהתאם להצעת ועדת העבודה והרווחה בכנסת, הוגש "תזכיר חוק ביטוח בריאות ממלכתי (תיקון מס' 6) (שירותי בריאות בבתי-ספר), התשנ"ז-1997", ולפיו בשנת הלימודים הבאה יינתן השירות בבתי-הספר על-ידי לשכות הבריאות המחוזיות והנפתיות, כהמשך לשירות המונע הניתן בתחנות טיפת-חלב.

היו"ר ד' תיכון:

שאלתא מס' 1141, של חבר הכנסת אמנון רובינשטיין, בנושא בתי-חולים פרטיים. אדוני סגן השר, בבקשה.

הפניית חולים גריאטרים לבתי-חולים פרטיים

חבר הכנסת א' רובינשטיין שאל את שר הבריאות ביום ב' בניסן התשנ"ז (9 באפריל 1997):

רצוני לשאול:

1. כמה מיטות תופסים חולים גריאטריים בבתי-החולים הכלליים?

2. מה היא עלות אחזקת מיטת חולה גריאטרי בבית-חולים כללי ובבית-חולים פרטי, ומי משלם עלויות אלה?

3. מדוע לא יופנו החולים הגריאטריים גם לבתי-חולים פרטיים ייעודיים?

4. כיצד יעודד משרדך פתיחת בתי-חולים פרטיים ייעודיים בפקיח המשרד, וכמה מיטות נמצאות כרגע בתכנון במגזר הפרטי והציבורי-ממשלתי?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

1. אין בידינו מידע זה, שכן חולים גריאטריים מאושפדים במחלקות שונות בבתי-החולים, ובכלל זה מחלקות פנימית, שאינן ייעודיות לחולים גריאטריים, ומספר החולים הגריאטריים המאושפדים בפועל אינו קבוע אלא משתנה.

2. אין בידינו מידע לגבי עלות אחזקת מיטה לחולה גריאטרי. בעיקרון, החיוב לאשפוז חולה גריאטרי בבתי-החולים במחלקות השונות – בעיקר הפנימיות – הינו בהתאם לתעריף יום אשפוז כפי שנקבע על-ידי משרד הבריאות, העומד על סך 1,200 ש"ח.

אם החולה מאושפז במחלקה גריאטרית אקוטית, גריאטריה שיקומית וסיעוד מורכב בבית-חולים כללי התעריף הוא 872 ש"ח. תעריף אשפוז בבית-חולים גריאטרי הוא 180 ש"ח ליום. אבל, פה אני יכול להוסיף, בהסתייגות, שזה משתנה ממקום למקום – תלוי אם זה פרטי, ויותר קרוב לפרטי המספר שנקטו פה. אם זה ציבורי, זה 230-250 ש"ח. אם זה ממשלתי, זו עלות של כ-300 ש"ח.

התשלום חל על קופות-החולים, אם מדובר בטיפול שמכוסה בסל השירותים על-פי חוק ביטוח בריאות ממלכתי. אם לא, התשלום חל על החולה ו/או על המדינה – מה שנקרא: במסגרת ה"קוד"; פעמים רבות כבר דיברנו על זה, חבר הכנסת גדעון עזרא ואחרים, שיש לנו בעיה חמורה במחסור ב"קודים", של כ-2,500. "קוד" משמעותו כסף. מבחינת כסף, זה בסביבות 7,000 ש"ח לחודש. תכפיל את זה בשנה וכפול כל אותם אלה שמחכים ל"קוד". לצערנו, זו בעיה כאובה מאוד. ניסינו למצוא כל מיני פתרונות, ולא הצלחנו בינתיים להגיע לפתרון.

3. החולים מופנים לכל בית-חולים גריאטרי, לרבות בתי-חולים פרטיים. ההחלטה לגבי מקום האשפוז, במקרים שבהם החולים אינם מוגבלים עקב אופי מחלתם לבית-חולים מסוים, היא של החולה ובני משפחתו ולא של משרד הבריאות. אני מכיר את זה היטב, ובדיוק כך היא המציאות.

4. משרד הבריאות מאשר הקמת בתי-חולים גריאטריים פרטיים, כאשר היוזמה נתונה בידי היזמים. כיוון שכיום אין מחסור במיטות אשפוז גריאטרי, אין צורך בעידוד יזום של המשרד לכך. אבל מובן שיש לנו תוכנית עתידית, תוכנית פריסה, מכיוון שאנחנו רואים שזה ילך ויתפתח בשנים הקרובות. ניתנו אישורים לבניית מוסדות בהיקף של 5,000 מיטות אשפוז גריאטרי הנמצאים בשלב זה בתהליכי בנייה שונים, רובם במגזר הפרטי. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

שאלה נוספת לחבר הכנסת רובינשטיין.

אמנון רובינשטיין (מרצ):

אדוני סגן השר, שמחתי על הצעדים האלה, אבל אני רוצה להדגיש: חולה גריאטרי בבית-חולים הגדול, הציבורי, הממשלתי, הוא הדבר היקר ביותר למשק, ואילו בתי-חולים, ובעיקר בתי-חולים פרטיים ייעודיים לנושא הגריאטרי, הם הרבה יותר זולים. משום כך, לא צריך להסתפק במצב הסטאטי, אלא לצפות תנאי עתיד ולעודד, ולא רק לאשר, בתי-חולים פרטיים להוריד את המעמסה מהבריאות הציבורית.

צריך גם לחשוב על פתרון אחד נוסף, והוא: טיפול סיעודי ביתי. אני יודע ששר הבריאות הקודם תמך בעניין הזה – גם בהגברת מספר העובדים הסיעודיים, גם אם הם באים מהפיליפינים.

כלומר, הדבר האחרון הוא אשפוז גריאטרי בבית-חולים כללי. זה בזבז משאבים. זה יקר למשפחה. זה יקר למשק. שאלתי היא: מה תעשה בעניין זה?

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

, שאני חושב care לגבי מה שהדגשת פה, פיליפינים, הייתי מוסיף גם את מה שנקרא: מסגרת של שזה הדבר שאנחנו הולכים היום לקראת פיתוחו ועידודו. אנחנו משאירים את החולה או את המבוגר בתוך ביתו, במסגרת המשפחתית, כשפעמים רבות האשה מסוגלת לתפקד והילדים רוצים שהאבא יהיה אצלם. עשיתי סיור בנושא הזה ברמלה ובכמה מקומות נוספים. אני חושב שזה דבר נפלא ביותר. הם מקבלים את כל הטיפול. יש רופא, אח שמסתובב ביניהם, יש שעות של עזרה. המשפחות . home care מאוד מרוצות. היום אנחנו עובדים במשרד דווקא על הרחבה של המעגל הזה של הנושא של הפיליפינים גם הוא עלה. אני יודע שהעלות של פיליפיניות או פיליפינים היא הרבה יותר זולה – מדברים על 500-600 דולר – אלא שאנחנו לא כל כך בעד העניין של הוספת עובדים זרים במדינה. יש מחלוקת בנושא הזה.

אמנון חבינשטיין (מרצ):

שר העבודה והרווחה אמר לי, שבענין זה דעתו היא בעד הרחבה, כמו שר הבריאות הקודם. זו פשוט מצוות "אל תשליכנו בבית-חולים לעת זיקנה".

סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

, שהוא טיפול מקומי, זה עדיף מאשר לייבא home care הנכון, אבל אמרתי שכל עוד זה במסגרת ה- אלינו את העובדים הזרים. זה בוודאי.

לגבי מה שהדגשת בתחילת דבריך: הממשלה, אני יודע, ואני מודע לכך מרגע כניסתי למשרד – אני חושב שהיה הדבר הבולט ביותר, שבממשלתי עלות יום אשפוז היא כ-300 שקלים, מול קרוב ל-200 שקל בממוצע בציבורי ובפרטי, ולא הבנתי את הדבר, אבל, לצערי הרב, יש שם הסכמים, הסכמי עבודה, והעניין שם מסובך. אני חסיד של הפרטה במסגרת הזאת של הממשלתיים, אבל מהר מאוד הובהר לי במשרד: אל תזדרז ואל תרוץ, כי לא יצלח בידך כל כך הדבר הזה של הפרטת בתי-החולים הממשלתיים.

בינתיים יש איזו ועדה שהוקמה על-ידי ועל-ידי השר. היא פועלת. נראה לי שהמסקנות שלה יהיו "פרווה". אני רציתי לעשות רפורמה, וחשבתי והודעתי פעם מעל במת הכנסת, שאנחנו הולכים לקראת שינוי מסוים. אבל, לצערי הרב, לא כולם במשרד חושבים כמוני, והוועדה שהוקמה כנראה תקבור כל אותם דברים שאני ביקשתי, ואנחנו נסתפק בכך שמשרד האוצר הבטיח לעשות לנו תוכנית של פריסה לארבע שנים, 700 מיטות כל שנה. דרך אגב, לפי התוכנית שלהם, בתוך ארבע שנים – וכבר התחלנו את השנה הראשונה – אמור להיגמר הנושא הזה של התור ההולך ומשתרך, אבל הפרטיים, עד כמה שאני מנסה לדאוג להם, בכל אופן – בדיוק היתה לי היום שיחה בנושא הזה – אנחנו לא מקפחים אותם. אנחנו לא מקפחים אותם מבחינה זו שאנחנו נותנים להם את האפשרויות לבנות. אני מסכים בדבר אחד: אנחנו מקפחים אותם בעלות של התשלום עבור יום אשפוז אצלם. לדעתי, צריך לטפל בנושא הזה, ואני מקווה שאצליח להזיז את הנושא הזה בהמשך. תודה.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. אנו עוברים לשאילתא מס' 1142, של חבר הכנסת עזמי בשארה; איננו באולם. התשובה מועברת לפרוטוקול.

תרומות איברים להשתלה

חבר הכנסת ע' בשארה שאל את שר הבריאות ביום ב' בניסן התשנ"ז (9 באפריל 1997):

בישראל אלפי חולים הממתינים להשתלת איברים שנים רבות, בשל חוסר חמור בתרומות איברים. רק ל-1.7% מהאוכלוסייה כרטיס תורם.

בריאיון ל"מעריב" סיפר כבודו כי הוא אינו מחזיק בכרטיס תורם והסתייג מתרומת איברים.

רצוני לשאול:

1. האם מסכים משרדכם שיש לעודד תרומות איברים?

2. אם כן – כיצד פועל משרדכם בעניין?

3. כיצד מתיישבת עם כך הצהרת השר?

תשובת סגן שר הבריאות ש' בניזרי:

(לא נקראה, נמסרה לפרוטוקול)

1. משרד הבריאות תומך בתרומת איברים ומעודד אותה ורואה בפעילות זו נדבך חשוב בהצלת חיי אדם.

2. משרד הבריאות עורך פעמיים בשנה מסע הסברה – קמפיין – רחב היקף להעלאת המודעות לתרומות איברים. הקמפיין כולל תשדירי שירות ברדיו ובטלוויזיה, שלטי חוצות, מודעות בעיתונות, השתתפות בתוכניות אקטואליה ועוד.

כמו-כן, במהלך כל השנה נערכות פעילויות להגברת המודעות ולהוספת חתימות. לדוגמה, בחנוכה השנה החתימו מתנדבי "רוטרי" אזרחים על כרטיס "אדי" בקניונים בכל הארץ. בשבוע אחד בלבד נוספו כ-6,700 חתימות.

כיום יש תערוכה נודדת בנושא השתלות, אשר הפיקו תלמידי בית-ספר. התערוכה נודדת בין בתי-החולים השונים, ויש כוונה להרחיבה למוסדות נוספים.

בבית-החולים "בילינסון", לדוגמה, במהלך חמישה ימים של התערוכה חתמו כ-300 איש על כרטיס "אדי".

היו"ר ד' תיכון:

תודה לסגן שר הבריאות.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 16), התשנ"ז-1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

אנחנו עוברים לסעיף הבא בסדר-היום: הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 16), התשנ"ז-1997, בקריאה שנייה ובקריאה שלישית. יציג את הצעת החוק יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה. בבקשה.

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, בהצעת החוק המונחת לפניכם תיקונים אחדים לחוק הביטוח הלאומי [נוסח משולב], התשנ"ה-1995.

התיקון הראשון: תיקון זה מרחיב את חוג המבוטחים כעובדים עצמאים במסגרת חוק הביטוח הלאומי. החוק הקיים מגדיר כעובד עצמאי רק מי שעוסק במשלח-ידו 12 שעות שבועיות או יותר, והכנסתו ממשלח-יד אינה פחותה מסכום השווה ל-15% מהשכר הממוצע. סכום זה עומד כיום על כ-753 שקל.

כתוצאה מהגדרה זו נוצר עיוות, כך שחלק מאוכלוסיית העצמאים אינה מוגדרת ככזו בחוק הביטוח הלאומי, הם אינם מבוטחים בענף נפגעי עבודה, ואם מדובר בנשים, אין הן זכאיות לדמי לידה בעת חופשת הלידה ואין הן זכאיות לקצבת זיקנה מגיל 60, אלא מגיל 65 בלבד.

התיקון לחוק יכיר בעצמאי אם הוא עוסק במשלח-ידו לפחות 20 שעות בשבוע, אף אם הכנסתו נמוכה מ-15% מהשכר הממוצע, וכן אם הכנסתו היא בגובה 50% מהשכר הממוצע, השווה כיום ל-2,511 שקל, גם אם הוא עוסק במשלח-ידו פחות מ-12 שעות בשבוע.

התיקון השני: תיקון זה יאפשר תשלום גמלה לפי פרק ביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד, גם במקרה שבו מדובר בעובד שמעבידו הוא עמותה, באשר נגדה ניתן צו פירוק על-ידי בית-משפט משום שהיא חדלת יכולת פירעון. כיום עובד זכאי על-פי פרק זה לגמלה אם ניתן כנגד מעבידו צו פירוק או צו פשיטת רגל.

חוק העמותות חוקק בשנת 1980, לאחר שפרק ביטוח זכויות עובדים בפשיטת רגל ופירוק תאגיד נוסף לחוק הביטוח הלאומי. בתחילת שנות ה-90 ניתנו צווי פירוק כנגד כמה עמותות שהוקמו לפי חוק העמותות, ותיקון חוק זה יאפשר מתן גמלה לעובדיהן שלא קיבלו את מלוא השכר אשר הגיע להם מהמעסיק.

התיקון השלישי: תיקון זה בא לתקן עיוות בדמי אבטלה לחייל המשוחרר. כיום דמי האבטלה מחושבים על בסיס השכר ששולם למובטל בתקופה שקדמה לאבטלה. החוק הקיים קובע, כי חייל משוחרר שלא עבד כלל זכאי לדמי אבטלה בסכום המשתלם למי ששכרו הגיע לסכום השווה ל-50% מהשכר הממוצע. יוצא אפוא, שחייל שעבד בחלק מהזמן או בשכר נמוך זכאי לדמי אבטלה נמוכים מאלה המובטחים לחייל אשר לא עבד כלל. התיקון לחוק יבטיח, כי בכל מקרה לא יפחת הבסיס לחישוב דמי האבטלה לחייל מסכום השווה למחצית השכר הממוצע.

תיקון נוסף נוגע לסעיף 312(ג) לחוק, והוא בא לתקן טעות אשר נפלה בנוסח תיקון לחוק שהתקבל בחודש מרס, שביטל את האפשרות לקזז חובות למס הכנסה מקצבאות ילדים. בטעות תוקן גם סעיף זה, שעניינו קיזוז דמי ביטוח לאומי.

לחוק, אדוני היושב-ראש, אין הסתייגויות.

היו"ר ד' תיכון:

אדוני היושב-ראש, תרשה לי לשאול שאלה. בהכירי את עבודת הכנסת במשך שנים רבות – חוק הביטוח הלאומי הוא חוק יסודי, שמתייחס לישראל של פעם. הוא לא עבר בחינה מחודשת. יש בו המון ליקויים, ובסך הכול, שלא בדומה לפקודת מס הכנסה, יש המון מה לעשות בעניין הזה. האם לא עלה בדעתך למנות או לנסות להמליץ להקים ועדה ציבורית שתבחן את החוק מן ההתחלה, שהרי יש המון תלונות, במיוחד בוועדה לתלונות הציבור, שכמעט רובן עוסקות בענייני הביטוח הלאומי, במה שנקרא: נפלים בין הכיסאות.

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, גם אנשי המוסד לביטוח הלאומי באו בהחלט בטענה, שיש לתקן עיוותים גדולים מאוד בנושא זה, כי החוק הקיים מביא חברי כנסת להציע כל יום שני וחמישי תיקון לחוק הקיים,

והתיקונים האלה פוגעים לפעמים באלה שמקבלים גמלה. כרגע יש חשיבה מבחינת הביטוח הלאומי להקים צוות – מכון-ברוקדייל – כדי לנסות להביא הצעה, מהפכה או רפורמה בכל החוק הזה.

אני אעדכן את היושב-ראש. בעוד שבועיים, אחרי חג השבועות, תתקיים ישיבה עם אנשי הביטוח הלאומי, כדי לנסות לראות איך אנחנו עושים רפורמה בחוק.

היו"ר ד' תיכון:

תחשוב על מה שאמרתי.

רבותי, אנחנו מתקדמים. אין הסתייגויות. אנחנו מצביעים בקריאה שנייה על הסעיפים 1, 2, 3, 4, 5 ו-6. אפשר להצביע.

קריאה:

זה לא עובד.

רחבעם זאבי (מולדת):

אז נרים יד.

היו"ר ד' תיכון:

לא, אני לא מרים יותר יד. מייד תבין למה.

בעד סעיפים 6-1 – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 6-1 נתקבלו.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 7, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת החוק אושרה בקריאה שנייה.

אני עובר להצבעה בקריאה שלישית. מי בעד אישור חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 16), התשנ"ז – 1997? מי נגד?

הצבעה מס' 2

בעד החוק – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 16), התשנ"ז – 1997, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

חבר הכנסת זאבי, אנחנו מנהלים סטטיסטיקה באשר להצבעות חברי הכנסת.

בעד – 7, אין מתנגדים, אין נמנעים. חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 16), התשנ"ז – 1997, אושר בקריאה שלישית.

חבר הכנסת זאבי, אני יכול לומר לך, שאף שהנוכחות במשכן היא של מעל 90%, כשזה מגיע להצבעות, מסתבר שרק 20% בממוצע – לפחות בשבועיים הראשונים של הכנס – השתתפו בהצבעות. זו תקופה קצרה מכדי להסיק מסקנות, אבל זה בערך מה שאני חושב שקורה, ואתה הרי יודע.

הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 17), התשנ"ז-1997

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ד' תיכון:

רבותי, אנחנו ממשיכים. הצעת חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 17), התשנ"ז-1997. יציג את החוק יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה. מדובר בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, כמובן. בבקשה. יוזם החוק חבר הכנסת רענן כהן; הוא איננו. ודאי שוב תיקון.

מקסים לוי (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הצעת חוק זו באה להסיר מכשול הניצב כיום בפני דברים רבים מבחינת בנינו המשתחררים מצה"ל ומבקשים לממש את זכותם למענק הניתן לחייל המשוחרר העובד בעבודה נדרשת או בעבודה מועדפת.

כתוצאה מתיקון לחוק הביטוח הלאומי, שהתקבל בחודש אפריל 1995, נדרשו החיילים המשוחררים לקבל הפניה לעבודה הנדרשת מאת שירות התעסוקה לפי תחילת עבודתם, כתנאי לזכותם למענק. מרביתם של החיילים המשוחררים אינם נזקקים לשירות התעסוקה על מנת להשתלב בעבודה המזכה במענק, ובמקרים רבים סיימו החיילים את תקופת העבודה הדרושה ורק אז התברר להם כי אינם זכאים למענק, רק משום שפנו לקבל את אישור שירות התעסוקה לאחר שכבר החלו בעבודה.

לפי התיקון המוצע לחוק, אין צורך בפניה לשירות התעסוקה, והוא מאפשר לכל חייל משוחרר שעבד בעבודה נדרשת או מועדפת, לזכות במענק המגיע לו מאת המוסד לביטוח לאומי.

התיקון לחוק יחול גם על כל חייל שהשתחרר מצה"ל מאז 1 באפריל 1995. בכך יוכלו גם חיילים משוחררים שתביעתם נדחתה מסיבה זו להגיש את תביעתם מחדש.

על אף סדר-יומה העמוס של ועדת העבודה והרווחה הקדמתי את הדיון בהצעת חוק זו שאושרה רק בשבוע שעבר בקריאה ראשונה, על מנת לאפשר לחיילים משוחררים להגיש את תביעותיהם ללא דחייה נוספת.

לחוק, אדוני היושב-ראש, אין הסתייגויות.

היו"ר ד' תיכון:

תודה. רבותי, אנחנו ניגשים להצבעה בקריאה שנייה. לחוק יש שני סעיפים. אנחנו מצביעים בקריאה שנייה על סעיפים 1 ו-2.

הצבעה מס' 3

בעד סעיפים 2-1 – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

סעיפים 2-1 נתקבלו.

היו"ר ד' תיכון:

בעד – 7, אין מתנגדים, אין נמנעים.

אנחנו עוברים להצבעה בקריאה שלישית על חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 17).

הצבעה מס' 4

בעד החוק – 7

נגד – אין

נמנעים – אין

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 17), התשנ"ז–1997, נתקבל.

היו"ר ד' תיכון:

חוק הביטוח הלאומי (תיקון מס' 17) אושר בקריאה שלישית. תודה ליוזם, חבר הכנסת רענן כהן. הוא איננו. אין לו זכות דיבור.

הצעת חוק שיחת המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 27) (תיקון) (הרחבת התחולה),
התשנ"ז-1997
(קריאה ראשונה)

היו"ר ד' תיכון:

אנו ממשיכים להצעת חוק שיחות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 27) (תיקון) (הרחבת התחולה), התשנ"ז-1997, קריאה ראשונה – הצעה של חבר הכנסת חיים אורון. יציג את ההצעה חבר הכנסת חיים אורון. בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, זהו תיקון לתיקון לחוק שיחות המדינה (גמלאות). אני מוצא לנכון לציין דווקא היום, ידידי יושב-ראש הכנסת, שאת התיקון הראשון הגישה חברת הכנסת חייקה גרוסמן, זיכרונה לברכה, שהשבוע חל יום השנה לפטירתה. אם אנחנו ממשיכים כאן פעולה שהיא התחילה בה, אולי יש בכך גם ציון זיכרון לחברת כנסת פעילה, ממנהיגי המרד, לוחמת ללא חת, סגנית יושב-ראש הכנסת – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

תגיד איזה מרד.

חיים אורון (מרצ):

מרד הגטאות, מרד גטו וילנה. בצירוף המקרים שהחוק מוגש כאן היום מצאתי לראוי ולנכון לציין את חברת הכנסת חייקה גרוסמן, זיכרונה לברכה.

אשר לתיקון עצמו: בזמנה הוכרה זכותם של עולים חדשים שהתקבלו לשירות המדינה לגמלה אם מתקיימים באופן מצטבר שלושה תנאים: התנאי הראשון – שהם התקבלו לשירות המדינה לעבודה בתוך שנתיים מיום עלייתם; התנאי השני – שהם עבדו בשירות המדינה לפחות עשר שנים; התנאי השלישי – שהם היו לפחות בני 50.

מובן, הרעיון היה, עם גלי העלייה הראשונים מארצות חבר העמים, כאשר הגיעו עולים חדשים מבוגרים יותר ללא גמלה מארץ מוצאם והתקיימו לגביהם התנאים שמצוינים בחוק כאן, שהם יזכו ולו בחלק מגמלה.

החוק קבע שהוא יחול רק על מי שפרש אחרי 31 במרס 1987. היתה קבוצה של כמה עשרות גמלאים שפרשו קודם לכן. הם עמדו בכל הכללים, אבל נמנעה מהם הקצבה משום שהם פרשו לפני תאריך תחילתו של החוק.

מוצע כאן לשנות את סעיף התחילה כך שהחוק יחול גם לגבי מי שפרשו קודם לכן. בדברי ההסבר מצוינת העלות התקציבית של השינוי הזה: 1,260,000 ש"ח בשנים הראשונות. על-פי טבעו של עולם, עם השנים הסכום הזה ילך ויקטן.

אני רוצה להעיר שלוש הערות עקרוניות שאינן שייכות להצעת החוק. הערה ראשונה: אני עוסק בתיקון הזה חמש שנים. לפעמים תיקונים, כשהם מוגשים ומסכימים להם, אתה לא מבין למה לא הסכימו להם קודם. חברי הכנסת צריכים לעבור סדרה של דיונים וקשיים עד שנושא מהסוג הזה מגיע לידי פתרון.

הערה שנייה: אני רוצה להודות גם לאנשי הביטוח הלאומי וגם לשר העבודה והרווחה על שהעניין הזה הוסדר סוף-סוף. אני לא יכול שלא להזכיר, שבהצעת החוק המקורית שלי חשבתי שיש מקום לפצות אותם אנשים – אגב, מדובר בכמה עשרות אנשים – גם עבור השנים שהם הפסידו מ-1987 עד 1997, משום שבאותן שנים נמנעה מהם קצבה. זה היה מחסום בלתי עביר, ואני מודה שהתפשרתי ואני לא מבקש פה עכשיו להפר את הפשרה שהסכמתי עליה, שלא תהיה פה חקיקה רטרואקטיבית. מובן שאם היה החוק הזה מתקבל לפני שנים מספר, העוול לפחות היה מצומצם יותר.

הערה אחרונה שייכת, חבר הכנסת דהן, גם לחוקים אחרים. בחוק מופיעה, כפי שמתחייב על-פי חוק יסודות התקציב, ולא בשום צורה אחרת, עלות החוק. עסקנו בוועדת הכספים בחוק אחר, שבו היו כל מיני פטנטים, איך בעצם לא לכתוב את עלות החוק. אני לא רוצה לדבר בלשון נעלמת. מדובר בחוק ביטול האגרה. כאן מצוינת עלות החוק, כפי שמקובל – – –

נסים דהן (ש"ס):

מאין זה יבוא?

חיים אורון (מרצ):

העלות הזאת באה מהביטוח הלאומי. כתוב פה.

נסים דהן (ש"ס):

מה המקורות החלופיים? ממה הוא יקצץ? הרי זה מה שביקשת בוועדת הכספים.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת נסים דהן, החוק הזה ממומן מענף בביטוח הלאומי, ולמיטב ידיעתך, וגם למיטב ידיעתי, הענפים בביטוח הלאומי אינם ענפים תקציביים, אבל העלות מופיעה פה.

נסים דהן (ש"ס):

אבל הענף הזה נמצא בגירעון אקטוארי.

חיים אורון (מרצ):

במקרה דווקא לא. בכל מקרה, לא מדובר פה בתקציב, אני מדבר עכשיו על המודל של הגשת החוק. אני מקווה שהחוק יתקבל ללא התנגדות ויושב-ראש ועדת הכספים, כפי שטיפל במהירות בקריאה הראשונה, ישלים את החקיקה בתקופה הקרובה, ולפחות כשנצא לפגרה העוול הזה יתוקן.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת חיים אורון. חברי הכנסת, אנחנו עוברים לרשימת הדוברים, והיא נעולה. אני חוזר: הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 27) (תיקון) (הרחבת התחולה). ראשון הדוברים – חבר הכנסת גדעון עזרא. הוא היה פה כרגע.

רחבעם זאבי (מולדת):

ניגש להצבעה.

היו"ר ח' דיין:

אין לי בעיה לגשת להצבעה, אבל אני צריך לקרוא את השמות. חבר הכנסת רחבעם זאבי, אתה הבא בתור.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מוותר ומסכים עם המציע.

היו"ר ח' דיין:

מוותר. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לברך את חבר הכנסת חיים אורון, גם על הגשת החוק וגם על העקשנות שלו. ליויתי את הניסיונות שלו גם בכנסת הקודמת, וחבל, באמת חבל, שהממשלה הקודמת לא מצאה לנכון לעשות את התיקון הזה, שהוא מסוג התיקונים שככל שמאחרים בהם מספר הזכאים יורד. לא היתה שום סיבה, לא תקציבית ולא אחרת, לאחר עם הנושא הזה.

אני חושבת שיש לנו בעיה רצינית ביותר בעניין גמלאות, וחוק זה פותר רק נושא מאוד מיוחד של קבוצה קטנה יחסית.

חבר הכנסת אורון, יצא לי רק היום לקרוא חומר שהתפרסם לגבי מקבלי קצבאות זיקנה חדשים שמצטרפים לביטוח הלאומי. עשו שם מחקר מאוד מעניין וגילו, שלכ-75% – אם אני מדייקת בנתונים – או מעט יותר מהגברים הזכאים לקצבת זיקנה, יש פנסיה, אבל רק ל-30% מהנשים. המצב הזה, של הביטוח הפנסיוני במדינת ישראל, והעובדה שגם היום, אחרי כל כך הרבה שנים, כשכבר נדמה שהפנסיה הפכה להיות דבר מאוד מאוד מקובל, רוב הנשים שיוצאות לפנסיה ומגיעות לגיל המתאים – והסתבר שרוב הנשים מקבלות קצבת זיקנה מגיל 60, כלומר, הן לא ממשיכות לעבוד אף שלכאורה הן יכולות להמשיך לעבוד, יוצאות ויכולות לקבל ביטוח אבטלה וכל הדברים האלה, כפי שאתה זוכר, והן מבקשות קצבת זיקנה, ובפועל, מסתבר שלרובן המכריע אין הכנסה אחרת, אלא אם כן הן עובדות במשך כמה שנים באיזו עבודה חלקית.

לכן, אני חושבת, שאחרי שנעשה את התיקון החשוב הזה שאתה מציע, התפקיד המרכזי של חברי הכנסת ושל הכנסת הנוכחית הוא להזיז ממקומו את הנושא של פנסיה ממלכתית. אי-אפשר להמשיך עם מצב כזה שבו אנשים נשארים רק עם קצבת זיקנה, והמצב כולל בתוכו גם את האפליה החמורה הזאת של נשים. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מזמין את חבר הכנסת נסים דהן.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, חברי חברי הכנסת, בדרכי לדון עשיתי בירור קצר עם המציע, ואחרי ששמעתי פרטים אני מצטרף לתמיכה בהצעת התיקון. היה לי חשש שכאן מדובר בפנסיה תקציבית, ועל הראשונים אנחנו בוכים ומצטערים, על הפנסיה התקציבית הקיימת במדינה עם גירעון אקטוארי חמור מאוד. כולנו יודעים שזו פצצת זמן מתקתקת, ויש רשויות מוניציפליות ש-20% מהתקציב שלהן הולך

לפנסיה, ובקרום גם 20% מתקציב המדינה ילך לתשלומי פנסיה, ואני חושב שזה נטל כבד על הציבור.

היות שמדובר במספר מועט של קשישים זכאים שיהנו מהתיקון הזה, ולצערנו הרב, מטבע הדברים מספרם רק ילך ויקטן, אני בהחלט תומך בהצעת התיקון ומברך את חבר הכנסת אורון.

יורשה לי הערה אישית, מכיוון שחבר הכנסת אורון הזכיר כאן נושא נוסף. לדעתי אין הנדון דומה לראיה, כיוון שבאותו תיקון של ביטול האגרה, מה שהתבקש הוא שיצביעו על מקורות למימון החוק, ואומנם כך נעשה. הצביעו על כמה מקורות ולא נתבקשנו אנחנו או מציע החוק – שלא נמצא פה ואני מדבר בשמו ורוצה להגן על כבודו – לומר מה גובה עלות החוק. מציע החוק התבקש לומר מאין יבואו מקורות המימון, ואף אחד לא יודע את עלות ביצוע החוק. רק אחרי שתבטל האגרה ויתברר הפער בין הכנסות להוצאות, רק אז נדע אם יהיה פער כזה. הרעיון לממן אותו היה מכמה מקורות – מתשדירי שירות, מפרסומת, והשאר יבוא מתקציב המדינה. רק אחרי שיתברר הפער יתברר מה הוא הסכום הנדרש לכיסוי המקור.

בהצעת התיקון שאתה מציע, חבר הכנסת אורון, מראש ידוע על מה מדובר, מה גובה התשלומים ומה עלות החוק. לגופו של עניין, חבר הכנסת אורון, אני תומך ואני מקווה שתיקון קטן שאנחנו עושים יהיה צעד לפני תיקונים הרבה יותר חשובים בביטוח הלאומי ולפני רפורמה כללית בביטוח הלאומי, לטובת כלל אזרחי מדינת ישראל. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן. אני מזמין את חבר הכנסת אליעזר זנדברג, בבקשה.

אליעזר זנדברג (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, עליתי על מנת לברך את יוזם הצעת החוק ולומר שאני אתמוך בה. אני חושב שהצעת החוק הזאת היא דוגמה טובה לתיקון שעלותו לציבור בכללותו היא מינימלית, אבל התועלת גדולה לאין ערוך ולאין שיעור לכל אזרח ואזרח מאלה שיהנו מהתיקון הזה, ועבורם מדובר בעניין משמעותי ביותר.

אני רוצה להעיר הערה אחת לעניין אגרת הטלוויזיה והצבעה על מקורות כספיים. אני חושב שאנחנו נדרשים לשאלה – מה יהיה המקור הכספי למימון שידורי הרשות לאחר ביטול האגרה, ואני אומר "לאחר" כי להערכתי אנחנו הולכים בכיוון הזה, אם כי יש לי דעה מאוד מסוימת כיצד כדאי היה לממן. ניסיתי ליזום בקדנציה הקודמת את ביטול אגרת הטלוויזיה, עברתי את המשוכה של הקריאה הטרומית, ולאחר מכן נכשלתי כאן בהצבעה במליאה וגם בוועדת הכספים. אבל אני חושב, שהאגרה היום היא סוג של מס. בסופו של דבר מדובר פה, אם אנחנו מסתכלים מבחינת הכיס הכללי או מבחינת התשלומים שהאזרחים נדרשים לשלם לרשויות, במס נוסף, מס גולגולת. אתה משלם לא בשביל או בתמורה לשידורים, אלא משום שיש לך מכשיר שקוראים לו טלוויזיה. אפשר היה להטיל את המס הזה על ארונות אמבטיה או על החזקת מזלגות וסכינים במטבח. זה סוג של מס.

לכן, אם אנחנו מדברים על המרה או שינוי מבחינת מס כזה או מס אחר או זרימה של מס כזה או אחר אל התקציב הכללי, אני חושב שאנחנו צריכים לראות את הדברים בפרופורציה הנכונה ולא להתייחס אל זה כאל רעיון חדש או איזה חידוש שדורש תוספת תקציבית נפרדת.

אני אישית חושב, שהיינו צריכים לנסות לשמר את התקציב אשר מועבר לרשות השידור מהגורמים הממלכתיים, מתקציב המדינה, לעגן ולהגן על עצמאות העברת התקציב בדרכים מסוימות – בבוא היום, כאשר נדון בנושא, אני אציע את ההצעה שלי – ולא לנסות להעביר עוד נתח של פרסום והכנסות מפרסומת, כי אני חושש מהרגע שבו אנחנו נהיה במצב, שאולי אפילו היכולת לקבל או לצבור הכנסות כתוצאה מפרסום בטלוויזיה בשני ערוצים תהיה מוגבלת, ואז כמובן הפגיעה בהכנסות תהיה ברורה.

אין לי שום בעיה עם כך שהערוץ ימשיך להיות ממומן. אני חושב שממילא מדובר במס, אז אין שום סיבה שזה לא יהיה מתקציב המדינה הכולל, ותשלום המס הזה יעשה באופן צודק ופרוגרסיבי, ישולם יותר על-ידי אנשים שמרוויחים יותר ופחות על-ידי אנשים שהכנסתם נמוכה יותר.

איך נגן על רשות השידור? יש הצעות גם לעניין הזה, ואני חושב שאפשר יהיה ללכת צעד אחד קדימה בכיוון. צריך רק רצון טוב של כל האנשים שמבינים שאי-אפשר יותר לגבות אגרה במדינת ישראל, כי הציבור כבר לא מוכן, או יש בעיה אמיתית עם קבלת העניין הזה מבחינה ציבורית. מצד שני, אני חושב שלפחות רוב הבית הזה חושב, שיש צורך בשידור של טלוויזיה ממלכתית.

על כל פנים, לגופו של עניין החוק הזה, כבר אמרתי שאני מברך את חבר הכנסת אורון ואני אתמוך בהצעת החוק.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת אליעזר זנדברג. אני מזמין את חבר הכנסת טלב אלסאנע, בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לציין שאני תומך בהצעת החוק שהוגשה על-ידי חבר הכנסת חיים אורון. אומנם, לדעתי התחולה לא צריכה להיות מהיום ואילך. אני סבור שאם צדק – אז צדק צריך להיות ממומש הלכה למעשה, גם אם יש בזה עלות יותר גבוהה ויש תחולה רטרואקטיבית. אסור לחוקק חוק שיש בו תחולה רטרואקטיבית כשהוא פוגע באזרחים, אבל חוק שבא להיטיב או לעשות צדק עם אזרחים – אני לא חושב שהרטרואקטיביות של הצעת החוק היא מגרעת, אלא תכונה שמוסיפה להגשמת צדק חברתי. לכן, בקטע של תחולה מהיום ואילך, אינני רואה אותה כהצעה נכונה, אלא שתהיה תחולה רטרואקטיבית.

העלות שמוצעת היא עלות אדירה, מה גם – כפי ששאלתי אותך וענית לי – שאני יודע שתוחלת החיים הולכת ועולה, אנחנו מקווים שיגיעו עד 120, אז כנראה היא לא תפחת מבחינת עלויות התקציביות.

אני רק רוצה לציין, ללא קשר להצעת החוק, שהודעתי שאני תומך בה, שיש התנהגויות מאוד מוזרות של משרדי ממשלה, במיוחד בנושאים מאוד צודקים. לפי כחודש ימים היתה שביתה ביישובים רהט ותל-שבע עקב מחסור בכיתות לימוד, והשביתה הזו נמשכה כשבועיים. בעקבות המעורבות של ועדת החינוך והתרבות ובלחץ של הוועדה הוחלט על הפסקת השביתה, בתנאי שמשרד החינוך והתרבות יפעל להגשמת או הכנת פרוגרמה לפתרון המחסור בכיתות לימוד בתוך חודש ימים. חלף חודש ימים, לפני יומיים התקיימה ישיבה בוועדת החינוך, המנכ"ל או השר או הסמנכ"ל – אף אחד לא התייצב, ובעצם מתברר שמאום לא התקדם.

יחס זלזלני כזה לא רק כלפי הסקטור הערבי, לא רק כלפי בתי-הספר, לא רק כלפי יישובים, אלא אפילו כלפי ההמלצות של ועדת החינוך, שהיא ועדה חשובה מאוד בכנסת – לדעתי, יחס כזה צריך שייתקל בתגובה חריפה מאוד של הכנסת, כי זה אומר שהרשות המבצעת, משרד החינוך, שהוא אחת מזרועותיה, מזלזל בוועדה פרלמנטרית חשובה, ועדת החינוך, ואיננו רואה לנכון להתייצב, איננו רואה לנכון להיעתר להמלצתה להגשמת תוכנית ולהיענות לצרכים של בתי-הספר הערביים בנגב, שכולנו מודעים למצב המדאיג שם, לרמת התחזוקה ולתנאים הפיסיים הירודים, הגורמים לירידה משמעותית בהישגים החינוכיים.

לכן, אנחנו צריכים לפעול ביתר שאת על מנת שלכנסת תהיה יכולת לאכוף את החלטותיה לא רק במסגרת חקיקה אלא גם במסגרת המלצה על-ידי ועדות הכנסת.

היו"ר ח' דיון:

תודה רבה לחבר הכנסת טלב אלסאנע. אני מזמין את חברת הכנסת נעמי חזן; איננה.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה ראשונה, ולאחר מכן, כמובן, תועבר ההצעה לוועדת הכספים להמשך דיון. ההצבעה החלה, בבקשה.

הצבעה מס' 5

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 11

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 27) (תיקון) (הרחבת התחולה), התשנ"ז-1997, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

ובכן, 11 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. הצעת חוק שירות המדינה (גמלאות) (תיקון מס' 27) (תיקון) (הרחבת התחולה), התשנ"ז-1997, התקבלה, והיא תעבור להמשך דיון בוועדת הכספים, כפי שאמרנו.

הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 7) (תובענה ייצוגית), התשנ"ז-1997 (קריאה ראשונה)

היו"ר ח' דיין:

אנחנו עוברים לנושא הבא בסדר-היום: הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 7) (תובענה ייצוגית), התשנ"ז-1997, קריאה ראשונה, של חברת הכנסת נעמי חזן. תציג את ההצעה חברת הכנסת נעמי חזן. בבקשה.

נעמי חזן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, אני מתכבדת להגיש בקריאה ראשונה את הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 7), העוסקת בתובענה ייצוגית.

אדוני היושב-ראש, הרשה לי לומר, שבשנים האחרונות החל תהליך חקיקה מואץ בעניין תובענות ייצוגיות. למעשה היה קיים הליך של תובענה ייצוגית בחוק ניירות ערך כמה שנים. בכנסת הקודמת העברנו תיקון לחוק הגנת הצרכן, המאפשר תובענה ייצוגית גם בתחומי הצרכנות הכלולים בחוק הזה.

ברור לחלוטין שהיו שני תחומים שלא כוסו ולא מכוסים על-ידי חוק הגנת הצרכן, תחום הבנקאות ותחום הביטוח. בשלהי הכנסת השלוש-עשרה עבר תיקון שלי לחוק הבנקאות, שאפשר הגשת תובענה ייצוגית בתחום הזה, ובכנסת הנוכחית אנחנו למעשה מנסים להשלים מעגל ולהחיל את התובענה הייצוגית גם על תחום הביטוח.

ייתכן מאוד שכדאי להזכיר לחברי הכנסת את המשמעות של תובענה ייצוגית. לתובענה ייצוגית יש שתי מטרות עיקריות: מטרה ראשונה – הרתעה, להרתיע חברות ענק, גם חברות ביטוח וגם בנקים, מלנסות להונות או לרמות או אפילו לגבות עמלה קצת יותר מדי גדולה על שירותים שהם מספקים ללקוחות. כאשר הם יודעים שיש אפשרות של הגשת תובענה ייצוגית, יש פה כלי הרתעה.

המטרה השנייה – לתת אפשרות של סעד ללקוח הקטן. כשמדובר לפעמים ב-10 או ב-20 או ב-30 שקלים, אזרחים נרתעים מלהגיש תביעות. התובענה הייצוגית מאפשרת לגוף או לבודד להגיש תביעה בשם כל הלקוחות על עוול שנגרם להם.

אני מבקשת את תמיכת הכנסת בסיום המעגל של החקיקה בעניין תביעות ייצוגיות – להחיל את התובענה הייצוגית גם על תחום הביטוח. זה נעשה בתיאום עם משרד המשפטים ובעקבות דוח של פרופסור סטיבן גולדשטיין מהאוניברסיטה העברית, שעל-פי בקשת משרד המשפטים עשה מחקר, הקים צוות והוציא דוח.

אני חושבת, שהמהלך הזה הוא מהלך חיוני בקידום הצרכנות, כי בתחום הזה, להבדיל מתחומים אחרים שאנחנו עוסקים בהם, אנחנו מנסים לשרת את האזרח הקטן, אנשים מכל גוני הקשת הפוליטית, חילונים, דתיים, יהודים וערבים. זו אחת מהנקודות אולי הבודדות, לצערי הרב, שאין בהן מחלוקת בבית הזה.

אני מבקשת את תמיכת חברי הכנסת בהצעת החוק. תודה רבה לך.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי חזן.

צר לי, אני לא יכול לקרוא בשמות כי אין נוכחים. חבר הכנסת אחמד סעד, בבקשה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני מוותר.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת רחבעם זאבי?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני מוותר.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת חיים אורון – איננו. חבר הכנסת גדעון עזרא – איננו. חבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת נסים דהן מוותר.

נסים דהו (ש"ס):

אם אדוני מבקש – אני מוותר.

הי"ר ח' דיין:

לא, אני לא מבקש. התלוצצתי.

נסים דהו (ש"ס):

אני מוותר.

הי"ר ח' דיין:

טוב, גם אני מוותר. חברת הכנסת גוז'נסקי?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

צריך לומר מלה טובה לנעמי חזן. אי-אפשר כך.

הי"ר ח' דיין:

אין הסתייגויות לחוק שלה וחברי הכנסת רוצים לגשת ישר להצבעה. כל הכבוד לחברת הכנסת נעמי חזן.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבינה את הרצון של חברי הכנסת להביא לידי ביטוי את התמיכה הגורפת מקיר לקיר, כך אני מקווה, בהצעת החוק החשובה הזאת להגנה על הצרכנים במדינת ישראל. אבל, אני מקווה שאני אומרת בשם כל חברי הכנסת את ההערכה הרבה שיש לנו לחברת הכנסת נעמי חזן, שבאופן שיטתי, מאז נבחרה לכנסת, עוסקת בנושא השולי לכאורה של הגנה על צרכנים במדינת ישראל.

לצערנו הרב, ככל שגדל מגוון המוצרים והשירותים וככל שהפרסומת נעשית משוכללת יותר ויותר, הצרכנים לעתים קרובות נעשים חסרי אונים. גם כאשר הם מקבלים לפעמים חוזים לחתום עליהם, גם אז הם הולכים לאיבוד בין עשרות או לפעמים מאות הסעיפים.

בנושא הזה של עסקי הביטוח אביא רק דוגמת אחת, חברת הכנסת נעמי חזן, שאולי יכולה לשמש דוגמה ראשונה לתובענה ייצוגית. פנתה אלי אשה, שהיא מבוטחת בביטוח חיים שיש בו סעיף שנותן פיצוי על היעדרות מהעבודה בשל מחלה. היא פנתה ואמרה: אני נמצאת בהוראת רופא במה שנקרא שמירת היריון, אני מרותקת לבית, אסור לי לעבוד, פניתי לחברת הביטוח, ואמרו: לא, לא מגיע לך, לא קיים סעיף כזה וכו', וזאת בניגוד גמור לרוחו של ההסכם, שאומר שברגע שהיא לא תוכל לעבוד היא תקבל פיצוי. אני חושבת שזו דוגמה לנושא כללי, שאיננו ייחודי לאשה מסוימת.

אני תומכת אפוא בהתלהבות בהצעת החוק הזאת ומציעה שכולנו נתמוך בה.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי. אני מזמין את חבר הכנסת טלב אלסאנע. בבקשה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מצטרף לחברי, ואני תומך בהצעת החוק הזאת. אני רק רוצה להתייחס לעניין של חברות הביטוח ולתנאים שבפוליסות הביטוח. לא אחת קורה, שהצרכן, או הלקוח עומד חסר אונים מול הכוח שבידי חברות הביטוח, שמעמידות תנאים אחידים. אפילו הסעיפים האחידים אינם קריאים, אף לא בזכוכית מגדלת, באופן שאותו לקוח שבא לחתום על חוזה חותם על התנאים הכלליים. אבל אותם סעיפים אשר פוטרים את חברות הביטוח מהאחריות או מגבילים את הסמכות, סמכות ההתדיינות או השיפוט, לא זוכים כלל לתשומת הלב, מאחר שהם מופיעים בסעיפים באותיות קטנטנות, בסוף הדף המפרט את תנאי פוליסת הביטוח. יש להביא בחשבון, שפוליסת הביטוח לא מוצגת כלל בפני אותו לקוח או מזמין, אלא הוא מקבל אותה חודש או חודשיים לאחר שהוא חותם על הצעת הפוליסה ולאחר שהוא מתחיל לשלם את הפרמיה.

לכן, נוסף על כך שהצעת החוק הזאת חוסכת את הצורך בהתדיינויות רבות ובהצפת בתי-המשפט בתביעות, היא גם נותנת כוח לאותם צרכנים ולאותם לקוחות בפני הכוח האדיר שנקרא חברות ביטוח.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת טלב אלסאנע.

ובכן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה ראשונה על הצעת חוק הפיקוח על עסקי הביטוח (תיקון מס' 7) (תובענה ייצוגית), התשנ"ז-1997. אם אכן יעבור החוק הזה, הוא יופנה ישר לוועדת הכלכלה.

נסים דהן (ש"ס):

לוועדת הכספים.

נעמי חזן (מרצ):

לא, לוועדת הכלכלה. שם דנים בנושא.

היו"ר ח' דיין:

רבותי, אמרתי שהחוק יועבר לוועדת הכלכלה. ההצבעה החלה. בבקשה.

הצבעה מס' 6

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 12

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הפיקוח על עסקי ביטוח (תיקון מס' 7) (תובענה ייצוגית), התשנ"ז-1997, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ח' דיין:

12 בעד, אין מתנגדים, אין נמנעים. ההצעה עברה.

הצעות לסדר-היום שלושים שנה לאיחודה של ירושלים ולמלחמת ששת הימים

היו"ר ח' דיין:

נעבור לנושא הבא בסדר-היום, הצעות לסדר-היום מס' 2290, 2385, 2386, 2387, 2464, 2465, 2466, 2467 ו-2468, בנושא: 30 שנה לאיחודה של ירושלים ולמלחמת ששת הימים. ההנמקה היא במסגרת שלוש דקות. ראשון הדוברים – חבר הכנסת האשם מחאמיד. אחריו – חבר הכנסת חנן פורת. אחריו – חבר הכנסת רחבעם זאבי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, החגיגות הרשמית והממלכתיות שהכנסת מבקשת לשוות לדיון הזה, יסודן בשקר, שקר ההסכמה הלאומית כביכול שאיננה, פברוק של קונסנסוס שאינו קיים.

צר לי, אדוני היושב-ראש, על שאין עוד סיעות אחרות, או ששום גורם בבית הזה בעצם אינו מרהיב עוז להשבית את השמחה השקרית ולהפריך את האופוריה המדומה המונחות בבסיס החגיגות על איחודה כביכול של ירושלים.

הרי הכול יודעים, שהעיר הזו לא חוברה לה יחדיו. מי שאומר שהיא חוברה, שירים את היד. היא לא חוברה לה יחדיו. כיום היא מחולקת, מקוטבת ושסועה אולי יותר מאי-פעם. אז לשם מה כל ההתלהמות, סממאות הכזב, ההתרפקות המגוחכת ושאר תרגילי ההדחקה וההכחשה הללו? למה אנשים מבוגרים ומיושבים, חברה בגיל העמידה, שבשנה הבאה ימלאו לה 50 שנה, צריכים את כל זה? מדוע אין הבית הזה מסוגל להישיר מבט מפוכח אל המציאות כפי שהיא ולהתמודד עמה באומץ?

תחת כל זאת מתרחשת הילולה מעוותת ומסוכנת, מלבד אולי השר קהלני, שהיום מופיע ב"דיעות אחרונות" כאומר: "המלחמה על ירושלים כמו ביוני 1967", זאת אומרת התחלה של מעגל שפיכות הדמים והמלחמות. זאת אומרת שהיא לא חוברה יחדיו.

דוד טל (ש"ס):

זה לא נכון, אדוני. זה בפירוש לא נכון מה שאתה אומר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

על חשבוני אני מוכן לענות לך.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, מלחמת ששת הימים, שמכונה מלחמת ששת הימים, וכיבושם של ירושלים הערבית והשטחים הפלשתיניים והערביים, הם בבחינת נקודת השבר של החברה הישראלית, אותה נקודת זמן שבה נותקה הפוליטיקה הישראלית מן המציאות, מן המושגים

הארציים, מה"ריאל פוליטיק", והפליגה למחוזות משיחיים, לפוליטיקה של קברים ואבנים, דם ואדמה, ולטוטליות עיוורת ומסוכנת.

רבותי, כיבוש הגדה המערבית, רצועת-עזה, ירושלים המזרחית והשטחים הסוריים, זה תהליך שנמשך כבר 30 שנים. הוא השחית את החברה הישראלית, הפך אותה לברוטלית וניתב את האנרגיות שלה לפולחנים אלימים של כוחניות, גזענות ושליטה על עם אחר במקומות לא לה. וזאת במקום להשקיעם בבניית תשתיות אזרחיות ומודרניות. הכיבוש גרם לאובדן מיותר של חיי אדם, שקופחו על מזבח הקפריזה, שעודנה נמשכת.

אדוני היושב-ראש, הערבים הם תמיד התוקפנים על-פי הגרסה הישראלית, הם היורים את הירייה הראשונה. והנה בא מאיר עמית, שהיה אז ראש המוסד, ומדבר בריאיון ל"הארץ", במלאות 30 שנה למלחמת ששת הימים, או ליתר דיוק למלחמת 30 השנים. עמית מספר, כי בסוף מאי, ארבעה ימים ועם שר ההגנה מקנמארה, כדי CIA לפני שיצאה ישראל למלחמה, הוא נפגש בוושנינגטון עם ראש ה-לבדוק את תגובת האמריקנים אם תחליט ישראל לפתוח במלחמה. השר מקנמארה שאל את עמית שתי שאלות בלבד: א. כמה זמן תארך המלחמה? התשובה: המלחמה תימשך כשבוע. ב. מה מספר הקורבנות הצפוי לישראל – שימו לב, מספר, חיי אדם הם מספר, הם תיק – התשובה: פחות מאשר במלחמת העצמאות. מאוד מגוחך.

אם כן, זו היתה מלחמת כיבוש, מלחמת ברירה. 30 שנה של גירוש – – –

היו"ר ח' דיין:

אני מבקש לסכם, כי יש שלוש דקות לכל סיעה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לא, אדוני, זו הצעה רגילה.

נסים דהן (ש"ס):

לא, דחופה.

היו"ר ח' דיין:

לא, זו הצעה דחופה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

לא, אדוני, זו הצעה רגילה, אני מצטער, זו טעות.

היו"ר ח' דיין:

ברשותך, זה מחוץ למכסה, נתנו לכל סיעה שלוש דקות בלבד. גם מחר יש דיון בנושא הזה, ויכול להיות שבמסגרת הסיעה שלך אתה תדבר עשר דקות, זה העדכון שקיבלתי מהמזכירות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מחר מדברות הסיעות. הגשנו הצעה – – –

היו"ר ח' דיין:

ברשותכם, אתעדכן עוד הפעם, יכול להיות שאני טועה.

נסים דהן (ש"ס):

כתוב שחור על גבי לבן שלוש דקות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני ביקשתי הצעה רגילה – –

רחבעם זאבי (מולדת):

תמשיך לדבר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – והיא אושרה, כי מחר אין לי הזדמנות לדבר.

היו"ר ח' דיין:

התעדכנתי. גם מחר יהיה דיון על הנושא הזה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

לא, אדוני – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

הכול היה סגור – – –

היו"ר ח' דיין:

חמישה דברים – – – אני לא יכול כך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מי שידבר מחר – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, ברשותך. מחר יש חמישה דברים בלבד לנושא הזה. כיוון שאני רואה שיש היום מספיק זמן, אאפשר חמש דקות לכל אחד במקום שלוש דקות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני, זה לא צודק.

היו"ר ח' דיין:

זה מה שרשום לי פה, זה מה שאישרה הנשיאות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

זה לא נכון.

רחבעם זאבי (מולדת):

תרשה לי להסביר.

היו"ר ח' דיין:

אני מוכן לשמוע.

רחבעם זאבי (מולדת):

מחר יום ירושלים, ובנשיאות החליט היושב-ראש שהוא נותן לשלוש סיעות לדבר, כמובן בלי הגבלה. לא הבינתי ואינני מצליח להבין, מדוע סיעת מרצ יש לה לדבר על ירושלים יותר מאשר לסיעתי מולדת, שרואה בזה דגל ראשי. ראיתי שאין לי מנוס, הלכתי והגשתי על חשבון המכסה שלי – כפי שעשה חבר הכנסת האשם מחאמיד על חשבון המכסה שלו – הצעה לסדר-היום. הצעה לסדר-היום אם היא בודדת זה עשר דקות, אם זה מה שקרוי "רכבת" זה שבע דקות. הכינתי נאום לשבע דקות. פניתי היום למזכירות הכנסת בשאלה האם זה שבע דקות או עשר דקות. ענו לי: איננו יודעים. עכשיו, ברגע זה, חילקו לנו נייר שחבר הכנסת דהן מצטט אותו, שעליו כתוב שלוש דקות. כך אי-אפשר לעבוד. זה לא כבוד לירושלים, זה לא כבוד לחברי הכנסת, זה לא כבוד לנשיאות הכנסת.

אני מציע שתיתן לחבר הכנסת האשם מחאמיד ולאלה שבאים אחריו לדבר כאילו זה במכסה שלנו, ואחר כך נתווכח אם זו מכסה או לא.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אם מותר לי להוסיף לך מידע. הגשתי בקשה להצעה רגילה לאחר שהודיעו לי ולסיעה שלי שלנו אין אפשרות לדבר מחר. איימתי שאני הולך לבג"ץ ולא נותן לכנסת הזאת לפעול מחר. היות שכך היה, הכנסת קיבלה את דעתי ונתנה לי לדבר היום במקום מחר, כדי לא לקלקל, כביכול, את השמחה של סיעות מסוימות מחר, ונתנו לי לדבר היום עשר דקות מהמכסה שלי. לכן – אף חבר כנסת פה לא משקר ולא מרמה – הכנתי נאום לעשר דקות. אני מאוד מבקש ממך, אדוני, להחליט בצורה הגיונית.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, חבר הכנסת זאבי, מכיוון שאני לא יודע מי הגביל את זה לשלוש דקות – אני מתאר לי שזה היושב-ראש, זה הוכנס מחוץ לסדר-היום – אאפשר לחברי הכנסת להגיד את הדברים קצת לפני משורת הדין.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני, כהצעה רגילה.

היו"ר ח' דיין:

אני לא יכול לאשר הצעה רגילה, לא רשום לי שזו הצעה רגילה.

רחבעם זאבי (מולדת):

רגילה לגמרי.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אין שם כוכבית.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אם אין כוכבית, זו הצעה רגילה.

היו"ר ח' דיין:

זו לא מלחמה אם לתת יותר לחברי הכנסת או לתת פחות. אני מדבר על העיקרון לפי התקנון. לא רשום לי פה "רגילה"; אם היה רשום "רגילה" הייתי נותן לכם הצעה רגילה. מכיוון שסדר-היום לא צפוף, אאפשר לחברי הכנסת, לפני משורת הדין, לבטא כל מה שיש להם, אבל לא להפריז. אאפשר לכם חמש דקות, ואם צריך לתת עוד קצת – ניתן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני לא יכול לדבר בחמש דקות.

היו"ר ח' דיין:

כבר דיברת חמש דקות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני לא יכול, זו הצעה רגילה, אין דבר כזה, אסור להתפשר בנושא הזה, יש עשר דקות.

היו"ר ח' דיין:

בבקשה, חבר הכנסת האשם מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, 30 שנה של גירוש המוני, הריסת בתים, הרג, דיכוי, מעצרים המוניים של עשרות אלפים, פציעתם והריגתם של אלפים ושיסוע האדמה הפלשתינית. 30 שנה יצרו טרמינולוגיה חדשה, לקסיקון חדש: צומוד, אינטיפאדה, מול קציעות – אנצאר-3, הפרות סדר, כלומר התקוממות, מחתרות יהודיות, לוינגר, "גוש אמונים", ארץ-ישראל השלמה, מסתערבים, אופציה ירדנית, "אגודות הכפרים", התנחלויות, מתנחלים. מאות פלשתינים מצאו את מותם, חיפשו את המוות ומצאו את מותם, כך, לא הומתו, לא נרצחו כי אם מצאו אותו. סגר, כלומר הרעבה, ועוד כהנה וכהנה מושגים שתפקידם מעין מכבסת מלים, כדי להראות לעולם שהנה יש לנו כיבוש מסוג אחר, כיבוש נאור, כביכול.

אדוני היושב-ראש, משטר דיכוי קולוניאלי אינו יכול להתקיים בלי שימוש בכוח ובטכניקות ברוטליות. ככל שהכובש משתמש יותר בכוח ובאכזריות, ההתנגדות של המדוכא והנכבש יותר גדולה. ממשלות ישראל האמינו שמצב הסטטוס-קוו של כובש ונכבש יביא את הערבים לכריעת ברך, לשלום ללא נסיגה טוטלית מהשטחים הכבושים. יש אף מי שהגיעו לנוסחה המגוחכת "שלום תמורת שלום", או לנוסחה "שטחים תמורת שלום" במובן שניתן להם שלום וייתנו לנו שטחים. אבל הימים טפחו על פניהם.

הכיבוש השחית את פניה של המדינה, השחית ערכים דמוקרטיים גם בגלל הסמיכות בין הכובש לנכבש, בגלל הרצף הגיאוגרפי והקרבה. אין הדבר דומה לקולוניאליזם ההולנדי באינדונזיה, במקום שיש מרווח גיאוגרפי, שאפשר להולנדים לפרוע באינדונזים – במרחק של אוקיינוסים – ובו בזמן לשמור על הדשא בבתיים ולשתות את תה אחר-הצהריים בשעה חמש. כאן בישראל ההשחיתה היא ישירה, אוטומטית וטבעית ביותר, תולדה טבעית של הדיכוי הברוטלי שידעו השטחים הכבושים במשך 30 שנה, דיכוי משחית שזחל בקלות ובטבעיות אל תוך מדינת ישראל בכל מערכותיה.

אדוני היושב-ראש, במידה רבה הכיבוש הוא בזבוז של שנות דור, אנרגיה לאומית אדירה שהלכה לעזאזל, מושגי יסוד שובשו, הדמוקרטיה היתה לשברירית ומאוימת, מערכת המשפט גם היא כופפה לצורכי הקולוניאליזציה, ומדינה שלמה על כל מערכותיה הפכה כפופה ושפופה של הסיוט הסיפוחיסטי שטמון בחזון הארץ השלמה. הדבר מזכיר לי את האמירה האומללה – לא אזכיר מי אמר אותה, כי הוא כבר איננו בחיים – טוב שארם-אל-שיח' ללא שלום משלום בלי שארם-אל-שיח'.

ועוד נקודה שראוי לתת עליה את הדעת: לנכבש יש חלום – הוא שואף לשחרור, לחופש, ליום שבו יוכל לממש את חירותו ומאווייו הלאומיים; ואילו לכובש יש רק שבר – שבר מוסרי, ערכי, פוליטי ותרבותי. ובמקום לדון בשבר הזה עושים מסיבות ופסטיבלים.

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, בניגוד לנאמר בשיר של נעמי שמר, המשוררת הידועה, על ירושלים הערבית, הרי כיכר העיר איננה ריקה; היא הומה פלשתינים חדורי שליחות ואמונה לאומית ושוחרי חופש וריבונות, שעוד יזכו לממשה בעירם, בירת מדינתם.

לפי שעה נאבקים ערביי ירושלים המזרחית בטרנספר שקט הנעשה באמצעות שלילת תושבותם, בהרס בתיהם, בדיכוי שיטתי, בעוני, בעליבות ובדוחק, עדות לשירותים מוניציפליים אפסיים שהם מקבלים ולרצון העז להמשיך את המלחמה ולדחוק תושבים חוקיים של העיר הזו החוצה.

הי"ר ח' דיין:

משפט מסכם, בבקשה, חבר הכנסת מחאמיד.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, צריכים לזכור שאין שלום בטוח בלי נסיגה. אין שלום כלשהו, לא רק בטוח, בלי מימוש הזכויות הלאומיות של העם הפלשתיני להגדרה עצמית ולמדינה עצמאית שבירתה ירושלים המזרחית.

אדוני היושב-ראש – ופה אני מסכם – יכולנו לנצל את היום הזה לחשבון נפש אמיתי ונוקב על המשמעויות הקשות של 1967 לחברה הישראלית, על הפצעים שהיא פערה וטרם הגלידו, על תהליכי ההשחתה, על צמיחת המשיחיות שמאיימת על הדמוקרטיה, ועל עוד שורה ארוכה של גידולי פרא שהצמיחה המלחמה ההיא, לרבות רצח יצחק רבין, זיכרוננו לברכה, ועד עצם היום הזה, אבל כנראה עדיין אין בשלות לשיח רציני, ולכן אנו עדים לחגיגות המזויפת שממשיכה לאפיין את היום הזה. מספיק, אדוני היושב-ראש, מספיק עם מדיניות טמינת הראש בחול, מדיניות בת-יענה. הגיע הזמן להתפכח ולאזור עוז ואומץ ולומר די, אדוני היושב-ראש.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת האשם מחאמיד. אני מזמין את חבר הכנסת חנן פורת; איננו באולם. חבר הכנסת רחבעם זאבי, בבקשה.

ברצוני להוסיף כמה מלים. 30 שנה לאיחודה של ירושלים – בהיסטוריה של עם ישראל, במקורות מוזכרת ירושלים 656 פעמים, ב-70 שמות, לאורך כל ההיסטוריה שלה, המעידים על השורשיות של עם ישראל במקום. ועליה נאמר: "יהי שלום בחילך שלווה בארמנותיך. למען אחי ורעי אדברה נא שלום בך. למען בית ה' אלהינו אבקשה טוב לך"; "וראה בנים לבניך, שלום על ישראל"; "שלום רב לאהבי תורתך ואין למו מכשול".

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הבעיה היא שאתה מביא רק צד אחד של המטבע – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

– – –

נסים דהנ (ש"ס):

כשתעלה לדבר תגיד מה שאתה רוצה – – –

היו"ר ח' דיין:

ירושלים היא לא רק בירת ישראל, אלא כל העולם, העולם כולו, רואה בירושלים בירת העולם. המאבק הוא לא מאבק רוחני, כי לכל אחד יש שורשים לאורך ההיסטוריה, אלא שהמאבק, לצערי הרב, הוא מאבק תרבותי, ואני מקווה שאולי נזכה אנחנו בדורנו לפתור את הבעיה הזאת.

בבקשה, חבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, חברי הכנסת הנוכחים, שתי הערות מקדימות – תודה ומחאה. תודה לחבר הכנסת דיין, סגן יושב-ראש הכנסת, על החלטתו הנבונה והנכונה לתת לדיין הזה את המשקל הנכון, המתבטא בזמן. ומחאה לממשלת ישראל, שאף אחד מ-18 השרים לא מצא לנכון להיות נוכח פה בדיון הזה כדי לתת כבוד לירושלים וכבוד לדוברים.

אברהם פורח (מרצ):

חבר הכנסת זאבי, חסר להם אחד. 17 שרים.

רחבעם זאבי (מולדת):

17 שרים, אתה צודק.

היו"ר ח' דיין:

הנה הוא הגיע, אבל לא קיבל את המינוי.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב בראש, ירושלים היא הבירה הנצחית של עם ישראל, וגם תנועת התחייה היהודית נקראת "ציונות", על שם ציון, שהיא ירושלים. גם בהמנון הלאומי שלנו, "התקווה", יש תפילה "להיות עם חופשי בארצנו, ארץ ציון ירושלים", מפני שירושלים מסמלת את לב הגעגועים והערגה של היהודי לארצו והיא תקוותו.

היהודי תמיד מתפלל כשפניו לירושלים, וספר התפילות שלנו מלא בקדושתה של ירושלים, בתינו מלאים בסימנים ואזכורים לירושלים, בחתונות שלנו אנחנו מעלים את זכרה של ירושלים, אנחנו מברכים "לשנה הבאה בירושלים". "יברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חייו" – אומר נעים זמירות ישראל.

שנינו במסכת קידושין, כי "עשרה קבין של יופי ירדו לעולם. תשעה נטלה ירושלים ואחד העולם כולו". ירושלים הלכה עם היהודי בכל שנות הגלות הארוכה והארוכה. היא לא משה מפיו של היהודי וממחשבותיו והוא הזכיר אותה לפחות שלוש פעמים ביום בתפילת שמונה-עשרה.

ירושלים היתה תחילה עיר הקודש ליהודים, מאתנו למדו זאת הנוצרים והמוסלמים. אבל גם כאשר נשלטה הארץ בידי מוסלמים, למעלה מ-1,000 שנה, הם לא עשאוה לבירת הארץ. הם עשו את רמלה ואת עכו לבירה, אבל לא את ירושלים. רק היהודים והצלבנים ראו בירושלים את בירתם.

מעניין הדבר שירושלים איננה מזכרת בקוראן המוסלמי ולו פעם אחת, בעוד בתנ"ך היא מזכרת למעלה מ-600 פעמים בשמה ועוד 2,500 בשמות אחרים – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אל תטעה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה תדבר עוד מעט ותספר מה כתוב בקוראן. אני קראתי אותו שלוש פעמים, והמלה אל-קודס לא מוזכרת בקוראן ולו פעם אחת.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מסגד אל-אקצה כן מוזכר.

רחבעם זאבי (מולדת):

ירושלים אל-קודס לא מוזכרת בקוראן שלכם ולו פעם אחת. בתנ"ך שלנו היא מוזכרת 640 פעם ועוד 2,500 פעמים בשמות אחרים, כמו עיר הקודש, קריית מלך רב, קריה נאמנה, עיר הצדק, עיר האמת, יפה נוף, עיר הנצח, בית השלום, ועוד ועוד – 70 שמות, כפי שהזכיר היושב-ראש.

היו"ר ח' דיין:

בית דוד. יש כאן כל הרשימה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אומנם המסורת המוסלמית מספרת שהנביא מוחמד הגיע להר-הבית בירושלים, אבל בקוראן עצמו ירושלים איננה נזכרת. המוסלמים מתפללים גם בירושלים כשפניהם מופנות למכה, והם מפנים – במתכוון או במקרה – את גבם ואחוריהם לעבר המקום הכי קדוש ליהודים.

לפני 30 שנה הושלם שחרורה של ירושלים במלחמה שנכפתה עלינו. חייליו של המלך העמוני הבוגדני ירו לעבר ירושלים היהודית בתקוותם הנכזבה לכבוש גם אותה, ואז עלו לוחמי צה"ל על החומות, ובאו בשערים, והלכו בסמטאות, וירדו בתעלות, והגיעו לכיכרות, ונכנסו להר-הבית, שריד לתפארת בית-מקדשנו, והניפו את דגל ישראל בכל רבעיה של העיר שחוברה לה יחדיו.

ירושלים היתה ותישאר לעד בירת ישראל ורק בירת ישראל. אף פעם היא לא היתה בירה של ישות מוסלמית כלשהי וגם אף פעם לא היתה ישות פלשתינית, שאיננה אלא המצאה חדשה בדורנו.

אנחנו מצויים היום בתקופת שיבת ציון חדשה, וכדאי שנלמד וילמדו הגויים מתולדות עמנו בימי שיבת ציון של עזרא ונחמיה, כאשר כורש מלך פרס אמר: "כל ממלכות הארץ נתן לי ה' אלוהי השמים והוא פקד עלי לבנות לו בית בירושלים אשר ביהודה. מי בכם מכל עמו יהי אלוהיו עמו ויעל לירושלים אשר ביהודה ויבן את בית ה' אלוהי ישראל הוא האלוהים אשר בירושלים". כלומר, לבנות את בית אלוהי ישראל ולא את מפקדת כנפיות אש"ף, לא את ה"אוריינט האוס".

"לא חרבה ירושלים אלא בשביל שפסקו אנשי אמונה", אומר התלמוד הבבלי. דוד של אמי, עליה השלום, ועליו השלום, שהיה איש אמונה, יצא לפני 116 שנים מהעיר העתיקה כדי לבנות את משכנות-שאננים. וסבה של אמי עליה השלום היה גם הוא איש אמונה, ויצא מתוך חומות העיר העתיקה לבנות את שכונת נחלת-שבעה. גם הצנחנים שפרצו לכותל, ולוחמי חטיבת ירושלים שלחמו לשחרור העיר, ולוחמי חטיבת השריון "הראל" שחבקו את העיר מצפון, היו אנשי אמונה. הם האמינו בצור ישראל, והאמינו בזכותנו על הארץ הזאת ובזכותנו על ירושלים, והאמינו ב"אם אשכחך ירושלים", והאמינו ש"עומדות היו רגלינו בשעריך ירושלים", והאמינו ב"ברכך ה' מציון וראה בטוב ירושלים כל ימי חיך", והאמינו ב"אעלה את ירושלים על ראש שמחתי".

הם לא האמינו באש"ף, והם לא האמינו לדברי השקר, הכזב והרמייה של העומד בראשו, והם לא האמינו לג'בריל רג'וב, והם לא האמינו לפייצל חוסייני, רמטכ"ל האינתיפאדה ונצר למשפחת פורעים ידועה ומאוסה. הם לא מצאו באדולף ערפאת "שותף וידיד".

אנשי אמונה האמינו לנבואת הנביא זכריה שאמר: "כה אמר ה' צבאות עד ישובו זקנים וזקנות ברחבות ירושלים ואיש משענתו בידו מרב ימים, ורחבות העיר ימלאו ילדים וילדות משחקים ברחבתי". תודה, אדוני.

הי"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת רחבעם זאבי. אני מזמין את חבר הכנסת עמנואל זיסמן. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שלוש דקות, נכון?

הי"ר ח' דיין:

הוא דווקא צמצם, הוא דיבר פחות ממך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ח' דיין:

תושב ירושלים צריך תמיד לקבל כפול.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

יש פה שתיים-שלוש מפלגות קטנות – – –

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, כמו שכיבדתי אותך, אני אכבד כל אחד ואחד – עשר דקות. מצדי שזה יימשך עד שתיים-עשרה בלילה. בבקשה, חבר הכנסת זיסמן. עשר דקות.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מצטרף לדברי הברכה והתודה ליושב-ראש הישיבה, חבר הכנסת דיין. לפי דעתי, ההחלטה לקיים את הדיון על ירושלים במתכונת ובהיקף כפי שנקבעו, היא בניגוד מוחלט למה שהיה כל השנים עד עתה, וזו לי השנה התשיעית בכנסת. לפי דעתי, זו שגיאה, ואסור לעבור על כך לסדר-היום.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

ירושלים שוחררה ואוחדה מחדש לפני 30 שנה. וכשהיא אוחדה מחדש, הרוב היהודי בעיר, חבר הכנסת מחאמיד, פעל באמצעות הממשלה והעירייה ומוסדות ממלכתיים לאומיים כדי להגביר את השוויון ולשפר את תנאי החיים של כלל האוכלוסייה, גם של האוכלוסייה הערבית.

אני פותח את דברי בזה, כי שמעתי את הדברים חסרי כל בסיס, את ההשמצות חסרות כל בסיס של חבר הכנסת האשם מחאמיד. אני מפנה אותו לעשות בדיקה מה היה מצבם של עובדי עיריית ירושלים הערבים, שאותם קיבלנו לעבודה לפי הסכם עבודה קיבוצי. כדי להשוות אותם לעובדים האחרים, הוספנו מאות אחוזים בשכר, בתנאים הסוציאליים, במסלולי הקידום ובמעמדם, לעומת המצב שבו היו שרונים בעיריית ירושלים הירדנית, כשהעיר היתה מחולקת.

לא זו בלבד. חבר הכנסת האשם מחאמיד וחבריו אינם יודעים את המציאות. הם למשל לא שואלים את עצמם, מדוע כשהיו בחירות לרשות הפלשתינית, אף שניתנה אפשרות של בחירה – ועל זה היו ויכוחים סוערים בכנסת – מדוע בכל זאת אחוז המשתתפים בהצבעה בירושלים היה הכי נמוך מכל השטח שבו נבחרה הרשות הפלשתינית. זה לא היה מטעמים של פחד, ולא משום שמישהו הפעיל איומים. לפי הערכתי, אם יוסר האיום המתמיד על חייהם, על אורח חייהם, לא רק של סוחרים, אלא על האוכלוסייה; אם נבצר את ריבונותנו בעיר הזאת; ואם החלטות הממשלה, לרבות החלטת ועדת השרים לענייני ירושלים שהתקבלה אתמול, ייושמו הלכה למעשה וביעילות ובצורה הנכונה – אתם תיווכחו שרוב רובם של הערבים בחלקים המזרחיים של ירושלים יעדיפו, לא לוותר על השתייכותם ללאום הערבי, לא לוותר על כך שהם בנים גאים של דת האסלאם, אלא הם יעדיפו לחיות תחת ריבונות ישראל, בירושלים שמקיימת חופש ושוויון וזכויות מלאות לכל תושביה, ללא הבדל גזע, מוצא, לאום, מין וכיוצא באלה.

אין לי שום ספק, שאנחנו מנהלים מאבק מאז מלחמת העצמאות כדי לבצר את מעמדנו בבירתנו ירושלים. אין ספק, שאנחנו בעיצומו של מאבק, שארצות-הברית והקהילייה האירופית ורוב המדינות בעולם יכירו בכך. והם יכירו בכך.

אבל במקביל אנחנו חייבים לא רק לבצר את ריבונותנו. ולבצר את ריבונותנו, זה לא רק הקמת תחנות משטרה. אני זוכר את הוויכוחים שהיו עם המנוח יצחק רבין, שהיה אומר: אינני יודע למה, אינני יודע מאיזה שיקולים לא בנו תחנות משטרה. והוא החליט לבנות שתי תחנות משטרה – אחת ברחוב צלאח אל-דין, והתחנה קיימת, ותחנת משטרה שנייה בין תלפיות מזרח לג'בל-מוכאבר, תחנה שעדיין לא הוקמה.

עלינו לבצע את החלטות הממשלה ולהקים עשרות תחנות משטרה בכל חלקי העיר, כדי שייתנו שירותים שהאוכלוסייה הערבית, המוסלמית והנוצרית, זקוקה להם. הם רוצים את השירותים. גם רבין המנוח, גם פרס, ייבדל לחיים ארוכים, וגם בנימין נתניהו ראש ממשלתנו, כולם התחייבו לשים קץ להשתוללות ולהשתלטות של אנשי ג'יבריל רג'וב, המשטרה הפלשתינית, מי שקורא לעצמו המושל של ירושלים, וכל מיני אחרים. צריך להפסיק את הפעילות שלהם, ובמקום הפעילות הזאת צריכה להיות פעילות של שלטונות ישראל ושל משטרת ישראל, כפי שהיא פועלת בחלק המערבי, בחלק המזרחי ובחלק הדרומי של העיר. החלק המזרחי של העיר איננו מזרח-ירושלים הערבית. אין מזרח-ירושלים הערבית. הרי בחלק המזרחי של ירושלים גרים יותר יהודים מאשר ערבים.

דרך אגב, שקר וכזב לומר מה שנאמר. בניגוד למה שהיה במלחמת העצמאות, בניגוד מוחלט, לא נעשה שום דבר כדי לגרש או להבריח. להיפך, האוכלוסייה הערבית המוסלמית וגם הנוצרית במזרח-ירושלים גדלה לא רק בריבוי טבעי, אלא נוספו אלפים מחברון ומרמאללה שעובדים ומתפרנסים בכבוד בעיר הזאת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עמנאל זיסמן (הדרך השלישית):

אבל אני אומר באופן גלוי, אולי אחרים לא אומרים ואני אומר את זה באופן שיטתי, גלוי ורצוף: אנחנו לא רק נפעל שירושלים המאוחדת והשלמה תישאר בריבונות ישראל, אנחנו גם רוצים לספק את הצרכים ולתת את כל השירותים. ובנושא הזה היה פיגור והיתה הזנחה; אני מודה בזה. גם ההחלטה של ראש הממשלה, זיכרוננו לברכה, מנחם בגין, שצריך להשוות את השירותים, לא בוצעה. אבל אנחנו ניתן את זה רק לגבי ריבוי טבעי שהוא אנושי, שהוא הומניטרי, שהוא לפי תפיסת העולם הציונית היהודית שלנו, לא רק האוניברסלית שלנו. לא נאפשר גידול מלאכותי, כי אנחנו חייבים לשמור על רוב יהודי בעיר הזאת.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זו גזענות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עמנאל זיסמן (הדרך השלישית):

בדיוק כמו שהאוקראינים בארצות הבלטיות והבולגרים והרומנים וההונגרים והצ'כים לא רוצים שיהיה להם רוב רוסי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה שיא הגזענות.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

ירושלים תישאר לעולמי עד עם רוב יהודי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

שיתבייש לו. זה שיא הגזענות.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

בעיר הזאת לא היה רוב אחר. למעלה מ-3,000 שנה תמיד היה רוב יהודי. רוב יהודי היה בעיר הזאת גם כשהארץ הזאת והעיר הזאת היו כבושות. רוב יהודי היה גם בתקופת הטורקים, בתקופת הבריטים. רוב יהודי, בדיוק כמו שברהט יישאר רוב בדואי, וכל החיים יישאר רוב בדואי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זה, רוב יהודי מלאכותי? אתה רוצה להשיג רוב יהודי על-ידי – – – זה שיא הגזענות.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אתה הגשת בקשה להסיר את הצעתו של חבר כנסת אחר. אני לא רוצה ליטול את הסמכות ולבטל – – –

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כדי שיישאר רוב יהודי לא מספיק שיש ריבוי טבעי יהודי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה זאת אומרת רוב – לעשות טרנספר נגד עם? ועוד יושב-ראש ועדת החינוך.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כדי שיישאר רוב יהודי לא מספיק שיהיה ריבוי טבעי, צריך גם ריבוי מלאכותי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

יושב-ראש ועדת החינוך, איך הוא מדבר. שיתבייש לו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כל ממשלות ישראל, מממשלת דוד בן-גוריון עד ממשלת אשכול ועד ממשלת רבין ועד ממשלת ביבי נתניהו, כל ממשלות ישראל היו צריכות לדאוג למשיכת עלייה לירושלים מצד אחד, ומצד שני לדאוג שלא תהיה נשירה בירושלים – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מצד שני טרנספר.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

שלא תהיה משיכת חבורים ורמללאים, שבאו לירושלים, ואלה שכאן יישארו בירושלים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת מחאמיד, הגנתי עליך פה כשנאמת, ואין סיבה שלחבר כנסת אחר שנמצא כאן לא אשמור את זכותו.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מותר לשאול שאלה.

היו"ר ח' דיין:

מותר לשאול שאלה מסודרת, אבל בלי התפרצויות מהסוג הזה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

כשאני אגמור. בעוד דקה אני גומר, כי היושב-ראש ביקש ממני לסכם, ואני אתו לא רוצה בעיות, כי הוא בסדר גמור, הוא נתן לנו היום זמן.

לשום ממשלה – ואני דרשתי את זה 30 שנה בתפקידי השונים וגם בכנסות הקודמות – לשום ממשלה, גם לממשלה הזאת עד עתה, אין תוכנית לאומית לחיזוק חברתי וכלכלי של ירושלים, שמבסס ומבצר את הרוב היהודי, אבל גם משפר ומעלה עוד יותר את רמת החיים ותנאי החיים של המיעוט הערבי המוסלמי והנוצרי.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת עמנואל זיסמן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אני ביקשתי לשאול שאלה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

תן לו.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחמיד, ברשותך, נתתי יותר מדי זמן לאנשים. רד, תשאל אותו והוא יענה לך.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שאלה קצרה.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני יודע שהוא ימשוך את זה עוד שתי דקות, ואני רוצה להמשיך ולתת גם לאחרים.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

תן לו.

היו"ר ח' דיין:

אז בקצרה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, השאלה היא כזאת: אדוני הנואם חבר הכנסת זיסמן, איך אפשר לומר דבר כזה שחייב להיות רוב יהודי? האם אין פה גזענות?

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

לא, אין פה שום גזענות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא חייב, לא חייב. היה ויהיה והוזה רוב יהודי.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

גם יהיה רוב יהודי במדינה הזאת לעולמי עד. אתה רוצה שיהיה רוב ערבי. לא יהיה. יהיה רוב יהודי במדינה ורוב יהודי בירושלים לעולמי עד.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת זיסמן.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

שיא הגזענות.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה. אני מבקש, רבותי חברי הכנסת, אל תיתנו לי לקצר את מהלך הדיון. אם זה ימשך בצורה הזאת, תאמינו לי, אני אצמצם את הזמן, תחזור המתכונת.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — אדוני היושב-ראש — — —

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע. חבר הכנסת זאבי.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זו בושה.

רחבעם זאבי (מולדת):

טרוריסט, אתה איש טרור אתה. טרוריסט.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת זאבי וחבר הכנסת טלב אלסאנע, אני לא רוצה יותר לשמוע ולא רוצה לנצל את הסמכות, ואם יהיו התפרצויות מהסוג הזה אני איאלץ להשתמש בסמכות, מה שאני לא אוהב לעשות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני היושב-ראש, גברתי חברת הכנסת, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת רחבעם זאבי, בן ירושלים ויליד ירושלים, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, אחד מאבות העיר ירושלים במשך שנים רבות, מהיום

שעלה לארץ קשר את גורלו בגורלה של ירושלים, כפי שעשתה זאת משפחתו שנים רבות עוד לפני שעלו, חברי חברי הכנסת הערבים, בשנת 1809 עלו תלמידי הגאון מווילנה – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא, אמרתי: חברי חברי הכנסת הערבים.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

למה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתם התווכחתם, ואני רוצה לספר לכם סיפור: בשנת 1809 החלה תנועת עלייה לארץ על-ידי יהודים אשר הגיעו בגלל אמונה מיסטית שדי היה להם 1,800 שנה להתפלל לירושלים שלוש פעמים ביום ולהזכירה שלוש פעמים ביום. נפשם ערגה אליה כל דקה וכל שעה מחייהם, והם מגיעים לירושלים במצוות רבם, כפי שעלו לירושלים מצנעה במצוות רבם, כפי שעלו לירושלים באותה עת במצוות רבם אנשי המגרב, אנשי מרוקו, אלג'יריה, תוניסיה, אנשי קהיר, אשר קשרו עמה את גורלם ואמרו: לא צריכים אנחנו 2,000 שנה לחלום על ירושלים, די לנו ב-1,800 שנה, התקווה בת 1,800 שנה; והם מגיעים לירושלים, משום שציון היא ירושלים, ואליה התפללו.

והנה בירושלים, שכולה בין החומות, 10,000 נפשות, 2,000 מהן יהודים, רובם אחינו בני ספרד אשר הגיעו אליה או לא עזבו אותה מעולם, אבל בעיקרם שמרו את הקשר עם הגלות הספרדית במשך שנים רבות. 2,000 תושבים יהודים בירושלים מתוך 10,000, וירושלים שכוחת אל, עיר אשפה, עיר זנוחה, עיר שאיש לא נותן את לבו אליה. אין עלייה לרגל לא מצד המוסלמים; הנוצרים כמעט שאינם פוקדים אותה; היוונים האורתודוקסים באים אליה כעולי רגל ומשתכנים בתוכה כשתקנים; והתנועה הלאומית המיסטית היהודית אמרה: צריך לקשור את גורלו של עם ישראל בארץ-ישראל, וארץ-ישראל זה עם ואומה. מה אני יכול לעשות?

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לאומית, עוד איך לאומית.

והנה, בתוך 50 שנה, חברי חברי הכנסת, ב-1856 כבר פורצת ירושלים מעבר לחומות על-ידי יהודיה, משום שצר המקום בירושלים ולא יאמר אדם: צר לי המקום בירושלים.

יצחק כהן (ש"ס):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כל זה עושים הם, כאשר היהודים הופכים רוב מוחלט בעיר הזו, לא משום ששאיפתם היתה אז להיות רוב מוחלט, אלא משום ששאיפתו של כל עם אחר לא היתה לירושלים; שמו את פניהם לירושלים וביקשו לעלות לירושלים ופרחו והפריחו את ירושלים, שהיתה שממה, והפכו אותה לעיר האלוקים, לעיר יהודית, לבירתו של העם היהודי, צמיחת גאולתה של מדינת ישראל —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה צודק — — — בשביל מה המוסלמים — — — היסטורית זה לא נכון.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — — לעולם ועד — — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך קריאה שנייה לסדר.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

מה שאתה אומר – אתה יודע שזה לא נכון.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אף אחד, חוץ מהיהודים, לא ראה — — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

— — —

היו"ר ח' דיין:

מה איבוד הרסן הזה? אני לא מבין. חבר הכנסת האשם מחאמיד.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אבל הדברים שלו לא נכונים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הם לא מפריעים לי.

היו"ר ח' דיין:

לא. לי הם מפריעים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הם לא יכולים להפריע לירושלים. איש לא יכול להפריע לירושלים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זה סילוף. הוא מסלף.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסלף.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה מסלף.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אתה מאלץ אותי לקרוא אותך לסדר בפעם השלישית. זה מוגזם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מסלף. הסכיתו ושמעו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

אני מצטער מאוד, אך זה איבוד שליטה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

למה לך?

היו"ר ח' דיין:

אני לא אאפשר ניהול כזה של ישיבות בכנסת. אני מצטער מאוד.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הסכיתו ושמעו: מאז 1856 רוב יהודי מוחלט ומכריע בירושלים, ומאז ועד היום לא פסק הרוב היהודי להתקיים בירושלים כרוב. זה כיוון שאיש לא שם את לבו לירושלים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

כן? לא.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היא לא היתה כל כך קדושה לאיש, משום שכולם התפללו למכה, כולם התפללו לוויטיקן וכולם התפללו – כל אחד לעירו ולארצו ולמולדתו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ואנחנו שרנו "השיבנו לירושלים — —

היו"ר ח' דיין:

— — ואשובה".

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ואנחנו שרנו לאחר מכן, כתנועה ציונית פוליטית, את "התקווה". כולם מדברים ואומרים: "בת שנות אלפיים — — — ארץ ציון ירושלים".

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

גם להם יש שירים.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

לא אמרתי. חבר הכנסת האשם מחאמיד, אחרים שרו. אנחנו באנו. באנו לירושלים לבנות ולהיבנות בה, ואותה בנינו ועליה טרחנו.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

הם היו.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת סעד, אתה רוצה לשאול – תרים את היד. הוא ירצה לענות לך בזמנו – הוא יענה לך.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כתוצאה מפעולתה של הציונות – בין שהיתה ציונות מיסטית, ציונות תורנית, ובין שהיתה ציונות פוליטית – פניה היו לירושלים, ובשל כך היום, ברוך השם, השם של כולנו, בירושלים יש 650,000 תושבים. זו העיר הגדולה ביותר בארץ. זו אחת הערים הגדולות במזרח התיכון. זו עיר שהפכה להיות מרכז לפריפריה.

והנה, רובו של העם היהודי בארץ-ישראל ובירושלים עד 1967, כתוצאה מהסכסוך הישראלי-הערבי – שכן שנים רבות גרו יהודים וערבים בשכונותיה של ירושלים בהרמוניה מלאה ובהבנה מלאה שהם נועדו לחיות יחד. אלה שחשבו שלא נועדו לחיות יחד הבינו שנגזר עליהם לחיות יחד.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האם אפשר לשאול שאלה?

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו רק ידענו והאמנו ושאפנו וגם הגשמנו את היותנו עם בארצו, שירושלים בירתו. אני מוכרח לומר, שכששחררה ירושלים – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

שאלה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מענה לך על השאלה.

היו"ר ח' דיין:

אם הוא ירצה לענות לך – בזמנו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עכשיו אני מדבר על ירושלים ואני לא מתווכח אתך בכלל. אנחנו מדברים על ירושלים. אני לא מתווכח אתך בכלל. זה זמני, ואבקש ממך, אדוני היושב-ראש, בשם ירושלים, להשתיק אותו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה שחררת אותה מהצלבנים? הוא שחרר אותה מהצלבנים?

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, בזה זה נגמר.

רחבעם זאבי (מולדת):

תוציא אותו. הוא מפריע כל הזמן.

היו"ר ח' דיין:

בזה זה נגמר.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עד 1967, רבותי חברי הכנסת, גברתי חברת הכנסת, היה היישוב היהודי בירושלים כאי בודד בתוך ים של יישוב ערבי. כך קבעו גבולות 1948 – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

הערבים היו מתנחלים שם.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת סעד, אני קורא אותך לסדר פעם ראשונה. אם תניפו עוד הפעם את היד, אקרא גם פעם שנייה – – – אם אני לא מייחס לך חשיבות פה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בשנת 1967, כאשר שוחררה ירושלים, ישבו אבות העיר הזו – ובראשם ראש העיר הבלתי-נשכח טדי קולק, שהשקפות עולמו אינן כהשקפות עולמי, אבל בקשר לירושלים אנחנו מאוחדים, היינו ואנחנו עדיין מאוחדים, ואני מקווה שגם נהיה מאוחדים וכל עם ישראל יהיה מאוחד לגבי זה, כי ירושלים היא מיקרו-קוסמוס – ובאנו ואמרנו: די. לא עוד אי בודד של יהודים בירושלים, אלא את ירושלים נקיף בערי לוויין, שכן הציונות היא מדיניות מתנחלת, ועל מנת שיהיה שלום צריכה ירושלים להיות מאוחדת כבירתה של ישראל, עם שוויון מלא לכל תושביה.

היום, אני מוכרח לומר, שבאותו עניין שהוא עניין עקשנותם של היהודים לגבי ירושלים, כמו גם חובתם של היהודים המחויבים בעזרת מדינת ישראל לחוק וסדר בירושלים ולאחוזות כל התושבים, אנחנו עדיין בפיגור ואולי אפילו בכישלון – גם לגבי אמונתנו בעיר ירושלים כעיר מאוחדת וגם לגבי הצורך שלנו לדאוג לכל שכונתיה של ירושלים, בין שיהיו אלה במערב, במזרח, בצפון או בדרום, תוך שוויוניות מוחלטת. אמרנו זאת – אנשינו אמרו – בעיריית ירושלים, וביקשנו מטדי קולק, במשך שנים רבות, והיה שם גם חבר הכנסת עמנואל זיסמן. אמרנו: פנינו צריכים להיות למזרח, לכל שכונתיה של ירושלים, אשר במשך שנים רבות לא נהנו מהתשתית שהעניקה מדינת ישראל לשכונותיה הנבנות בירושלים עצמה. היה צורך לתקן פערים רבים. היה צורך להשקיע השקעות מרובות. חלק מהן הושקעו לרווחתם של תושבי העיר כולה. 19 שנה חיינו, כאשר ערביי ירושלים הבינו שכלה ונחרצה מאתנו, העם היהודי, לקיים את ריבונותנו בירושלים.

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

התחיל להיות קשה בירושלים, כאשר חלק מאתנו החל לאבד את אמונתו, וחלק מתושביה הלא-יהודים של ירושלים החלו לחשוב שמא אנחנו לא מאמינים עוד בירושלים.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ריבלין, תודה רבה. משפט מסכם.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אדוני, אני מוכרח לומר, שאני מקווה שבשנה הבאה – ובפעם הראשונה אני אומר: "ירושלים העיר שחוברה לה יחדיו, שלא תחולק עוד לעולם; ירושלים המאוחדת בירת ישראל", כי אף פעם לא אמרתי זאת, כי זה היה מובן מאליי. היום, כאשר אני רואה אחדים מבני עמי באים ואומרים שירושלים היא במשא-ומתן, אומר אני: "ירושלים העיר שחוברה לה יחדיו, שלא תחולק עוד לעולם. ירושלים המאוחדת בירת ישראל".

אני תקווה רבה, שבשנה הזו ימצאו ממשלת ישראל ועיריית ירושלים גם את הדרך לעשות עוד ועוד למען צמצום הפערים, שכן לא יכול להיות שיגור ילד בג'בל-מוכאבר, שהיא בירתה של מדינת ישראל, בתנאים לא שווים לילד הגר בשכונת תלפיות-מזרח.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן, זו שאיפתנו, וכך נעשה. הדרך היחידה לעשות זאת – בירושלים השלמה המאוחדת, בירת ישראל, לרווחת כל תושביה ומתוך דאגה להם כמדינת ישראל, מדינתו של העם היהודי, שבה חיים בשוויון כל תושבי הארץ הזאת.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת ראובן ריבלין. אני מזמין את חבר הכנסת עבד-אלמאלכ דהאמשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

תציע לליכוד לעשות את השוויון הזה. מ-1977 ועד 1992 מה עשיתם?

היו"ר ח' דיין:

חברת הכנסת גוז'נסקי.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

יש גבול לצביעות. אתה הורס את האדמה שלו, ואתה אומר שמגיע לו שוויון.

היו"ר ח' דיין:

אתה עולה לדבר, ובדרך אתה צועק? בחייך. להתחמם.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אל תדאג. אני יודע מה צפוי פה.

רחבעם זאבי (מולדת):

חימום הקנה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, ירושלים, אל-קודס, ובשמות היסטוריים אחרים, נוסדה לפני אלפי שנים. לא בידי יהודים היא נוסדה, אלא בידי תושבי הארץ הזו, אבות אבותיהם. תקרא להם מה שאתה רוצה, אבל ודאי לא יהודים, אלא התושבים המקומיים של הארץ הזו.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אנחנו הגענו יחד עם אברהם אבינו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בירושלים נוסד מסגד אל-אקצה – – –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

טוב ללמוד היסטוריה ממך.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

בסדר. אתה יכול ללמוד, מר שאקי. כן, תמיד אפשר ללמוד, וטוב ללמוד. זה עדיף מאשר להיות אטום לרעיונות ונעול על הבנות גזעניות ופושעות, שלא משאירות מקום לשום דבר טוב.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

על התנ"ך אתה אומר דברים כאלה? – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חובה היא ללמוד. בירושלים נוסד מסגד אל-אקצה 40 שנה בלבד לאחר ייסודו של המסגד הראשון עלי אדמות – הוא המסגד במכה. המסגד במכה נוסד מייד עם ירידתם של אדם וחווה מהשמים, מגן-עדן, לאדמה. 40 שנה לאחר מכן נוסד מסגד אל-אקצה.

רחבעם זאבי (מולדת):

על חורבות בית-המקדש שלנו.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לא על חורבות. עדיין לא היו יהודים ולא היה שום דבר.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

40 שנה לאחר שאדם הראשון דרכה רגלו עלי אדמות. עוד לא היו יהודים, לא ערבים ולא גזעים אחרים. מר זאבי, קצת היסטוריה.

רחבעם זאבי (מולדת):

איזה אסלאם? עוד לא היה אסלאם.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

מסגד אל-אקצה נוסד 40 שנים — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

במכה ומדינה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

במדינה קוראים לו: מסגד הנביא. תלמדו. אין לי בעיה.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

ירושלים לא מוזכרת בקוראן.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

במכה – אל-כעבה. בירושלים – באל-קודס אל-שריף מסג'יד אל-אקצא האדהי היא אל-חקיקה, אללתי יפהמהא כל אלבשר, אלא אללדינה לא יורידון אל-פהם. דברי הבל לא אומרים פרופסורים, לא יאה ולא מתאים, במיוחד כאשר אתה טוען לאמת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חבל שקוראים לך פרופסור ואתה – — –

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

דברי הבל. זו ההיסטוריה ואלה העובדות. רק בבוקר רצית ללמוד קצת ולא באת. הייתי מסביר לך את זה גם יותר בשקט. רצית לראות את הדברים ולא באת.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

דברי הבל של ההבל – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הגזענות זה מי שאומר כולה שלי ומתכחש לאחרים. הגזענות זה מי שכובש ומחרים ומנשל ומוציא את העם המקורי מאדמתו, מארצו ומעירו. זאת הגזענות.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

הגזענות זה מי שאומר: כולה שלי תהיה, ורק אני אהיה, ולאחרים אסור להיות. זאת הגזענות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

גזענות זה מי שאומר שרק יהודים יהיו בירושלים ורוב יהודי יהיה בירושלים. זאת הגזענות.

כפי שאמרת, חבר הכנסת ריבלין, לפני מאות שנים קיבלו הערבים בירושלים גם את היהודים בחום, באהבה, בהכנסת אורחים, כפי שזה ידוע בכל ההיסטוריה, והנה כפיות הטובה. אתם תובעים עכשיו – כפי שאתה קורא לזה עכשיו בלי בושה – רוב יהודי בירושלים. למה? הרי הם היו גם מיעוט וחיו בשלום, בשוויון, בהכנסת אורחים אצל הערבים בירושלים. למה צריך להפוך את היוצרות? למה לא לחזור לשפיות ולהגיד שבעיר הזאת, שהיא כל כך אהובה, כל כך יקרה לכולנו, יחיו כולם בשלום? למי זה מזיק? למי זה רע? רק לגזענים ורק לאויבי השלום זה רע.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

לכן, ככל שבדרך הזאת תמשיכו, אתם את הפירות האלה תקטפו במו ידיכם.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ב-1947, כאשר נכבשה ירושלים לראשונה, היו בירושלים המערבית 6,000 דונם בלבד. ב-1967 היתה השלמת הכיבוש, ואז 70,000 דונם — — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה כיבוש, זאת העובדה, זאת ההיסטוריה. אתה יכול גם לעמוד על הראש, אבל זה כיבוש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

רחבעם זאבי (מולדת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ולא רק אני אומר את זה. ההיסטוריה אומרת את זה, כל העולם אומר את זה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ריבלין, למה אתה לא נותן לו לסיים את דבריו? אתה לא חייב להתייחס לכל דבר, חבר הכנסת ריבלין.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה כיבוש בכוח הזרוע, כיבוש של צבא וחיילים. אלה הן העובדות. לך תסתכל, זה לא רחוק.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

הירדנים תקפו את ירושלים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

זה כיבוש, ולא יועיל. אתם לא יכולים לשנות את העובדות. זאת הבעיה שלכם. אתם הולכים לפי הדמיון שלכם, בשקרים שלכם, ומנסים לכפות את זה על העולם. זאת הבעיה, ולכן אתם לא מצליחים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לכן, חבר הכנסת ריבלין, כל המדיניות הזאת לא מצליחה, כי היא נוגדת את האמת, נוגדת את העובדות, נוגדת את ההיסטוריה, נוגדת את הטוב שבאנושות כולה, והיא לא תצליח.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מתי בנו את בית-המקדש – – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

38,000 דונמים היו ב-1948. לאחר הכיבוש של 1967 סופחו 70,000 דונמים, לא רק על חשבונה של מזרח-ירושלים, העיר הערבית, אלא גם על חשבונם של 28 כפרים מסביב, כולל הערים בית-ג'אלה ובית-לחם. אלה הן העובדות. זאת ההיסטוריה. למה להתכחש? ואני הייתי מוכן לדבר והייתי רוצה לדבר אחרת, אם הייתם מוכנים לחזור לשפיות, אבל תמיד יש – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אין פה דמיון. אני מדבר על עובדות. אלה נתונים שנמצאים בספרים במדינת ישראל.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

– – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני רוצה להזכיר לך, חבר הכנסת ריבלין, ולכולם, שלא רק שההזיות האלה לא נקלטו ולא אחזו עיני איש ולא רימו אדם – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

גם באומות המאחדות קיבלו החלטות. החלטה מס' 478 מ-1980 אומרת, שחוק סיפוח ירושלים הערבית בטל, מנוגד להיסטוריה, לאידיאולוגיה של כל בני האדם ולכל הטוב, והוא חוק כיבוש שאין לו תוקף. באותה שנה – החלטה מס' 465 – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לך לאומות המאחדות, לך להחלטות של האו"ם, של כלל האנושות. החלטה 465 של האו"ם באותה שנה אומרת, שיש להפסיק את ההתנחלויות, בכלל זה בירושלים, ולהחזיר את המתנחלים לגבולות מדינת ישראל. אלה החלטות.

גדעון עזרא (הליכוד-גשר-צומת):

— — —

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מדבר על עובדות ועל היסטוריה, וזה כואב לכם, אתם לא רוצים לשמוע את זה. אתם רוצים לחיות רק בהזיות ובדמיונות. אלה עובדות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה הוזה, הוזה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אני מדבר על החלטות, עם מספרים, עם היסטוריה. איזה הוזה? אתה חי בחלומות, והחלומות האלה בסוף יפילו אותך על הראש.

ולכן אני אומר: המדיניות הזאת, מדיניות של כיבוש, של סיפוח, של עובדות חד-צדדיות – סופה שתביא אסון על אלה שדוגלים בה. כל בני אנוש, כל השפויים, כולם בארץ הזאת אומרים: הגיע הזמן לשים קץ לשפיכות הדמים, למלחמות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת ריבלין, אני לא צריך את העזרה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חבר הכנסת ריבלין, אתה רוצה שלילד ערבי בג'בל-מוכאבר יהיה כמו לילד יהודי. במשך חמש שנים מנעת ממנו לבנות, ואם בנה בית, הרסת אותו, והיום אתה מכניס 400 שוטרים לירושלים כדי לכבוש אותה מחדש.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

לעולם לא תצליחו, את ירושלים לא תוכלו לכבוש. לכפות חיילים אתם יכולים; בזמן הזה נמצאים חיילים ושוטרים. אבל זה לא ישנה את המציאות.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

עיריית ירושלים דאגה להם יותר מאשר עיריית – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

אתם לא תוכלו לשנות את המציאות.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כל הגזענות שבעולם איננה יכולה לשנות עובדה אחת, כל הגזענים שבעולם אינם יכולים לשנות עובדה אחת. עורו, נא להתעורר, להתפכח, לראות את המציאות. אין להתכחש לעובדות ולהיסטוריה, אין לחיות בהזיות וכאילו לכפות את זה על אחרים.

לכן אני אומר: כל העניין הזה של איחוד ירושלים כאילו ושל סיפוח ירושלים, זאת האמת, כל העניין הזה שבא לתת חגיגות – זו רק צביעות, זו רק כפיות טובה, לא רק כלפי ההיסטוריה והעובדות; זאת כפיות טובה גם כלפי תושבי הארץ הזאת וגם כלפי השפויים מבין היהודים דווקא. ירושלים זקוקה לשלום. אז יכולה היא להתאחד. ירושלים זקוקה לאנשים שפויים, לשוויון זכויות, להכרה בזכויות כל תושביה, לרבות התושבים הערבים שבתוכה, וזכותם לבנות ושהיו להם בתים, כמו כל האדם, לא באפליה, לא בהחרמת קרקעות, לא בכוח הזרוע, לא בשוטרים, כל יום, כל ערב וכל בוקר. בדרך הזאת רק מלחמה תהיה, רק שפיכות דמים תהיה, ואתם יודעים את זה טוב מאוד – מה שגורם לי לפקפק אם בכלל אתם רוצים שלום או חושבים על שלום.

ואני רוצה לסיים באזהרה אחת. בואו נניח, לצורך הוויכוח, שבצורה כלשהי הפלשתינים, כרשות או כתושבים, יגידו לכם: אתם יודעים מה? נאשנו, קחו את ירושלים. אתם חושבים שזה יהיה סוף פסוק? העניין ייגמר פה? מישהו משלה את עצמו שזה ייגמר כך? מאחורי ירושלים מאוחדים מיליונים, מאות מיליונים, מיליארד וחצי מוסלמים שלא ייתנו מנוח לאיש אם ירמוס את הכבוד של העיר הזאת.

ואני מזהיר, ואני פונה לשפיות: בואו נחזור לשכל הישר, בואו נחזור לדרך שבאמת תאפשר חיים, בתנאים שהיא יכולה לאפשר חיים לכל התושבים. עדיין לא נגמרה התקווה, לא נגמרה האפשרות שבירושלים אכן יחיו בשלום, אבל בשביל זה אתם צריכים לחזור לשפיות, לחזור בכם מצעדים של חד-צדדיות, של כוח, של כיבוש, של כפייה על אחרים, ולכבד את מסגד אל-אקצה בירושלים, לא לחפור תחתיו ולא לאיים עליו – – –

קריאה:

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת דהאמשה, תודה רבה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

ואת אלה שניסו להרוס אותו ועדיין מנסים להרוס אותו – לשים בכלא, כפי שמגיע להם, אחרת, אתם מסכנים לא רק את ירושלים, אלא גם את עצמכם ואת השלום ואת כל הטוב שבאנושות כולה. נא לחזור לשפיות. רק זו הדרך שאכן יכולה להיות יום חג לירושלים, חג אמיתי, ולא חג של כוח וכיבוש. תודה.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה, חבר הכנסת דהאמשה. אני מזמין את חבר הכנסת נסים דהן.

אומר לך דבר אחד, חבר הכנסת דהאמשה. אומרים: 70 שמות לירושלים. גם המלים "גוג ומגוג" בגימטריה הן 70, ולצערי הרב, כמו שאמרת, זה בדיוק הפתח של הדברים, של השפיות הזאת.

נסים דהן (ש"ס):

חברי חברי הכנסת, בשבילי, 30 שנה לשחרורה של ירושלים – זה אחד המאורעות שהשאירו עלי רושם בל יימחה. ולמה? כי בסך הכול הייתי ילד, ילד בירושלים של 1967, שחי עד היום את הפחד מהמאורעות שהתרחשו אז. מצד אחד, שכנינו הערבים מכריזים עלינו מלחמה. עם ישראל נמצא בחשש מסוים. אני זוכר את עצמי הולך לבית-הספר, ותמיד אומרים לי ביציאה מהבית: יש מתח, תיזהר, אם תשמע אזעקה תרוץ מהר הביתה. היו חששות מה יהיה, נאצר סוגר את מצרי טירן, ואנחנו נמצאים פה עם פחד מסוים בלב. הצהרות בחלל האוויר מפי כל שליטי ערב – "עוד מעט מזרוק אותם לים" – אל תשכח את זה, חבר הכנסת האשם מחאמיד. חבר הכנסת, ידידי היקר, שלפני רגע דיברת, אתה שכחת מה היה לפני ששת הימים? אתה חשבת שאנחנו אז יצאנו למלחמת כיבוש? אתה שכחת שהכרזתם עלינו מלחמת השמד?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

נסים דהן (ש"ס):

אתה שכחת שרציתם לזרוק אותנו לים? אתה שכחת שלא רציתם אף יהודי חי בארץ-ישראל? ואתם אומרים עכשיו שזו היתה מלחמת כיבוש?

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת נסים דהן, אתה רוצה להשיב לאנשים?

נסים דהן (ש"ס):

לא רוצה להשיב לאף אחד.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, הנואם לא רוצה לענות על קריאות.

נסים דהן (ש"ס):

פתאום מזעקו כל יפי הנפש.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

נסים דהן (ש"ס):

באיזו צורה אתם מעזים פה, מעל הבמה שניתנה לכם, להאשים את עם ישראל בתוקפנות, כשהתוקפנות היתה מצד שליטי ערב? אתה שכחת את נאצר? שכחת את ממשלת סוריה? את ממשלת עירק?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת מחאמיד, הוא לא רוצה להשיב.

נסים דהן (ש"ס):

שכחת מי היה התוקפן? אלא מה, את ההיסטוריה אתה רוצה לשנות. אתה אפילו מעז לשנות בשם ההיסטוריה את המעמד האמיתי של ירושלים לעם ישראל. חוצפנים. אתם יוצאים מנקודת הנחה שאתם היחידים שזוכרים את ההיסטוריה. אתם יוצאים מנקודת הנחה שאתם היחידים בעלי הבתים.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת נסים דהן, חכה רגע.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

חוצפה היא הכיבוש, חוצפה היא הגזענות.

נסים דהן (ש"ס):

ועכשיו אני אספר לך מה היה לי בתור ילד. רושם של ילד אי-אפשר למחוק.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, אני עוד הפעם חוזר ואומר לך, הוא לא רוצה להשיב על שאלות.

נסים דהן (ש"ס):

ברושם של ילד אי-אפשר לשטות. הייתי ילד כשפרצה מלחמת ששת הימים, והייתי ברחוב כשהיתה אזעקה ב-10:30 ורצתי למקלט, כיוון שחברים שלכם התחילו לירות מעל החומות של העיר העתיקה על תושבים תמימים שהלכו ברחוב. שמעת את זה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת מחאמיד, זה הזמן שלו. זה מפריע.

נסים דהן (ש"ס):

רושם של ילדים לא נמחק על-ידי סילוף ההיסטוריה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

נסים דהן (ש"ס):

מי סגר את מצרי טירן? ישראל סגרה את מצרי טירן? מי פתח במלחמה?

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, לא עכשיו.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

שמעת מה הוא אמר?

היו"ר ח' דיין:

לא שמעתי אותו. אתה תאפשר לנואם לסיים את דברו, לאחר מכן תעיר את ההערה. אתה לא יכול לעמוד שתי דקות ולהפריע לישיבה. תחכה רגע.

נסים דהן (ש"ס):

אתם תטיפו לנו מוסר? מי עמד על נפשו? מי היה בסכנת חיים? אתם תטיפו לנו מוסר? מי רצה להשמיד?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד.

נסים דהן (ש"ס):

אתם תטיפו לנו מוסר מה עשינו במשך 30 שנה.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

נסים דהן (ש"ס):

מה עשיתם אתם עד שנת 1967? מה עשה חוסיין? הוא השאיר את מחנות הפליטים כמחנות פליטים. מה עשתה מצרים, שהיה לה שלטון על עזה? הם השאירו אותם כפלשתינים כבושים.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע.

נסים דהן (ש"ס):

מה עשה חוסיין לכל הפלשתינים שלו? את "ספטמבר השחור" שכחתם?

היו"ר ח' דיין:

סליחה, חבר הכנסת דהן.

רבותי, חברי הכנסת מהסיעות הערביות, אם אתם מתכוונים להפריע לכל נואם, כפי שהגנתי עליכם אני אגן גם עליו. אם ארבעתכם מתכוונים להפריע בשיטתיות, אני אפעיל את הסמכות שלי כאן. לא ייתכן מצב כזה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

תן לי להגיד מלה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

לא ייתכן מצב כזה. מהרגע שהוא עלה לדוכן אתם לא הפסקתם לצעוק ולהפריע. תאפשרו לו לסיים ואחר כך תשאלו אותו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

לא אתה תנהל את הישיבה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

גם חבר הכנסת דהאמשה אמר דברים שלא נעמו לאוזני אחרים, ואפשרתי לו לדבר בלי שיפריעו לו, ואתה לא תפריע, חבר הכנסת טלב אלסאנע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

היו"ר ח' דיין:

בזה נגמר. בבקשה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, שיחזור בו.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, בזה נגמר. חבר הכנסת האשם מחאמיד, בסוף הנאום שלו תגיד מה שאתה רוצה.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

הוא מאשים אותנו בדברים שלא עשינו.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת האשם מחאמיד, שב. לא הקשבת, בסוף הדיון אתן לך לשאול.

נסים דהן (ש"ס):

הדמיון החולי של כל המנהיגים – – –

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני קורא אותך לסדר בפעם השלישית, אני מבקש לצאת מהאולם.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הוא קיצוני גזען, הוא מאשים אותנו.

היו"ר ח' דיין:

אני מבקש ממך לעזוב.

נסים דהן (ש"ס):

הדמיון החולי של המנהיגים הערבים בשנת 1967, שהם הולכים לזרוק את היהודים לים, הוא שגרם למלחמה הזאת.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת טלב אלסאנע, צר לי שאתה הראשון במשך שנה שאני צריך להוציא אותו.

רחבעם זאבי (מולדת):

החוצה, החוצה, קומוניסט.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

היו"ר ח' דיין:

לא הקשבת, שב כרגע.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

הפאשיסט הזה, תקרא אותו לסדר.

היו"ר ח' דיין:

אתה לא הפסקת. כבר שעה אתה מפריע לניהול הישיבה. אני מבקש מהסדרנים להוציא אותו.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

— — —

רחבעם זאבי (מולדת):

החוצה, החוצה.

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

אתה טרוריסט. למה אתה לא קורא אותו לסדר?

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אדוני היושב-ראש, אתה לא שמעת מה הוא אמר? הוא מאשים — — —

טלב אלסאנע (מד"ע-רע"ם):

זו האשמה פרועה.

היו"ר ח' דיין:

סליחה, אני מבקש להוציא את חבר הכנסת טלב אלסאנע. עם כל הכבוד, אני מאפשר לאחר סיום הדברים שלו. לא תמיד אנשים אומרים דברים נעימים לאוזן. יש כאן 120 דעות שונות, ואתם תאפשרו לחברי הכנסת לדבר.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

— — —

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ח' דיין:

אני לא צריך את העזרה שלך, חבר הכנסת סעד.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

הוא אמר עלינו טרוריסטים.

היו"ר ח' דיין:

לא שמעתי אותו.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה נכון.

היו"ר ח' דיין:

רבותי, אני מכריז על שתי דקות הפסקה. אני מפסיק את הישיבה לשתי דקות.

(הישיבה נפסקה בשעה 18:47 ונתחדשה בשעה 18:50.)

הי"ר ח' דיין:

חברי הכנסת, אני מחדש את הישיבה. חבר הכנסת נסים דהן, הבא בתור. חבר הכנסת טלב אלסאנע, אני מבקש ממך לעזוב את המליאה. אני מודיע, חברי הכנסת, לאור בקשתכם ולאור העובדה שיש כאן לא הרבה נושאים, אפשרתי לדבר על הנושא החשוב הזה, שבעצם מאחד כל אחד בדתו, באמונתו, בעמדתו, ויש כאן דעות שונות ומשונות לגבי ירושלים. צריך לדעת לכבד את הדעות, גם כשהדברים לא תמיד נעימים לאוזנו של היריב או של חבר מסיעה אחרת. מתפקידי להגן כאן על כל נואם ונואם, וזה מה שאני אעשה. אני לא אאפשר התפרצויות מהסוג הזה ולא אאפשר העלבות. יכול להיות שלא תמיד אני שומע את כל הנאומים מלה במלה, ואני אשמח לקבל הערות, אבל אתם תאפשרו לנואם לסיים את דברו. תודה רבה.

חבר הכנסת דהן, יש לך עוד ארבע דקות מאז הפסקתי אותך.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, בהפסקה שהכרזת רציתי לעמוד על טיב הצעקות שפרצו מספסלי חברי הכנסת, ונאמר לי שהם שמעו שאני אמרתי, או שהם הבינו שכאילו חברי הכנסת הנוכחים פה הם אלה שירו והם אלה שפתחו במלחמה. אני רוצה להבהיר חד-משמעית; אני אמרתי ואני חוזר ואומר: פניתי לאותם מנהיגי ערב, שבדמיון החולני שלהם היה ברור להם שאו-טו-טו הם הולכים להשמיד את עם ישראל ולזרוק אותו לים. נאצר אמר את זה במפורש, ואני עוד זוכר את האמרה שלו: "בידקום בחארב, אהלן וסהלן". את זה לא אני אמרתי, נאצר אמר. ואני אומר לנאצר: אהלן וסהלן, אתה יודע טוב מאוד מה היו התוצאות של האהלן וסהלן של נאצר. לא אנחנו סגרנו את מצרי טירן, לא אנחנו הכרזנו מלחמה ומצור על עם ישראל בשנת 1967.

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

מי התחיל במלחמה?

נסים דהן (ש"ס):

מי שמכריז מצור. אדוני היקר, חבר הכנסת, מה רצית שעם ישראל יעשה? אין אספקה, אין דלק, מצור של כל עמי ערב מסביב, אז מה אתה רוצה שיעשו? שישאירו את הצוואר כדי שאפשר יהיה להעביר את הסכין? זה היה פעם. עם ישראל הלך לטבח רק לפני 50 שנה באותה צורה. נגמרו הימים האלה שבהם עם ישראל הולך כצאן לטבח.

מורי ורבותי, לא גמרתי את סיפור ההתרשמות שלי כילד במלחמת ששת הימים, הפרעתם לי. היתה מלחמה ופרצו הקרבות, וכשאני הלכתי למקלט, את מור אבי, שיהיה בריא, גייסו לצבא, ואחרי 24 שעות, כשאני הייתי במקלט, הוא היה ברמת-הגולן. אני לא ידעתי שהוא נמצא שם והוא לא ידע שאני נמצא במקלט. חיפשנו זה את זה, ובשיחת טלפון אחת, אחרי שגיליתי שהוא נמצא ברמת-הגולן, הוא אמר לי: עכשיו אנחנו נמצאים במלחמת מגן ברמת-הגולן. עוד אני מדבר אותו וכדור חודר מהחלון

לאפרכסת של הטלפון. את זה אני לא אשכח. את הכדור ירה חייל ירדני. הכדור אצלי, ואני יכול להביא לך אותו מחר. מזכרת לחיים שניתנו לי במתנה. למה? כי הייתי ילד יהודי בירושלים. את זה אף אחד לא ימחה ממני.

אדוני היושב-ראש, זה בשבילי ירושלים, זה בשבילי מלחמת ששת הימים. היתה לנו, בסייעתא דשמיא, ישועה גדולה. אף אחד לא חלם שהמלחמה תסתיים כך, בוודאי לא אנחנו, הילדים. חיינו תחת הרושם שנטעו בנו, בצדק או שלא בצדק, שהמלחמה הזאת היא מלחמה לחיים או למוות. בחסדי השם יתברך, היתה לנו תשועה גדולה, ומתוך אין ברירה, מתוך אין ברירה, לא רצינו לכבוש את ירושלים העתיקה.

אם לחוסיין היה שכל, הוא היה שומע לעצות שקיבל מהמנהיגים הישראלים באותו יום – שב בשקט, תירה כדור אחד באוויר בשביל לעשות רושם ותשתוק. אבל הוא לא רצה לשמוע עצות, הוא פתח במלחמה. יושב כאן האלוף גנדי, בשבילי הוא גיבור לאומי והוא יספר לכם, שאם חוסיין לא היה מתחיל במלחמה, עד היום ירושלים היתה אצלו ביד, ואני לא הייתי זוכה לבקר בכותל שבוע לאחר מכן.

אז אנחנו אשמים? אין גבול לחוצפה? אנחנו התחלנו במלחמה הזאת? אנחנו רצינו לזרוק איזה פלשתיני לים?

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

כן, באופן מתוכנן – – –

נסים דהן (ש"ס):

באופן מתוכנן? אתה מתכוון לקונספירציה. חבר הכנסת דהאמשה, את החוכמות האלה של קונספירציה שמענו לאורך כל תקופת עם ישראל.

מורי ורבותי, נעשו טעויות. אחרי ששוחררו ואחרי שנכבשה ירושלים, עשו טעויות. אני לא אומר שלא נעשו טעויות.

היו"ר ח' דיין:

משפט מסכם, חבר הכנסת דהן.

נסים דהן (ש"ס):

היה צריך להתייחס לאוכלוסייה הערבית ביתר כבוד, היה צריך לתת לה יותר מרחב מחיה, אני לא אומר שלא נעשו טעויות ושלא התנהגו אליהם ככובשים, אבל זה לא נעשה מתוך רשעות, זה לא נעשה מתוך קלות דעת, זה לא נעשה מתוך זה שככה רצו להתייחס לבני אדם אחרים, זה נעשה כיוון שזו פעם ראשונה שעם ישראל, בכל ההיסטוריה שלו, כובש אומה אחרת. בכל ההיסטוריה של עם ישראל הוא עמד על נפשו והגן על ארצו, ולא כבש אומות אחרות. לפעמים נעשות טעויות מחוסר ניסיון.

היו"ר ח' דיין:

חבר הכנסת נסים דהן, סיים את דבריו, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

אין לנו דין להרוג, דין מוחמד בסיף.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

גם זה לא נכון, מה שאתה אומר.

נסים דהן (ש"ס):

לא נכון? שום דבר ממה שאני אומר לא נכון?

היו"ר ח' דיין:

סליחה, זמנך נגמר.

נסים דהן (ש"ס):

אני כבר מסיים את המשפט. היתה פה הפרעה, עם כל הכבוד, ואני חושב שאתה צריך לתת לי לסיים את דברי.

היו"ר ח' דיין:

תאמין לי שאני עוקב אחרי כל הפרעה והפרעה. משפט מסכם ובזה נגמר.

רחבעם זאבי (מולדת):

תן לו שתי דקות על חשבוני.

היו"ר ח' דיין:

לא שתי דקות ולא חצי דקה.

נסים דהן (ש"ס):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים. אני מאוד מקווה שעם ישראל וממשלות ישראל ילמדו מהטעויות שנעשו לאחר 1967 ועד היום. אני לא אומר שלא נעשו טעויות, תמיד אמרנו שנעשו טעויות, אבל דבר אחד נזכור, ואת זה רציתי להדגיש כאן מעל הבמה הזאת: אף אחד לא יחשוד בתנועתי שאנחנו לא רוצים שלום, אבל אני גם רוצה להבהיר חד-משמעית, שהרצון שלנו לשלום הוא לא הודאה בכך שהתחלנו במלחמות, או שהיה לנו רצון לכבוש, או שהיה לנו רצון להרוג, להשמיד ולאבד.

היו"ר ח' דיין:

תודה רבה לחבר הכנסת נסים דהן. אני מזמין את חבר הכנסת יורי שטרן, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

חזק וברוך.

יורי שטרן (ישראל בעלייה):

כבוד היושב-ראש, חברי הכנסת, קודם כול, אני מצטער על חילופי הדברים שהייתי עד להם. זה לא ראוי, לא לכנסת ישראל ולא ליום החגיגי הזה. לא הייתי בארץ לפני 30 שנה, והנס הגדול של הניצחון במלחמת ששת הימים ואיחוד ירושלים בא אלי, כמו אל מיליוני יהודים בתפוצות, וגם אל עשרות מיליוני לא-יהודים, כהד על אירוע היסטורי עצום, שעד היום אנחנו לא מעכלים אותו כמו שצריך. זה בהחלט נסים ונפלאות. זה בא אלינו. כבר אמרו פה: לא רצינו, לא תכננו, לא כבשנו אלא נאלצנו.

והנה אנחנו עם ירושלים המאוחדת, ואני לא יודע על חלומות של אחרים, אני לא יכול להגיד במקום עם אחר מה חשוב לו ומה לא חשוב לו, אבל על עם ישראל אני יכול להגיד, שמאז גלות בבל הוא חולם על העיר הזאת. הוא חזר אליה והוגלה שוב, והוא חזר אליה והוא גורש שוב, והוא חלם עליה. כל הגויים בעולם כולו ידעו שירושלים היא עיר של היהודים, אם לא בפועל, אז בחלומותיהם.

והנה, הגיע הזמן שהחלומות האלה מתממשים ואנחנו חיים בעיר הזאת היפה והמאוחדת. עובדה היא שדווקא תחת השלטון היהודי יש פה חופש פולחן שלא היה פה מעולם; אין דת נרדפת בעיר הזאת; אין אדם שלא יכול לבוא למקומות הקדושים שלו באופן חופשי; אין פה בתי-קברות שהורסים אותם בכוונה. עובדה היא שדווקא תחת השלטון הישראלי תושבי העיר הזאת, יהודים וערבים גם יחד, חיים את חייהם על יסודות של שלטון החוק, של חופש הביטוי; דברים שהם לא מושלמים במיוחד במגזר הערבי, אבל הם הונחו כיסוד חיינו בעיר הזאת, כמו שאף פעם לא היה.

השגשוג הכלכלי של העיר הזאת, שהיתה עיר קטנה ופרובינציאלית. כשבא הקיסר הגרמני, בשביל להיכנס לעיר פרצו את החומה, כי העיר הזאת לא ידעה כלי תחבורה גדולים גם במושגים דאז. והנה, זאת עיר היום, אחת היפות והמודרניות בעולם. יש בה היי-טק ויש בה הכול.

כשאנחנו מדברים על הלקחים האלה של 30 שנה וצופים קדימה, אני לא רוצה כעת לחזור על מה שנאמר על-ידי חברי, על כוח הרצון הפוליטי והלאומי שפתאום מידרדר קצת אצלנו, שפתאום אנחנו רואים את מלחמת ששת הימים במין התביישות; אין לנו גאווה של מנצחים, יש לנו פתאום מין בושה של מנצחים. אין בזה בושה, יש במה להתגאות. אבל לא זאת הכוונה שלי כעת, כי על זה כבר דובר.

אני רוצה לבקש את תשומת לבנו לאותם דברים פשוטים ויומיומיים שבלעדיהם העיר הזאת נחנקת, וזה קודם כול נושא הדיור. אנחנו מדברים על ירושלים ומתפארים בה, אבל זאת עיר שמחירי הדירות בה הם כאלה ששום זוג צעיר נורמלי ושום משפחה שעלתה ארצה ממדינה לא עשירה לא מסוגלת לקנות בה דירה. זאת עיר שדוחקת הצדה והחוצה את צעירה. זאת עיר שהפכה להיות עיר של גטאות.

אני חושב, שממשלת ישראל והכנסת צריכות להתחייב בזמן הקצר ביותר להפוך את העיר הזאת לעיר פתוחה לכל תושבי המדינה בקטע של דיור, עיר שיש אפשרות לאנשים להתגורר בה, לשכור בה דירה במחירים נורמליים, למשפחה צעירה להיפרד מההורים ולהישאר בעיר, למשפחה שמתבססת לקנות דירה.

אנחנו חייבים לשנות את התכנון העירוני, אנחנו צריכים לשנות את מדיניות המיסוי העירוני, על מנת שהעיר הזאת, היפה והמתקדמת, תהפוך גם לעיר שכל אחד מאזרחי המדינה יכול לחיות בה. תודה.

הי"ר ל חזן:

אני מודה לחבר הכנסת יורי שטרן. אני מזמינה את חבר הכנסת שמואל הלפרט, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת חנן פורת, אם יהיה נוכח באולם.

משה גפני (יהדות התורה):

מי משיב על ההצעות לסדר?

היו"ר ל' חזן:

בשלב זה, אדוני, אין משיב מטעם הממשלה.

קריאה:

היו"ר ל' חזן:

עם כל הכבוד ליושב-ראש ועדת הכספים, הוא טרם הגיע לכהונת שר.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אפשר לקבל שלוש דקות סתם כך?

היו"ר ל' חזן:

לא, אדוני, אבל אתה יכול לבקש הצעה אחרת. חבר הכנסת הלפרט, בבקשה.

שמואל הלפרט (יהדות התורה):

כבוד היושבת-ראש, כנסת נכבדה, בימים אלו, במלאת 30 שנה לאיחוד ירושלים, חושבני שמן הראוי לפתוח את הדיון בדברי שבח והודיה לקדוש-ברוך-הוא על הנסים שאירעו לנו בימים ההם.

מי שזוכר את האווירה הקודרת ששררה בציבור לפני פרוץ המלחמה, את האיומים שנשמעו כלפי מדינת ישראל, את הנשק הרב שצברו צבאות ערב לפני המלחמה, חייב גם לזכור את הנסים הגלויים שראינו במלחמה.

חברי הכנסת, תושבי ירושלים סבלו יותר משאר אזרחי המדינה מההפגזות הכבדות של הלגיון הירדני. איחודה של ירושלים והחזרת המקומות הקדושים לידינו היו שרשרת רצופה של נסים.

בהזדמנות זו רצוני לחזק את ידיו של ראש הממשלה, שלא נרתע ועומד על משמר שלמות ירושלים. למרות הלחצים מבית ומבחוץ הוא ממשיך ואינו נכנע, וממשיך בבנייה בהר-חומה. אין צורך לפרט מה רוצה הרשות הפלשתינית. רצח סוחרי הקרקעות אומר הכול.

בהזדמנות זו רצוני לשבח את ההחלטה להכניס 400 שוטרים למזרח-ירושלים, כדי להגביר את השמירה והביטחון באזור. אין ספק שזהו צעד בכיוון הנכון, אולם חבל שהדבר נעשה רק עכשיו, כאשר הרשות הפלשתינית שולטת כמעט בכל מקום במזרח-ירושלים דרך המוסדות והגופים שהיא מפעילה שם.

שלא יהיה ספק, הרשות הפלשתינית הולכת ומגשימה את החלטתה, עליה מכריז ערפאת שוב ושוב, שירושלים תהיה בירת המדינה הפלשתינית. בעניין זה עלינו לפעול בהחלטיות ובצורה חד-משמעית לפני שיהיה מאוחר מדי.

חברי הכנסת, אני רוצה לדבר על נושא התחרדותה של ירושלים. כלי התקשורת, כמו חלק מחברי הכנסת, מתייחסים לעניין זה בחשש ובפחד, כאילו הולך לקרות משהו נורא לעיר. אבל מה אפשר לעשות, והציבור שממשיך לבוא ולהצטרף לתושבי ירושלים, יותר מכל ציבור אחר, הוא דווקא הציבור החרדי. דווקא ציבור זה מגיע לכאן מכל קצות הארץ ומכל קצות העולם, נוסף על הריבוי הטבעי המבורך שיש בו. ומעבר לכך, למי מפריעה ההתחרדות?

אלו החוששים מבתי-הכנסת ההולכים ומתמלאים, מהישיבות המתרבות והולכות, שקול התורה מהדהד מתוכן ומאלפי המשפחות הנוספות של חוזרים בתשובה, יאלצו להודות בעובדות גם אם לא תמיד הם רוצים בכך.

אני תפילה כי נזכה במהרה לקיום התפילה שאנו נושאים שלוש פעמים ביום: "ולירושלים עירך ברחמים תשוב ותשכון בתוכה כאשר דיברת, ובנה אותה בקרוב בימינו בניין עולם וכיסא דוד עבדך מהרה לתוכה תכין", "ותחזינה עינינו בשובך לציון ברחמים". תודה.

היו"ר נ' חזן:

אני מודה לחבר הכנסת הלפרט. אני מזמינה את חבר הכנסת חנן פורת, אחרון הדוברים.

קריאה:

היו"ר ל חזן:

לצערי הרב, אין שר משיב.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

היו"ר ל חזן:

כבר חבר הכנסת רביץ ביקש במקומך. חבר הכנסת זיסמן, תסתדרו בינכם. חבר הכנסת פורת, בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, יום ירושלים, לפני 30 שנה, היה עבורי היום הגדול בימי חיילי הייטי בחטיבת הצנחנים ששחררה את ירושלים. ובשעה שעומדות היו רגלינו בשערי ירושלים, ובשעה שראינו אותה פרוסה לנגד עינינו על חומותיה ומגדליה, שעריה וצריחיה, בשעה שעמדנו בין הר-הצופים ובין הר-הזיתים, חשתי כאילו חיילי אני בחילותיו של בית דוד, חשתי כאילו פרק תנ"ך נכתב עכשיו במקום הזה, בשעה הזאת על-ידי ועל-ידי חברי הלוחמים. ובכל זאת, גם בשעה הזאת עין אחת היתה בוכה והשנייה צוחקת.

אני רוצה לפתוח דווקא בדבריו של חבר הכנסת הרב נסים דהן. אני רוצה לומר לכם: מבוגר יותר הייתי, כבר חייל במילואים בחטיבת הצנחנים, אבל באותם ימי המתנה שלפני המלחמה, כששמענו את הקולות הגרוניים העולים מן היאור ואת דבריו של נאצר, את הקולות העולים מסוריה המדברים במפורש על ג'יהאד, ולא על ג'יהאד ספרותי ופיוטי, אלא ג'יהאד פשוטו כמשמעו, על השלכת עם ישראל לים, ידענו שגורלו של עם ישראל נתון על כפות המאזניים. ידענו שאם, חלילה, במלחמה הזאת ננוצח, לא תהיה מדינת ישראל, אולי גם לא יהיה העם היושב בציון. ודווקא מתוך האימה הזאת ומתוך התחושה הכבדה הזאת, שהיתה נחלתו של עם ישראל כולו, צמחה ועלתה הכרה חזקה מנדר, חזקה משבועה: לעולם לא עוד שואה. ידענו: כאן, בארץ-ישראל, לא תשוב שואה. זאת היתה ההרגשה, והיא היתה הרגשת אמת.

אני עוד זוכר כיצד, כלעג לרש, אבא אבן, שהיה אז שר החוץ, הביא לנו בשורה, אחרי שהוא ניסה להתדפק על דלתות נדיבים – מסכות גז, מסכות כנגד גזים, ואמרנו: למחנות ריכוז מבקשים להשיב אותנו? לתאי השמדה? – לעולם לא עוד שואה.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

איזו הגזמה.

נסים דהן (ש"ס):

זאת לא הגזמה. אתה לא היית פה.

חנן פורת (מפד"ל):

אנחנו, חטיבת הצנחנים היתה אמורה לצנוח בחולות אל-עריש, במאבק מול המצרים. ברגע האחרון המלך חוסיין, שהיום עשינו עמו שלום, ואני מברך על השלום עמו, אני גם מברך על שינוי עמדתו, אבל אז, באותם ימים, התפתה המלך חוסיין, ועמו הלגיון הירדני, והחל להפגז את ירושלים. ואנחנו, חיילי חטיבת הצנחנים, עלינו לירושלים, ועוד באותו לילה הוטלנו למערכה העקובה מדם בגבעת-התחמושת, ולאחר מכן הר-הצופים, אוגוסטה-ויקטוריה, הר-הזיתים, הר-הבית והכותל המערבי.

אני רוצה לומר לכם, מורי ורבותי, איבדתי חברים, חברים יקרים, במערכה הזאת. בגבעת-התחמושת איבדתי את הטובים שבלוחמים שלנו. על הר-הצופים, בין הר-הצופים לבין הר-הזיתים, נפל מפקדי, גיורא אשכנזי, השם ייקום דמו, ממש לידי. הייתי רץ מ"פ, ולפתע פרץ של כדורים, והוא נפל, ואני לרגע עמדתי נדהם עם מכשיר הקשר על גבי ושמעתי את קולו של הסמ"פ אומר: חנן, עכשיו אסור לעצור, צריך להמשיך הלאה, לשטוף את היעד. וכך, בעיניים שטופות דמעות על גיורא המ"פ שלנו, שהיה ישר כאשר עשה אותו אלוהים, עמדנו והנה צופים אנחנו בירושלים.

כשמספרים לכם שבכותל המערבי בכו הצנחנים, אין זו אגדה. עמדנו שם, ואנשים, בכללם גם כאלה שלא ידעו תפילה מהי, שלא ידעו איך פותחים סידור, עמדו, דבקו באבני הכותל ועיניהם זלגו דמעות. נבקעה אז איזו מחיצה שבין ישראל לאביהם שבשמים, וכל הלבבות יחדיו, עם ישראל בעיר הזאת שחוברה לה יחדיו, שעושה כל ישראל חברים, ביום הזה נתלכדו. כמו זרם חשמל עבר מקצה העולם ועד סופו כשנשמע הקול: הר-הבית בידינו, כשדבקנו באבני הכותל.

גברתי, אני רוצה לסיים ולומר לכם: 30 שנה עברו מאז. מאז, המערכה על ירושלים עדיין לא נסתיימה. עדיין נמצאים אנחנו בעיצומה.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת פורת, ממש משפט אחרון.

חנן פורת (מפד"ל):

אבל באותה שעה, לאחר שעמדנו ורגלינו דורכות על המרצפות שלפני הכותל, והלכנו בעיר העתיקה, ואני חייב לספר אפיזודה אחת בשתי מלים – – –

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת פורת.

חן פורת (מפד"ל):

— — — בשתי מלים, והיא תמחיש. אני אומר זאת דווקא גם לחברי הערבים שיושבים כאן. תוך כדי המהלך בעיר העתיקה, בשעה שאנחנו עדיין מבקשים לראות את קיני ההתנגדות האחרים, ויריות מפה ומשם, פתאום נשמעה צעקה, אשה כורעת ללדת יצאה מפתח ביתה, בלגן גדול, הכול מהומה, ואז נקרא הרופא החטיבתי שלנו, אורי אלפרט, ואומרים לו: פה אשה ערבית כורעת ללדת. במיומנות עמד, ניתח אותה והוציא את הוולד בשעה טובה. והערבים שעמדו מסביב, באותה אווירה, תוך כדי יריות מסביב, קראו כולם: "יעיש ישראל", יחי ישראל. את השעה הגדולה הזאת מן הכותל אל הלידה לא אשכח.

כך, רבותי, יכולה להיות ירושלים, עיר שחוברה לה יחדיו, שמרוממת את הלבבות, מרוממת את עם ישראל, מרימה את כבודו בעולם, ועוד תגיע השעה שיישמע הקול הזה מפי כול: "יעיש ישראל", יחי ישראל. תודה.

הי"ר ל' חזן:

תודה לך. חברי הכנסת, אנחנו בסדרה של הצעות אחרות, כי אין שר משיב. חבר הכנסת זיסמן, אני יודעת שהיית רוצה לדבר פעם נוספת. אני מבקשת שהדברים ייאמרו במסגרת דקה ולא יותר. חבר הכנסת אברהם רביץ מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת רחבעם זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה מרוב חברות.

הי"ר ל' חזן:

אני מתארת לעצמי שההסרות האלה הן טכניות בלבד.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לדבר אל חברי הכנסת הערבים. שמעתי את דברי חבר הכנסת דהאמשה. כנראה יש לו האמת שלו. אבל נדמה לי שהוא אדם מספיק אינטליגנטי לדעת ולהבין, שהאמת הנצחית שלנו על ירושלים היא שונה. גם ההיסטוריה, מעניין, היא שונה. זאת לראשונה שמעתי את ההיסטוריה מפי חבר הכנסת דהאמשה, והיא מופלאה עד למאוד: ירושלים מוסלמית מאדם הראשון. אבל נניח לעניין הזה.

אני מבקש לומר לכם ולנו מהי ההסתכלות של העם היהודי מבחינת הקשר שלו אל ירושלים, בהתייחסות אל כל עמי העולם, לעתיד לבוא, שזוהי שאיפת כל הדורות, שאליה אנחנו מקווים אי-פעם להגיע, כאשר באמת השלום, השלום האמיתי, ירד לעולם כולו. ואז אנחנו אומרים: ובאו גויים ורינו במרום ציון. ירושלים לא תהיה סגורה בפני העמים. כולם יבואו לכאן. גם בעבר, חברי חברי הכנסת, באו גויים מכל עמי העולם והביאו קורבנות לבית-המקדש היהודי שהיה בירושלים, בטרם מסגדי אל-אקצה ועומר.

הי"ר ל' חזן:

חבר הכנסת רביץ, זה הופך להיות נאום.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

חשבתי שתאהבי את הנאום שלי.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה מעניין, זה מעניין.

הי"ר ל' חזן:

זה בהחלט מעניין. אבל זו לא מסגרת של נאום.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני מאוד אשתדל לצמצם, לא אנצל את טוב לבך יותר מדי.

זו הבעיה. תראו, כאשר ירושלים היתה בידי הערבים 19 שנה עד למלחמת ששת ימים – לפני כן היא לא היתה בידי הערבים –

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת רביץ.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

אני מסיים. – – במשך השנים הללו – גרתי בירושלים ולחמתי על ירושלים – לא יכולנו לקיים את הסכם שביתת הנשק, שיהודי יוכל ללכת ולהתפלל בכותל המערבי; הערבים סגרו את ירושלים בפני העם היהודי. כאשר אנחנו באנו אל ירושלים, פתחנו אותה לפני כל אומות העולם, בואו ורננו במרום ציון, ורק תעלו תפילה לשלום, לאחוה, לאחדות. כך אנו רואים את ירושלים. תודה לך, גברתי היושבת-ראש.

היו"ר ל חזן:

ועל כן אתה מבקש, כמובן, להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זאבי. חבר הכנסת אחמד סעד מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת זיסמן.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

20 דקות.

היו"ר ל חזן:

לא, דקה כמו הדקה של חבר הכנסת רביץ.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, כשחבר הכנסת רביץ פנה אל החברים הערבים קיוויתי וחשבתי שקודם כול הוא יגנה ביטויי גנאי – –

אברהם רביץ (יהדות התורה):

הוא חזר בו והסביר את עצמו.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

אני לא מדבר על חבר הכנסת דהן. זו לא הפעם הראשונה – ארבע פעמים פונה היום חבר הכנסת גנדי אל החברים הערבים ואומר להם "מחבלים". איזו רמה? לנבחרי הציבור, לנו? ומי – גנדי?

רחבעם זאבי (מולדת):

זה לא מרגיז אתכם?

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת רחבעם זאבי.

אחמד סעד (חד"ש-בל"ד):

בקשר לירושלים. מבחינה היסטורית, מצד אחד זה נכון שירושלים נהפכה לעיר קדושה לכל הדתות, ליהודים, למוסלמים ולנוצרים. בכל הסכם שיהיה צריך שתובטח גישה חופשית לבני כל הדתות. מצד אחר, זו עובדה היסטורית, שאפילו 30 שנה של כיבוש לא יכלו לטשטש את המציאות, שירושלים המזרחית על יד ירושלים המערבית היא עיר כבושה כמו נבלוס, כמו רמאללה, וכל הסכם צריך להבטיח את הריבונות הפלשתינית בחלק הזה של המדינה הפלשתינית, או שהיא תהיה עיר מאוחדת. אבל שתי בירות לשני העמים.

היו"ר ל חזן:

תודה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי מבקשת להסיר את הצעתו של חבר הכנסת ראובן ריבלין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ביקשתי להסיר את הצעתו של חבר הכנסת ראובן ריבלין כדי לומר, שהיה היום דיון קשה, שבחלקים ממנו ההתנגשויות היו מיותרות. אני לא חושבת שהכנסת היא מקום שבו אפשר ללבן דברים בוויכוחים על תפיסות דתיות, היסטוריות וכל מיני נושאים חשובים; לא כאן המקום. אנחנו לא יכולים להתווכח בכנסת על צדקת דת זו או אחרת. הדבר היחיד שעליו אנחנו יכולים להתווכח הוא, כיצד האינטרסים של ציבור הבוחרים, של אזרחי מדינת ישראל, יוגנו, יישמרו, וכיצד נבטיח את העתיד.

בהקשר זה אנחנו מדברים היום, ערב מלאות 30 שנה למלחמה שפרצה ביוני 1967. כל אחד מאתנו, אפילו הוא נמצא היום בקואליציה, מכיר בעובדה בסיסית אחת: שנקודת המוצא של המלחמה ההיא,

שבכוח אפשר לקבוע עובדות פוליטיות בלתי הפיכות – קרסה. גם הממשלה הנוכחית הכירה היום באוסלו, בעצם הכירה בפרטנר הפלשתיני, בעצם הכירה בזכויות הלאומיות שלו.

עכשיו יש לנו ויכוח אמיתי איפה מוצאים את השלום. מציעים לפלשתינים מארץ-ישראל ההיא, המנדטורית, ואומרים להם: תסתפקו ב-10%. גם לפי תוכנית השלום עם "הקו הירוק" כגבול שלום – כמה מקבלים הפלשתינים? 22% מארץ-ישראל המנדטורית. אני חושבת, שהאינטרס שלנו, של מדינת ישראל, של אזרחי מדינת ישראל, הוא להגיע לשלום בלי כיבוש, בלי תכתיב, עם חלוקת הארץ בין שני העמים ועם חלוקת הריבונות בירושלים – לא חלוקת העיר – גם כן בין שני העמים. תודה.

היו"ר ל' חזן:

תודה. חבר הכנסת תאופיק חטיב מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת נסים דהן.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, נאמרו כאן הרבה דברים, ואני בטוח שלא אוכל להשיב על כולם. כמה משפטים. א. למי שטען שירושלים לא הוזכרה בקוראן – אל-אקצה הוזכר פעם אחת לעומת מכה שהוזכרה פעם אחת – – –

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

זה לא אל-אקצה בירושלים.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

דיברת עשר דקות. אפשר להמשיך משפט?

רחבעם זאבי (מולדת):

אל-קודס מוזכרת?

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת זאבי, גם אתה דיברת עשר דקות.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

אל-מסג'יד אל-אקצה, שהוא מסגד אל-אקצה, הוזכר בהקשר עם מכה פעם אחת; גם מכה הוזכרה בעוד סיטואציה. אותו דבר – הארץ הקדושה, שהיא ארץ פלשתין פה, ארץ-ישראל, הוזכרה פעם אחת. משמע, מי שאומר שהאזכור הזה הוא מועט ולכן היא לא חשובה, אומר שאין מקום חשוב. כנראה בקוראן לא התייחסו גיאוגרפית לכל נקודה. זה – א'.

הי"ר ל חזן:

וב' – דבר אחרון.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

ב' ודבר אחרון. ירושלים, במיוחד המזרחית, שיושבים בה 70,000 פלשתינים שמכווצים במספר מצומצם של דונמים – בזה אני עונה לחבר הכנסת רובי ריבלין וקצת לחבר הכנסת דהן, שאמר שנעשו כמה טעויות. לא נעשו טעויות. קודם כול, הערבים והמוסלמים שלטו בירושלים 1,300 שנה –

הי"ר ל חזן:

חבר הכנסת חטיב, זה שוב נאום. מעניין שכל חברי הכנסת הפכו להיות היסטוריונים היום.

תאופיק חטיב (מד"ע-רע"ם):

– – מתוכן 90 שנה נכבשה על-ידי הצלבנים, והמוסלמים שחררו אותה בחזרה מהצלבנים במחיר של 80,000 הרוגים. זה בסך הכול לשאלה, אם היא חשובה או לא חשובה.

הי"ר ל חזן:

תודה רבה. חבר הכנסת אבנר חי שאקי מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת האשם מחאמיד. כפרלמנטר ותיק תראה לנו מה זו דקה.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

לא ארבה.

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, א. אני רוצה להזכיר ערב יום ירושלים, כי יש חוק-יסוד בישראל ששמו חוק-יסוד: ירושלים, והוא קובע לאמור: ירושלים היא בירת ישראל השלמה והמאוחדת. זה חוק-יסוד, וחברי הכנסת ללא הבדל דת חייבים בכיבוד חוקי היסוד שלהם שהם בשבילם חוקה.

ב. צריך לדעת שהעולם כולו יודע משהו על ירושלים בזכות התנ"ך. הקדוש-ברוך-הוא הבטיח לאברהם, ליצחק וליעקב: "לזרעך אתן את הארץ הזאת". לא ישנה איש את העובדה שבתנ"ך מופיעה ירושלים 656 פעם.

עבד-אלמאלכ דהאמשה (מד"ע-רע"ם):

— — — בגללך — — —

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

יש לי שתי דקות, אל תפריע לי, בטובך.

היו"ר ב' חזן:

לא, יש לך דקה, כפי שאתה יודע.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אותה דקה שהיתה לרב רביץ ולאחרים תהיה לי, זה כל מה שאני מבקש.

לא יעלה על הדעת שמישהו בכנסת הזאת יעז לומר על התנ"ך שהוא חלילה ספר גזעני מפני שהוא מדבר על הארץ הזאת לעם הזה. זהו הספר הקדוש ביותר של העם היהודי, זהו הספר הקדוש ביותר של העולם התרבותי; כל הדתות הושפעו מן התנ"ך, ולא להיפך. אברהם אבינו קדם לכל מנהיגי הדתות בעולם, אברהם אבינו הוא שנפגש עם מלכיצדק מלך שלם כשהאסלאם עוד לא היה בעולם, מוחמד לא היה בעולם, מכה ומדינה לא מילאו שום תפקיד בעולם. ירושלים של אברהם אבינו היתה. לכן החג הזה הוא חגו של העם היהודי. כל מי שאינו מבין זאת, אני יכול רק להצטער עליו.

היו"ר ב' חזן:

חבר הכנסת יצחק כהן מבקש להסיר את הצעתו של חבר הכנסת דהאמשה.

יצחק כהן (ש"ס):

כן, גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, אחרי 30 שנה אני מצפה לשמוע זמירות אחרות, נאומים אחרים. כמובן – חברי – את העובדות אי-אפשר לשנות, וגם אי-אפשר להתווכח עליהן. התנ"ך הוא המסמך האותנטי היחיד, אני חושב. להגיד לכם, חברי, גם בקוראן כתוב על הבטחה בפרק המדינה, פרק 25, כתוב גם שם על הבטחת ירושלים לעם ישראל, לארץ-ישראל. אבל אחרי 30 שנה – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

יצחק כהן (ש"ס):

אחרי 30 שנה אני מצפה לשמוע זמירות חדשות, זמירות אחרות, זמירות של שלום, נאומים אחרים. לגמרי, דברים שיקרבו את השלום.

חברי, לירושלים יש בטן מאוד מאוד רגישה. ירושלים זה לא מגדלי שן, אספלט, בטון, איצטדיונים ותיאטראות. ירושלים זו עיר השלום, עיר האמת, עיר הקודש. ירושלים – תיאטרון ירושלים, בר-אילן של ארנן יקותיאל, יש לה בטן מאוד רגישה. כמו שהקדוש-ברוך-הוא נתן לנו אותה, חלילה, יש לה בטן מאוד רגישה.

אני רוצה להגיד לך, הרב רביץ, אני לא יודע, עד שיבוא ינון, עד שיבוא שילה, אם זה לא טוב שהווקף ישמור על הר-הבית. תאר לך שזה היה בשליטה יהודית. אמיר דרורי, רשות העתיקות היתה הולכת לחטט במקום הקדוש ביותר, היתה הולכת לדרוך במקום שאף אחד לא היתה לו רשות להיכנס אליו חוץ מכוהן גדול פעם אחת בשנה, ביום הכיפורים. אולי זה טוב עד שיבוא שילה, שינסה אמיר דרורי כשהווקף נמצא שם – הם יהפכו אותו למוצר ארכיאולוגי.

קריאה:

— — —

היו"ר ב' חזן:

חבר הכנסת כהן.

יצחק כהן (ש"ס):

סליחה. ואז בטח חבר הכנסת רובינשטיין, בשם חופש המדע, היה רץ, ובג"ץ וכנראה ברוק... מה זאת אומרת, קודש הקודשים, כל הכבוד, אבל תנו להם לחפור, תנו להם לחטט. אולי עד שיבוא שילה, שהווקף ישלוט שם, שהווקף ישמור שהם לא יעזו להתקרב לשם.

היו"ר ל' חזן:

ועל כן? חבר הכנסת כהן, הדקה שלך יותר ארוכה מהדקה של חבר הכנסת שאקי. רק את שעון הקיץ לא משנים.

יצחק כהן (ש"ס):

אני מסיים. אני חייב. אני מזכרתי בדבריו של מוטה גור, זיכרונו לברכה, הוא חזר על זה כמה פעמים, שברגע השחרור של הכותל, שהוא ראה מצד אחד בוכים, מצד אחד שמחים, ואמר: הדבר היחיד שיכול לחבר את הקצוות זה הכותל המערבי. זה הדבר היחיד שעליו יש קונסנסוס בעם ישראל, וחבל לקלקל. אנא, אחרי 30 שנה, בואו נשמע זמירות חדשות, בואו נשמע נאומים של שלום, כיאה לעיר האמת, לעיר השלום. תודה רבה.

היו"ר ל' חזן:

תודה. חבר הכנסת זיסמן, משום שחבר הכנסת יורי שטרן נכנס, חבר הכנסת חיים דיין מבקש להסיר את הצעתו.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

תצא כבר. למה נכנסת עכשיו? חבר הכנסת חיים דיין.

היו"ר ל' חזן:

וזאת ההצעה. חבר הכנסת יורי שטרן, התזמון שלך, תצטרך להתחשב עם חבר הכנסת זיסמן.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני פתחתי היום בבלגן, ואני מקווה שאני סוגר בבלגן הזה.

אני מנצל את הזכות של ההסרה, אבל חשוב מאוד לזכור, שיסודות של בית בונים מלמטה ולא מלמעלה. ואין ספק שאחד המאבקים הקשים ביותר של המוסלמים נגד היהודים הוא על מציאת היסודות האמיתיים, השורשים של עם ישראל, וזה בעצם בית-המקדש שהיה קיים. מה שנשאר לנו היום זה הכותל המערבי, שהוא מצד מערב, ויש איזה כותל מצד דרום, ויש כותל מצד צפון, ויש שאריות של הכותל מהצד האחרון שנשאר בו. והיום, כשפתחו את מנהרת הכותל וראו את 480 האמה, בדיוק אותן מידות של בית-המקדש, ובדיוק את הכניסה של קודש הקודשים, אי-אפשר לבוא ולהתכחש להיסטוריה ולומר, שבמקום הזה, באותו ריבוע, באותן מידות, באותן חפירות, באותם ממצאים, באותן תגליות לא היה אי-פעם בית-המקדש שעליו נבנה הר-הבית, על מנת להסתיר את השורשים של עם ישראל.

אבל לא אנחנו בראנו את העולם, ולא אנחנו יצרנו מצבים כאלה ומצבים אחרים בעולם. אני מקווה שיבוא יום שכל העם יכיר בצד השני וייתן לו להתפלל לאלוהיו בשקט ובשלום ובשלווה בלי המלחמות האלה. ואני מקווה, כמו שהזכירו כאן חברי, שהדיונים הסוערים האלה יצרו אולי, בעזרת השם, איזו אחווה, מסוג אחר.

הי"ר ל חזן:

תודה רבה. רבותי, אנחנו עוברים להצבעה על קיום דיון במליאה, או הסרה, בעד או נגד – – –

האשם מחאמיד (חד"ש-בל"ד):

במליאה.

עמנואל זיסמן (הדרך השלישית):

במליאה.

הי"ר ל חזן:

ודאי. בסדרה של הצעות לסדר-היום, בנושא: 30 שנה לאיחודה של ירושלים, למעט הצעתו של חבר הכנסת חנן פורת, אשר לא נמצא כרגע באולם.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

אני מציע לישיבת המליאה מחר.

היו"ר ל חזן:

את זה הנשיאות תקבע.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

יש עוד נושאים על סדר-היום?

היו"ר ל חזן:

כן, יש שני חוקים בקריאה ראשונה.

הצבעה מס' 7

בעד ההצעה לכלול את הנושא בסדר-היום – 14

בעד ההצעה שלא לכלול את הנושא בסדר-היום – אין

נמנעים – אין

ההצעה לכלול את הנושא שהעלו חברי הכנסת ה' מחאמיד, ר' זאבי, ע' זיסמן, ר' ריבלין, ע' דהאמשה, נ' דהן, י' שטרן וש' הלפרט בסדר-היום של הכנסת נתקבלה.

היו"ר ל חזן:

רוב של 14 בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים. אני קובעת שהנושא: 30 שנה לאיחודה של ירושלים ולמלחמת ששת הימים יידון במליאת הכנסת.

נסים דהן (ש"ס):

אבקש לצרף גם את קולי.

היו"ר ל חזן:

חבר הכנסת דהן, אשמח לעשות זאת.

הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון מס' 2) (הלוואה נוספת – הוראת שעה), התשנ"ז-1997

(קריאה ראשונה)

היו"ר ב' חזן:

אנחנו עוברים להמשך סדר-יומנו. הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון מס' 2) (הלוואה נוספת – הוראת שעה), התשנ"ז-1997, קריאה ראשונה, של חבר הכנסת משה גפני. יציג את ההצעה חבר הכנסת גפני.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הנני מתכבד להגיש הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון מס' 2) (הלוואה נוספת – הוראת שעה) התשנ"ז-1997. הצעת החוק נדונה במליאת הכנסת, אושרה בקריאה מוקדמת והועברה לוועדת הכספים. היא נדונה בוועדת הכספים עם נציגי המשרדים ואושרה להכנה לקריאה ראשונה. אני מתכבד להגיש את ההצעה הזו, ואני רוצה לבקש את תמיכת חברי הכנסת בה.

הצעת החוק עוסקת באותם מקרים רבים, לצערנו, שבהם אדם רוכש דירה, בין שהוא רוכש מקבלן פרטי ובין שהוא רוכש מתאגיד, והקבלן פשט את הרגל, והאיש קיבל את הסיוע ממשרד השיכון, מן הממשלה, ובעצם הוא נקרא בעל דיור, אבל דירתו לא תיבנה לעולם, הוא צריך ללכת כמחוסר דיור בפועל ולנסות לרכוש דירה אחרת, שעל-פי-רוב אין באפשרותו לרכוש מכיוון שהוא משלם את המשכנתה, הוא משלם את ההלוואות שניתנו לו; או שהוא הולך לשכור דירה אחרת והוא איננו זכאי לקבל השתתפות בשכר דירה, אף שהוא עומד בכל התנאים, יש לו מלוא הניקוד, הוא איננו זכאי לקבל קורת גג לראשו, מסיבה מאוד פשוטה, שעל-פי החוק הקיים ועל-פי המצב הקיים הוא נקרא בעל דיור. וזה שהוא לא מקבל ולא יקבל לעולם את דירתו, מכיוון שהקבלן פשט את הרגל – זה איננו מאפשר לו, על-פי החוק הקיים, איננו מאפשר למדינה, לממשלה, למשרדים הייעודיים לסייע לו על מנת להגיע לקורת גג.

אני לא רוצה להלאות את הכנסת. התקיימו דיונים רבים, נציגי המשרדים, גם משרד השיכון, גם משרד האוצר, גם משרד המשפטים ישבו אתי, התנו תנאים מסוימים. משרד האוצר ביקש שזה יהיה הוראת שעה. אני לא בטוח שכך צריך להיות. אבל אם הכנסת תאשר, ואני מקווה שהכנסת תאשר, זה יחזור לוועדת הכספים לדיונים, להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית. נדון גם בנושא שבעצם היתה הסכמה לגביו בוועדת הכספים – הנושא של מי שרוכש דירה מעמותה, תופעה מאוד שכיחה במקומותינו, העמותה פשטה את הרגל, ואין דירה. אנחנו מכירים מקרים כאלה אצל ציבורים שונים במדינת ישראל. חברת הכנסת גוז'נסקי, הוא לא יקבל את דירתו. יש מצב שבו הוא איננו יכול לקבל שום סיוע. אני מסיים, אני לא רוצה להאריך.

לכן אני חושב שהחוק הזה בא לתקן עיוות שנוצר כתוצאה ממצב שאיננו תלוי ברוכש, אותו בעל משפחה או מי שזכאי לדיוור, שאיננו יכול למצוא קורת גג לראשו.

הצעת החוק הזו, אם היא תאושר, ואני מבקש שהיא תאושר, באה לפתור חלקית את הבעיה הקשה הזו. תודה רבה.

היו"ר ל' חזן:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת גפני. חברי הכנסת, אני רוצה להזכיר לכם שצריך לאשר את – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אנחנו יושבים אז אנחנו מאשרים.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת נסים דהן, אם ברצונך להתייחס להצעת החוק של חבר הכנסת גפני. אחריו – חבר הכנסת חיים דיין. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, ראשית אחזור, ברשותך, לנושא הקודם, מפני שאני חושב שהדברים לא הובנו. אם יש מישהו שהבין שאני התכוונתי בדברי לחברי הכנסת היושבים כאן והנוכחים כאן, אני אומר במפורש, שלא היתה חס ושלום שום כוונה אליהם, אלא כמו שהבהרתי בנאומי הקודם. אני חושב שהדברים עכשיו יותר ברורים, יותר מובנים.

בקשר להצעת החוק שהגיש ידידי חבר הכנסת הרב גפני, כדרכו בקודש הוא מגיש הצעות חוק נפלאות, שבאות לתקן עיוותים, ולא דווקא בסקטור מסוים, אלא הצעות החוק שהוא מגיש בעצם באות לתת פתרונות לכלל האוכלוסייה. גם הצעת החוק הזאת באה לתקן עיוות שלא חשבו עליו, אף שיש חוק מכר (דירות), ועל-פי אותו חוק כמעט שלא יכול להיות מצב שמישהו יקנה דירה, לא יקבל אותה מן הקבלן ולא יקבל עליה פיצוי. כי בדיוק לזה נועד חוק המכר.

אבל יש מצבים, מסיבות כאלה ואחרות, אף-על-פי שקיים חוק המכר (דירות), שמישהו קונה דירה, ואותו ביטחון שהוא היה צריך לקבל מהקבלן לא הספיק לו כדי לקבל את דירתו בפועל, והוא יהיה במצב שעל הנייר הוא ייקרא בעל דיוור, ובפועל אין לו שום דבר והוא לא יהיה זכאי עוד לסיוע מן המדינה.

הזכיר חבר הכנסת הרב גפני את הנושא של עמותות. על זה באמת חוק המכר (דירות) לא חל, ואז מתחילה הבעיה. במסגרת העמותה התאגדו אנשים לבנות את ביתם, ובגלל בעיות שלפעמים אינן תלויות בהם, כי לא הם המנהלים בפועל את העמותה, האנשים לא יקבלו את דירותיהם. הרי לא כל 300-400 רוכשי הדירות הם המנהלים בפועל, אלא קומץ קטן מנהל את העמותה, והם יכולים לעשות טעויות, לאו דווקא בכוונה. זה יכול גם לקרות בכוונה, אבל בדרך כלל אלו טעויות שנבעות מחוסר ניסיון, ואנשים לא יקבלו את דירתם.

אני חושב שמן הראוי שכנסת ישראל תיתן את דעתה לתקן את זה. ויפה מאוד עשה חבר הכנסת גפני שהביא בפנינו הצעת חוק זו. אני תומך בזה ומברך אותו, ואני מקווה שהצעת החוק הזאת תבוא במהרה לידי גמר, לטובת כלל ישראל. תודה.

הי"ר ל' חזן:

תודה. חבר הכנסת חיים דיין, בבקשה. אחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי.

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת גפני, אני מברך על הצעת החוק, אבל אני חושב שיש להרחיב אותה. אומר למה אני מתכוון.

היום רוב הקבלנים שהולכים לבנות בתים במדינת ישראל, בדרך כלל אין להם הון אישי כדי להקים את כל הפרויקט. ולכן הם נעזרים בבנקים בקבלת ליווי מתאים וראוי. אותם קבלנים פונים לבנקים לקבל ליווי ראוי כדי לסיים את הפרויקט. אבל מה קורה בפועל?

בשנתיים האחרונות נקלענו למצב שיש איזה מיתון בענף הבנייה, ואף שקיים חוק המכר, שלפיו אנשים מחויבים, ברגע שהם קונים דירה, לקבל ערבות מכר מהבנקים, הבנקים עושים קצת בעיות. באיזו צורה? אותו בנק שנותן את הליווי לא ייתן יותר לקבלן אם הוא לא מראה מכירה מסוימת, לפחות 30% מהדירות שלו. ואז הקבלן פושט את הרגל. מה שעושה הבנק הוא שהוא מכניס לזה כונס נכסים, שימשיך את הפרויקט עד תומו. ומי נותן את הליווי לזה? שוב הבנק. כי זה כונס נכסים, אז זה כבר שייך לבנק. ולבנק יש אינטרס להרוויח יותר מאשר הקבלן שהפסיד, כי לו יש כסף ציבורי שהוא קיבל מהאוצר, מפני שאותו אדם שקיבל את הזכאות הפקיד את הכסף בבנק.

כלומר זה מעגל מסחרי מגעיל ממדרגה ראשונה, שלפעמים הבנקים נותנים יד לקריסה של קבלנים כדי שהם יממשו פרויקטים על-ידי כונסי נכסים, כי כולם נהנים מזה וכולם מרוויחים מזה, ובסופו של דבר הבנקים יוצאים מורווחים במיליארדים שהם לקחו מהציבור.

לצערי הרב, היום במדינת ישראל 80,000 בעלי זכויות שאמורים לקבל דירה או לרכוש דירה, אינם מסוגלים לממן את זה, והם הנפגעים הראשונים מאותו הליך של הבנייה. והיום, אף שקיים חוק המכר, אני חושב שאין אכיפה ראויה ומתאימה שלו, כדי לתת גיבוי לאותו קונה דירה. וכמו שאמרתי בהתחלה, אני חושב שצריך להרחיב את החוק שיגביל גם את הקבלנים, אולי כערבות נגד משרד

השיכון. אם אותו קבלן זכה במכרז שהוא צריך לבנות למשרד השיכון, אולי חוק המכר יעבור דרך משרד השיכון ולא דרך הקבלן. תודה רבה.

הי"ר ל' חזן:

אני מודה לך. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת אברהם רביץ.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, חבר הכנסת גפני מציע פה תיקון חשוב, אלא שאני רק רוצה לתהות עד כמה הוא יהיה יעיל, ואומר לך היכן הבעיה.

גם אלי פנו לא מעט אזרחים שמסיבה כזאת או אחרת, כפי שתיארת, איבדו את הדירה והם ממשיכים לשלם משכנתה. אבל, אם אני לוקחת משפחה רגילה, אפילו כששני בני הזוג עובדים, אם הם כבר מחויבים למשכנתה ולהחזר הלוואות קודם, איך הם יכולים לקחת עוד פעם הלוואות ומשכנתה ושוב להחזיר? מניין?

זאת אומרת, שהתיקון הזה, אם הוא לא יכלול איזה מענק, או פריסה ל-50 שנה, משהו כזה שהופך את זה בעצם למעין מענק, או לוותר על הריבית, או משהו – בעצם לא עזרנו למשפחות.

לכן אני מציעה, שבין הקריאה הראשונה ובין הקריאה השנייה והשלישית יחשבו אם רוצים באמת לעזור.

אני רוצה לומר דבר שני. בחוק הלוואות לדיור ניסינו, קבוצה של חברי כנסת, לעשות עדכון למשכנתה שכתובה בחוק. הרי זו בושה וחרפה שמ-1992 עד 1996 לא היה שום עדכון במשכנתה, להוציא משהו קטנטן לבעלי הניקוד הכי גבוה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

בשביל זה החליפו את הממשלה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אבל, כאשר הבאנו את הצעת החוק הזאת, חבר הכנסת ריבלין, התגייסה הממשלה כדי להפיל אותה. ולדאבוני הרב הצעת החוק הזאת נפלה.

מחירי הדירות עלו ריאליט פי-שניים בחמש שנים. איך אפשר להשאיר את גובה המשכנתה כפי שהיא היום? המשכנתה היא קטנטונת. אם יש היום משכנתה בסיסית של 70,000 שקלים, סליחה, מה אפשר לקנות ב-20,000 או ב-15,000 דולר? איך זה מתקשר עם משהו שדומה לדירה, אפילו לא במרכז הארץ?

לכן אני חושבת, שהנושא הזה של אי-עדכון המשכנתאות, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, הוא נושא מרכזי, אם אנחנו באמת רוצים לעזור לא רק לאלה שהסתבכו עם איזה קבלן שפשט רגל, אלא לכלל האזרחים חסרי הדיור, הזוגות הצעירים, העולים ואחרים. תודה.

היו"ר ל' חזן:

תודה. חבר הכנסת אברהם רביץ, בבקשה, ואחריו – אחרון הדוברים, חבר הכנסת ראובן ריבלין.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני באופן טבעי משבח כמובן את היוזמה של חבר הכנסת גפני, את הצעתו לתיקון מצב שנוצר בחברה. ולא מדברים כאן על מצבים תיאורטיים, אלא על מקרים מסוימים שאנחנו כחברי כנסת סוחבים על כתפינו כבר כמה שנים, כדי לחלץ אנשים ממצוקות שהם נקלעו אליהן שלא ברצונם.

אבל אני רוצה לומר לעצמנו, חבר הכנסת גפני, הצעת החוק הזאת הגיעה לעולם בחטא. לא חס ושלום בחטא של המציע, אלא בחטא של התנהגות לא אחראית, גם של קונים, גם של קבלנים, וגם של יזמי עמותות. אני חושב שצריכים לומר את הדבר הזה. הרי המהלך התקין, המחוקק, המערכת, מראש חישבו והתכוננו למין מקרה כזה שמישהו יפשוט את הרגל, ובגלל המצב האפשרי הזה תוקן וחוקק חוק המכר, שיש לתת ביטוח.

בתחילה, אני זוכר – אני הייתי אז בענף הזה – לא היינו מעזים למכור דירה בלי לתת ביטוח, ונתנו ביטוח לרוכשי דירות. לשם כך זה נוצר. מה קרה ברבות הימים? נעשתה קומבינה, שירקעס, בין הקבלן, פעמים, לקליינט, והוא אמר לו: תראה, אם אתה רוצה ביטוח אתה צריך לשלם את דמי הביטוח, את העמלה. וכך הוא שכנע אותנו שלא לבקש את הביטוח. אני חושב שהמערכת לא כפתה – זה חוק שהיו צריכים לכפות – שאכן ייתנו ביטוח לרוכשי דירות. זה לגבי מערכת היחסים בין הקבלן ללקוח.

אבל הדברים חמורים יותר – ואני אומר את זה מעל במת הכנסת – לגבי אותן עמותות בלתי אחראיות של יזמים, של מאכערים, שכל עניינם להרוויח כסף ולא לדאוג לפרט, ליחיד. אני יודע וגם אתה יודע, חברי הכנסת גפני, שיש עמותות שעשו קידוש השם. עמותה שנקראת "עמותת רמת-שפט", כאן בגבעת-שפט, החזירה ללקוחות כסף, עשרות אלפי שקלים, כיוון שהיה מספיק כסף והם החזירו את היתרה. פשוט קידוש השם של עמותה שקשורה לדגל התורה; מוכרחים לומר זאת. אבל לעומתם – הרי למה נזעקת, חבר הכנסת גפני – היו בעלי עמותות או יוזמי עמותות, אנשים בלתי אחראיים לחלוטין, שלקחו כספים מאנשים מסכנים בהבטחות שווא, ומובן שלא ביטחו לא את עצמם

ולא את הקליינטים ולא שום דבר, ואז האיש המסכן עומד לפני שוקת שבורה, ואתה בלבך הרחום מציע לנו הצעת חוק כזאת.

לכן העברנו את הצעת החוק לקריאה הראשונה בוועדת הכספים, ובעזרת השם נעביר אותה גם לקריאה שנייה ושלישית, אם היא תתקבל כאן בקריאה ראשונה; ויש להכניס לתוך הפרשה הזאת את נושא העמותות, כי שם הבעיה הקשה. ואם רוצים לפתור, צריך לפתור באמת, צריך להכניס את זה.

אני חושב שנכון שזאת הוראת שעה, בניגוד לדעתך, כיוון שאני חושב שאסור לנו לחוקק חוק שמראש אומר לקבלנים: פשטו רגל ותוכלו לומר לקליינטים – מה אכפת לכם, תיקחו עוד הלוואה. יכולה להיות קומבינה כזאת. אני חושב שצריכה להיות הוראת שעה – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מייד אומר לך מלה אחת ובזה אסיים.

— — לתקופה, אולי תקופה ארוכה יותר, כדי לחסל את הבעיות ולהגיע לעסקי הבנייה בדרך נאותה.

גברתי חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, אנחנו בהחלט בעד זה שנאפשר לזוגות צעירים, לזכאים, לרכוש דירות עם הסיוע הממשלתי הניתן להם. אני חושב שצריך לעשות את המהלך הזה. אבל מה לעשות ואני כיושב-ראש ועדת הכספים חייב לראות גם את תקציב המדינה לנגד עינינו – – –

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

למה לא כופים על החברות המשכנות, שמחזיקות היום 30,000 דירות ולא מפשירות אותן, להפשיר אותן לרכישה על-ידי בעלי הזכאות?

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מי זה – "עמידר"?

חיים דיין (הליכוד-גשר-צומת):

"עמידר" ו"עמיגור".

אברהם רביץ (יהדות התורה):

מה אתה רוצה, שאני אריב עם סגן השר שם? זה מה שאתה רוצה?

היו"ר ל' חזן:

תודה, חבר הכנסת רביץ. חבר הכנסת ראובן ריבלין, בבקשה – אחרון הדוברים.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, בירושלים, כאשר היה באדם ומקבל סטירה, היה שואל את חברו: הגד לי, אתה נתת לי סטירה ברצינות או בצחוק? ואז, כשהיה אומר לו: אני סוטר לך ברצינות, היה אומר: טוב מאוד, כי צחוק כזה אני לא אוהב. אני צחוק כזה כמו החוק הזה לא כל כך אוהב, כי אחת משתיים: אם באמת קרו דברים כאלה, מייד צריך לתקן את חוק המכר שיכלול כל דבר שניתן לפריצה. לא ייתכן שאדם המקבל כספי ציבור ואשר ממש בפת לחמו קונה את ביתו וקורתו – שכן כך הנוהג בארץ שכולם בעלי בתים – יבוא ויעמוד בפני מצב שבו בכלל ניתן שכספי ציבור ירדו לטמיון מפני שמישהו בנה ופשט את הרגל. הדברים האלה הם בלתי אפשריים, בשביל זה חוק המכר בא וקבע אותם תנאים דרושים.

דבר שני: כמה צודקת חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, הרי מדובר פה במסכנים שבמסכנים אשר אם תבוא ותטיל עליהם משכנתה נוספת העמדת בפניהם איזו משימה שהיא בלתי אפשרית.

הדבר האחרון והיותר-חמור מכולם: אם אכן נכון לעשות את הדבר, מדוע הוראת שעה? אם נכון הדבר, הרי הוא נכון לגבי כל השעות וכל הזמנים. כנראה הוראת השעה באה ומדברת על מקרה מיוחד. מקרה מיוחד, תבוא הממשלה ותפתור אותו כאשר מדובר בוועדת החריגים ולא נלך לאיזה חוק שהוא באמת פארכה, כי אותם אנשים שאיבדו את כספם, שהוא שארית כספם, שלא נותר להם דבר, אומרים להם היום: אתם תקבלו עוד משכנתה, וגם אותה תצטרכו להשיב.

על מה אתם מדברים, רבותי? כנראה בכל זאת יש כאן איזה עניין של מסכנים וכנראה זה חוק מיוחד לאנשים מיוחדים, וערבים אנו זה לזה ורחמנים בני רחמנים, אבל לא זו הדרך; לא זו הדרך לבוא ולפתור בעיות, מפני שחוק זה לא צריך היה להתקיים. אם קיימים דברים כאלה, מקומם בתיקונים של חוקים אחרים. תודה רבה.

היו"ר נ' חזן:

חבר הכנסת גפני, יש לי הרושם שיש לך תמיכה מקיר אל קיר, אבל זכותך המלאה להשיב.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי היושבת-ראש, חבר הכנסת ריבלין, הצעת החוק הזאת לא באה לסקטור מסוים ולא באה לפתור בעיה מסוימת. התקיימו דיונים בין המשרדים והיה ויכוח בין המשרדים. אמרו במשרד השיכון בתחילת הדיונים שהם רוצים לפתור את זה בוועדת החריגים, אבל הם לא יכולים כיוון שהחוק לא מאפשר להם. כך אמר משרד השיכון: אם לא יתוקן החוק, אין לנו שום אפשרות לסייע לאלה שאנחנו חושבים שאכן אפשר לסייע להם. אם נתקנו את החוק, יש לנו אפשרות.

לגבי שכר דירה, חברת הכנסת גוז'נסקי: כאשר הוא משלם את המשכנתה אי-אפשר לתת לו את ההשתתפות בשכר דירה, וממילא הוא נשאר ללא קורת גג. הוא אכן משלם את המשכנתה, הוא לא יכול לרכוש דירה אחרת, אבל צריך לתת לו קורת גג. במקרה הרגיל היתה השתתפות בשכר דירה, במקרה שלו אין אפשרות. החוק מתקן את זה, כיוון שאז זה מאפשר לשלם את שכר הדירה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

חבר הכנסת גפני, יש עוד בעיה ספציפית אולי בהקשר זה: נשים גרושות לא יכולות לקנות דירה משום שקיבלו סכום אפסי – – –

היו"ר נ' חזן:

זו הדוגמה הטובה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

— — —

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אני חשבתי על זה, ואולי בגלל זה הייתי מתקן את החוק.

משה גפני (יהדות התורה):

גברתי חברת הכנסת גוז'נסקי, החוק הזה בא לתקן מצב. עכשיו יש ויכוח. משרד השיכון טוען את מה שאת טוענת, שצריך לגרום לכך שאותו אדם שהקבלן שלו פשט את הרגל אכן יפטרו אותו מתשלומי המשכנתה. כך טוען משרד השיכון. לצערי הרב, בדיון האחרון בוועדת הכספים לא הגיעו נציגי משרד השיכון, ומשרד האוצר עמד על רגליו האחוריות ואמר: זה הרבה כסף. זאת הסיבה היחידה, והוא התעקש על הוראת שעה. נכון, צודק יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת רביץ, כשהוא אומר: יכול להיות שצריך להגיע למצב שזו תהיה הוראת שעה, ולא שזה יהיה גורף ויאפשר לכל המאכערים האלה לעשות דברים על חשבון החלשים.

אני הנחתי הצעת חוק, ואני מתכוון להביא אותה לקריאה טרומית, שאכן לא תאפשר לקבל הלוואה בלי שתהיה הבטחה של חוק המכר, ונוסף על זה שחוק המכר, הביטוח שלו יחול על הקבלן, מכיוון שהוא לוקח את הכסף מהקונה, לא משלם את חוק המכר, ובסופו של דבר מתברר שאותה משפחה חלשה, או אותו איש מסכן נשאר ללא דירה וללא כל דבר אחר.

לכן, אני מבקש לאשר את זה ולהתקדם עם זה. תודה רבה.

אברהם רביץ (יהדות התורה):

— — —

היו"ר נ' חזן:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת גפני.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה בקריאה ראשונה על הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון מס' 2) (הלוואה נוספת – הוראת שעה), התשנ"ז–1997, של חבר הכנסת גפני. ההצבעה מתמשכת. חבר הכנסת גפני, האם אתה הספקת? כן.

הצבעה מס' 8

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 8

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הלוואות לדיור (תיקון מס' 2) (הלוואה
נוספת הוראת שעה), התשנ"ז-1997, לוועדת הכספים נתקבלה.

היו"ר ל' חזן:

אם כן, רוב מוחלט של שמונה בעד, אין מתנגדים ואין נמנעים, ואני קובעת שהצעת החוק עברה
בקריאה ראשונה. היא מוחזרת לוועדת הכספים להכנה לקריאה שנייה ושלישית. חבר הכנסת גפני,
ברכותי.

משה גפני (יהדות התורה):

תודה.

הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 17) (הנחת כבלים בבית משותף), התשנ"ז-1997 **(קריאה ראשונה)**

היו"ר ל' חזן:

הסעיף האחרון על סדר-יומנו – הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 17) (הנחת כבלים בבית משותף),
התשנ"ז-1997, של חבר הכנסת אברהם פורז. חבר הכנסת אברהם פורז יציג את ההצעה.

אברהם פורז (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, מטרת הצעת החוק היא לאפשר לכל דייר בבית משותף
התחברות לרשת הכבלים בלא צורך לקבל הסכמה של נציגות הבית המשותף. הסיבה היא פשוטה –
רשת הכבלים היא היום שירות בסיסי כמו טלפון, חשמל ומים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

ויקר כזה.

אברהם פורח (מרצ):

גם יקר. אבל אנחנו צריכים להבין, שבנסיבות שנוצרו בישראל לפעמים רשת הכבלים היא הדרך היחידה לקלוט שידורים מסוימים. לדוגמה: הדרך היחידה לאדם לקלוט את השידור הזה, שאנחנו כרגע מקיימים בכנסת, היא באמצעות רשת כבלים. מבחינה טכנולוגית, נכון שהוא יכול גם להתקין אנטנה על צלחת בקוטר גדול, בהשקעה של כמה אלפי שקלים, ולקלוט בכל זאת, אבל זה לא דבר סביר ולא דבר רציני, ואנחנו כל הזמן מקבלים תלונות ממקומות שהכבלים לא מגיעים אליהם. קל וחומר שאין זה סביר, שבמקום שהכבלים כן מגיעים אליו אדם לא יוכל לקלוט את השידור.

היה לנו ויכוח בוועדת הכלכלה בעניין הזה. ההצעה נתמכת על-ידי הממשלה. הממשלה תומכת. היה לי ויכוח עם חבר הכנסת דהן ועם חברי כנסת אחרים בקשר לעניין הזה, והגענו שם להסכמה. הצעת החוק, כפי שהיא מנוסחת כאן, היא פרי ההסכמה. ההסכמה אומרת, שרשת הכבלים איננה יכולה להיפרס בבניין אלא לאחר שניתנה הודעה לנציגות. אם הנציגות חושבת שיש סיבה טובה מדוע לא, היא יכולה לפנות למפקח על רישום מקרקעין ולבקש ממנו צו מניעה, בין זמני ובין קבוע. לכן, ההסדר הזה נראה לי הסדר מניח את הדעת, שאם יש טעם מיוחד מדוע לא יחובר – יכולה נציגות, קרי הרוב, לפנות למפקח ולהסביר מה הסיבה, ואז המפקח יכול להורות שלא לחבר.

אני מבקש לאשר את הצעת החוק בקריאה ראשונה ולהעביר אותה לוועדת הכלכלה, על מנת להכניסה לקריאה שנייה ושלישית.

הי"ר ל חזן:

תודה רבה לחבר הכנסת פורח. עכשיו חבר הכנסת נסים דהן, ואחריו – חברת הכנסת תמר גוז'נסקי וחבר הכנסת ראובן ריבלין.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מוותרת.

הי"ר ל חזן:

תודה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

רציתי לשבח את חבר הכנסת פורח.

היו"ר ב' חזן:

עשית את זה לי, ואני נהנית מכל רגע. תודה.

חבר הכנסת דהן, בבקשה.

נסים דהן (ש"ס):

גברתי היושבת בראש, חברי חברי הכנסת, בהחלט מגיעים מלוא השבחים לחבר הכנסת פורז, ולא על עצם העלאת החוק. הרי בנוגע לעצם העלאת החוק אני חולק עליו. אני משבח אותו על הפתיחות שלו ועל הרצון שלו לבוא ולמצוא איזו פשרה בין שתי גישות שונות לחוק.

בבית משותף, כשכל דיני הבית המשותף מתנהלים על-ידי רוב, דווקא בנושא חיבור הבית לכבלים אדם אחד יכפה דעתו על כל הבית? הרי אם רוצים בבית משותף לנטוע עצים או לשתול דשא או לתלות תמונות בחדר מדרגות, צריך הסכמה של רוב השכנים. אם רוב השכנים יתנגדו לתמונה מסוימת בחדר מדרגות, אני חושב שאף אחד לא יעלה על דעתו לומר, שחופש האמנות וחופש הביטוי של אחד השכנים יגברו על רצון רוב דיירי הבית. אני חושב שגם חבר הכנסת פורז מסכים אתי.

אבל, פתאום חבר הכנסת פורז מציע חוק, שבנושא חיבור הבית לכבלים אפילו דייר אחד יכול לכפות את עצמו על 100 דיירים אחרים. זאת אומרת, ניתקל בסיטואציה שבבית של 100 דיירים 99 דיירים מתנגדים לחיבור לכבלים מהסיבות שלהם – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

מה זה מפריע להם שהוא מתחבר?

נסים דהן (ש"ס):

גברתי, סליחה. זכות הקניין, זכות היופי, ועל יופי אי-אפשר להתווכח. על טעם וריח אי-אפשר להתווכח. את אומרת שהם יעשו את זה ככה, ולא תמיד יעשו ככה. הם יובילו את זה בדיוק באמצע חדר מדרגות, כדי לחסוך מטרי' של כבלים. יכולות להיות אלף ואחת סיבות לכך שדיירי הבית יתנגדו, ואפילו מהסיבה הפרוזאית בעינייך – סיבה דתית.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

לא. אין לי בעיה.

נסים דהנ (ש"ס):

אפילו מהסיבה הפרוזאית הזו יכול להיות ש-99 דיירים יתנגדו לחיבור לכבלים, ודייר אחד יכפה את דעתו על 100 דיירים. הרי זה לא הוגן. נכון שבחיבור למים, בחיבור לחשמל ובחיבור לטלפון דייר אחד יכול, אבל המציאות היא – אין היום בית שבנו אותו, שדיירי הבית לא יודעים שיש שם מים, חשמל וטלפון. בהחלט יכול להיות, שאם דיירי הבית – 100 דיירים – יבקשו לא לחבר לחשמל, הם ימשיכו להיות כמו בימי הביניים, בלי חשמל, ואף אחד לא יכול לכפות את זה עליהם.

אבל, חבר הכנסת פורז ציין, ואני מסכים אתו, שאנחנו הגענו לפשרה מסוימת. אני אתמוך בהעברת הצעת החוק להכנה לקריאה שנייה ושלישית, אך לי יש בעיה עם הפשרה שהגענו אליה אחרי התבוננות אחרת, כיוון שבהצעת הפשרה כתוב: "בית הרשום כבית משותף". כלומר, יכול להיות מצב, שהבית הוא בית משותף, אלא שהוא עדיין לא רשום כבית משותף, מאלף ואחת סיבות. חבר הכנסת פורז, אתה יודע, כעורך-דין, שיכול להיות שהקבלן גמר את הבניין ומסר את הדירות לדיירים, והוא עדיין לא גמר את הליכי הרישום. אז הוא לא רשום כבית משותף, ושם לכאורה הצעת החוק הזו לא תחול, ודייר אחד יכול לכפות את עצמו בלי לפנות אפילו לרשם, כי הבית הזה לא רשום בינתיים. כשיהיה רשום כבית משותף, רק אז יוכלו לפנות לרשם או לממונה על חוק בתים משותפים.

כמו שאמרתי, היות שהגענו פה לידי פשרה מסוימת, אני אכבד את הפשרה. אבל, חבר הכנסת פורז, אני אבקש שבדיון בעת ההכנה לקריאה שנייה ושלישית בוועדת הכלכלה ניתן את הדעת על המושג הזה: בית רשום או לא רשום או מתנהל כבית משותף. תודה רבה.

היו"ר ל' חזן:

אני מודה לך. אחרון הדוברים הוא חבר הכנסת ראובן ריבלין. חבר הכנסת פורז, אם תרצה להשיב, זה ניתן.

נסים דהנ (ש"ס):

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

אתה מגיע לאותו מצב.

היו"ר ל' חזן:

חבר הכנסת ריבלין, בבקשה.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

גברתי היושבת-ראש, חברי חברי הכנסת, בכנסת כל כך פוליטית וסוערת כמו הכנסות השתים-עשרה, השלוש-עשרה והארבע-עשרה באמת מתבלט חבר הכנסת אברהם פורז כאדם שנשלח על-ידי שולחיו והוא עושה מלאכתו נאמנה. הוא לא מתיימר להתעסק בדברים אחרים, אף שיש לו דעות ברורות ומגובשות ובהירות והוא מבהיר אותן, וגם כאשר קשה לי לשמוע את תוכנו, אני נהנה מצורת הגשתן. באמת כל הכבוד לכנסות שחבר הכנסת פורז מכהן בהן, זה לכבודה של הכנסת, ואני מקווה שגם לכבודו של חבר הכנסת אברהם פורז.

אחת הדוגמאות היותר-חשובות לחיים הפעילים של כל אחד ואחד מאתנו – הרי לשם חיינו כאן אנחנו גם נאבקים בעניינים מדיניים ובעניינים שברומו של עולם, כדי שכל אחד יוכל לבטא ולהגשים את עצמו, ובעניין זה חבר הכנסת פורז הוא אחד מחברי הכנסת ומאנשי הציבור הישראלי היותר-טובים, הדואגים באמת לכל אותם דברים קטנים, שאנחנו לא יודעים איך לתת את הדעת להם, על מנת להביא למצב שבו יוכל כל אדם לחיות לעצמו בלי לפגוע בחבריו. ואכן היום נושא הכבלים הוא צורך שלא יגונה, כמו כל אותם השירותים המתקבלים על-ידי אנשים כדבר מובן מאליו – כל הטלקומוניקציה, כל אמצעי הקשר.

אני חושב שחבר הכנסת אברהם פורז ניסח חוק לתפארת, דבר דבור על אופניו. הייתי רק מציע, לאחר הוויכוח שגם אני הייתי שותף לו, לבוא ולקבוע, שאותה נציגות, אם תראה צורך להגיש בקשה לצו מניעה, תקבל צו מניעה מנימוקים מיוחדים לאותו בניין. זאת אומרת, הכלל הוא שלא ניתן לקבל צו מניעה, משום שהכלל הוא שכל אדם הרוצה להתחבר לכבלים, כרוח החוק הזה, יוכל לעשות זאת, והיכולת של הקיבוץ לבוא ולמנוע ממנו את זכותו האישית תבוא רק מטעמים מיוחדים, שיבואו ויאמרו: עצם הצבת הדבר אצלו גורמת לכך שהציבור לא יוכל לחיות, או שלא יוכל לחיות באותה דרך שחי בה עד אותו יום.

תמר גוז'נסקי (חד"ש-בל"ד):

אולי הצעת החוק תוכל גם להמליץ על פשרה, שזה יתחבר וזה לא יפגע.

ראובן ריבלין (הליכוד-גשר-צומת):

כן. לכן אמרתי: דברים מיוחדים. זאת אומרת, המיוחד הוא, שכאשר אתה מקבל, אני נפגע.

לכן אני מציע שכך נעשה, ואני מברך את חבר הכנסת אברהם פורז ואני שמח שיש לי ההזדמנות החגיגית הזאת, כמו בחוקים אחרים, לבוא ולומר את דברי אלה.

לגבי דבריו של חבר הכנסת דהן, אני מוכרח לומר, שבמקום שאין בית משותף, בלאו הכי עומדת בפני כל אחד האפשרות לפנות לבתי-המשפט הרגילים באותם עניינים שהוא צריך להם, כאשר הוא נפגע כתוצאה מעשייה זו או אחרת של צד אחר, על מנת להגשים את זכויותיו האישיות כשהן באות ופוגעות בפרט אחר. תודה.

היו"ר ל' חזן:

תודה. חבר הכנסת פורז, בבקשה.

אברהם פורז (מרצ):

אני מוותר.

היו"ר ל' חזן:

אם כן, אנחנו עוברים להצבעה על הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 17) (הנחת כבלים בבית משותף), של חבר הכנסת אברהם פורז.

קריאה:

היו"ר ל' חזן:

ודאי שנעביר אותו לוועדת הכלכלה.

הצבעה מס' 9

בעד ההצעה להעביר את הצעת החוק לוועדה – 5

נגד – אין

נמנעים – אין

ההצעה להעביר את הצעת חוק הבזק (תיקון מס' 17) (הנחת כבלים בבית משותף),

התשנ"ז–1997, לוועדת הכלכלה נתקבלה.

היו"ר ל' חזן:

ברוב של חמישה בעד, ללא מתנגדים וללא נמנעים, הצעת החוק עברה בקריאה ראשונה ומוחזרת לוועדת הכלכלה להכנה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית.

חברי הכנסת, תם סדר-היום, הישיבה הבאה של הכנסת – מחר, יום ד', בשעה 11:00. ישיבת הכנסת נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 20:12.